

Ny start för Sverige.

Liberalernas budgetmotion för 2022.

Liberalerna

Innehållsförteckning.

1. Inledning.	9		
2. Liberalernas finansplan.	12		
2.1 Det ekonomiska läget	12		
2.2 Liberalernas ekonomiska politik	15		
3. En skola för kunskap och bildning.	22		
3.1 Liberalernas reformagenda för skolan	22		
3.2 Insatser mot kunskapstappet under pandemin	23		
3.3 Fler lektioner för mer frihet i livet	24		
3.4 Alla elever ska ha rätt till egna läroböcker	24		
3.5 Statlig skola och nationell skolpeng senast år 2026	25		
3.6 Återupprätta läraryrkets attraktivitet	25		
3.7 Återupprätta speciallärares roll i den svenska skolan	26		
3.8 Uppvärdera praktiska färdigheter i skolan	27		
3.9 Studiero i klassrummen och trygghet i korridoren	28		
4. Integrationspolitik som fungerar.	29		
4.1 Regeringen har misslyckats med jobben och integrationen	29		
4.2 Mål för integrationen ska vara vägledande för statens budget	30		
4.3 Fler i egen försörjning – så klarar vi integrationen	31		
		4.3.1 Det ska löna sig att gå från bidrag till arbete – ett nytt jobbskatteavdrag	31
		4.3.2 Bidragssystem som motverkar utanförskap	32
		En arbetslöshetsförsäkring för omställning	33
		Att ställa krav är att bry sig – skärpta krav i bidragssystemen och ett tak för bidrag	33
		4.3.3 En effektiv och evidensbaserad arbetsmarknadspolitik	34
		Satsning på Yrkehögskolan – så möter vi både arbetslösheten och arbetskraftsbristen i Norra Sverige	34
		En ny utbildningsform: Yrkesskolan	34
		Satsa på det som funkar: Fler nystartsjobb	35
		Vi säger nej till regeringens ineffektiva arbetsmarknadspolitik	36
		4.4 En snabbare väg in i det svenska språket och det svenska samhället	37
		4.4.1 Språk- och samhällskunskapstest för medborgarskap	37
		4.4.2 Obligatorisk språkförskola	37
		4.4.3 Det behövs ett kvalitetslyft i SFI-undervisningen	38
		4.4.4 Tidig kompetenskartläggning och effektivare validering	39
		4.5 Integration med fokus på framtidstro, jämställdhet och arbete mot hedersförtryck	40
		4.5.1 Stärk det svenska språkets ställning i utsatta områden	40
		4.5.2 Utökad hembesöksprogram för BVC	40
		4.5.3 Bekämpa hedersrelaterat våld och könsstympning	41
		Stärk forskningen om hedersrelaterat våld och förtryck	42

Stärk informationen om hedersrelaterat våld och förtryck i SFI-undervisningen	42	5.6 Negativa utsläpp i stor skala	50
4.5.4 Pressa tillbaka den ofrivilliga trångboddheten	42	Fånga in och lagra 10 miljoner ton koldioxid år 2030 och 20 miljoner ton år 2035	50
5. Klimatomställning i en växande ekonomi.	43	Låt privata aktörer köpa negativa utsläpp	50
5.1 Fossila bränslen ska bort	44	Större framtida utgifter för infångning och lagring av koldioxid	51
5.1.1 Beskatta utsläppen från torven	45	Förbered lagring av koldioxid i Sverige	51
5.2 Omställningen av industrin och transportsektorn	45	6. Trygghet i hela landet.	52
5.2.1 Parkeringar ska ha laddare	45	6.1 Höjda polislöner	52
5.2.2 Längre lastbilar	46	6.2 Vi täpper till hålen i regeringens polisfinansieringen	53
Elektrifiera lastbilar och arbetsmaskiner	46	6.3 Trygghetsbidrag för satsningar på kommunala ordningsvakter	53
Elflyget lyfter	46	6.4 Liberalerna stärker hela rättsväsendet.	53
Dieselsubventionerna fasas ut	46	6.5 Domstolar och åklagarmyndigheten	53
5.3 Massor av leveranssäker fossilfri energi	47	6.6 Stärk tullen och kustbevakningen	54
Staten behöver ta ansvar	47	7. Ett rättvist skattesystem.	55
Elnätsutbyggnaden kan inte vänta längre	47	7.1 Färre ska behöva betala statlig inkomstskatt	55
Vindkraftsutbyggnaden är beroende av att kärnkraften växer	47	7.2 Stärk individens frihet - sänkt skatt på sparande	56
Stärkt elberedskap	48	7.2.1 Slopade tak för de första 300 000 kronorna skattefria i ISK	56
5.4 Energiforskningen blir ett verktyg i klimatarbetet	49	7.2.2 Skatteavdrag för bosparande	56
Klimatet blir fokus i energiforskningen	49	7.3 Utveckla RUT-reformen	57
Riktad satsning på kärnenergin	49	7.4 Mer enhetliga och ändamålsenliga skatter	57
5.5 Metan och lustgas måste minska	49	7.4.1 Ja till breda skattebaser - nej till regeringens skattepopulism	57
Gör biogas av gödseln	49	7.4.2 Bonus-malus ska vara självfinansierat	57

7.4.3 Nej till platspåskatten	58	10.3.3 Minska företagens regelkrångel	68
8. Stoppa nedmonteringen av arbetslinjen.	59	En konkurrenskraftig entreprenörskapsskatt	68
8.1 Arbetslinjen måste gälla – även i bidragssystemen	59	Förbättrade regler för enskilda näringsidkare	69
8.2 Återinförd bortre tidsgräns samt en femtonde karensdag i sjukförsäkringen	60	En schabloniserad inkomstbeskattning av de minsta företagen	69
8.3 Nej till familjeveckan	60	10.4 Långsiktiga och jämställda investeringar i det svenska näringslivet	69
8.4 Ålder är ingen sjukdom	60	10.5 Nej till regeringens höjning av skatten på företagande	70
8.5 Det ska löna sig att arbeta – nej till höjt tak i sjukpenningen	60	11. Bra och nära vård som fungerar.	71
8.6 Nej till uppluckring i sjukförsäkringen	61	11.1 Långsiktig finansiering av vårdplatser	71
8.7 Kvalificering till bidragssystemen	61	11.2 Liberalerna tar vårdskulden på allvar	72
9. Ett återupprättat LSS.	62	11.3 Läkarhjälp i kommuner	72
9.1 Liberala utredningar ger verkningsfulla förslag	62	11.4 Vikten av effektiv tandvård	72
9.2 En snabbare väg till fullt utbyggd assistans	62	12. Årsrika människor – en tillgång.	73
9.3 En högre schablonersättning	63	12.1 Jobbskatteavdraget för äldre förstärks	73
10. Stärk företagsklimatet.	64	12.2 Fast omsorgskontakt i hemtjänsten	73
10.1 Liberal politik för ett konkurrenskraftigt företagsklimat	64	12.3 RUT-avdrag för årsrika, ett sätt att förbättra livet	74
10.2 Stärk innovationsnationen Sverige	64	13. Liberal försvarspolitik för ett starkt försvar.	75
10.2.1 Sänkt skatt för forskningsintensiva företag	65	14. Stöd till kommunerna.	76
10.2.2 Förbättrad expertskatt	65	Sammanställning av förslag.	78
10.2.3 Förbättrade regler för personaloptioner – en liberal vinst i budgeten	66	Inkomster	78
10.3 Stärk våra jobbskapare – de små och medelstora företagen	66	Utgiftsområde 1: Rikets styrelse	83
10.3.1 Höjd omsättningsgräns för momsbeskattning	67	Utgiftsområde 3: Skatt, tull och exekution	83
10.3.2 Fler riktiga arbetstillfällen – sänk skatten för att anställa	67	Utgiftsområde 4: Rättsväsendet	84

Utgiftsområde 6: Försvar och samhällets krisberedskap	85
Utgiftsområde 7: Internationellt bistånd	85
Utgiftsområde 8: Migration	85
Utgiftsområde 9: Hälsovård, sjukvård och social omsorg	86
Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning	87
Utgiftsområde 11: Ekonomisk trygghet vid ålderdom	88
Utgiftsområde 12: Ekonomisk trygghet för familjer och barn	88
Utgiftsområde 13: Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering	88
Utgiftsområde 14: Arbetsmarknad och arbetsliv	89
Utgiftsområde 15: Studiestöd	90
Utgiftsområde 16: Utbildning och universitetsforskning	90
Utgiftsområde 17: Kultur, medier, trossamfund och fritid	92
Utgiftsområde 18: Samhällsplanering, bostadsförsörjning och byggande samt konsumentpolitik	92
Utgiftsområde 19: Regional utveckling	92
Utgiftsområde 20: Allmän miljö- och naturvård	93
Utgiftsområde 21: Energi	94
Utgiftsområde 22: Kommunikationer	95
Utgiftsområde 23 Areella näringar, landsbygd och livsmedel	95
Utgiftsområde 25: Allmänna bidrag till kommuner	96

1. Inledning.

Politiken måste leverera om Sverige ska resa sig efter den värsta krisen i modern tid. Coronapandemin har inneburit att många har mist nära och kära, andra lever med allvarliga hälsokonsekvenser av viruset – än fler har förlorat sin försörjning. Det är även med en historiskt svag arbetsmarknad och en allvarlig utbildningsskuld som en ny generation gör sig redo att möta vuxenlivet.

Samtidigt genomför en svag regering för få eller fel åtgärder. I ett läge där utanförskapet växer, skolan brister och tillgången till fossilfri energi snabbt gjorts till en klassfråga prioriterar regeringen andra saker. Resultatet blir att det ekonomiska utrymme som byggts upp under lång tid för kristider som dessa nu används för att montera ned arbetslinjen, återinföra de rödgrönas flumskola och möta klimathotet med symbolpolitik.

Det krävs en ny start för Sverige. Liberalerna är partiet för alla de som vill byta regering och prioritera skola, integration och klimat. I den här budgetmotionen redovisas de reformer och prioriteringar som kommer att vara vägledande i vårt arbete för ett liberalt maktskifte.

Problemen är många och de har blivit värre under Socialdemokraternas tid vid makten: I dag har klyftan vidgats mellan de som har det bra och de som lever i utanförskap. De som får det stadigt bättre och de som lever i social utsatthet och fattigdom. De som lever tryggt och de som lever med konsekvenserna av en tilltagande och allt grövre brottslighet. I takt med att befolkningen vaccinerats och pandemin ser ut att klinga av krävs en plan för att få Sverige på fötter igen. Nu är tid att väcka framtidstro. Nu är tid att lösa både de problem som kommit med pandemin och de som fanns innan den.

Det arbetet börjar med en riktigt bra skola. Liberalerna vill ge varje barn ges förutsättningar att lyckas genom en skola med ordning, studieglädje och lärare som brinner för att förmedla kunskap. Även om många skolor klarat omställningen väl under coronapandemin har tusentals elever halkat efter i sin kunskapsutveckling. Särskilt gäller detta de elever som har haft svårt att klara studietakten vid distansundervisning och som fastnat i ett frånvarobeteende. Redan innan coronapandemin lämnade dessutom tiotusentals ungdomar, särskilt pojkar, varje år grundskolan utan gymnasiebehörighet. Detta är en budget för alla dessa elever och för deras lärare.

Alla barn ska möta världen med framtidstro. Och alla barn ska växa upp med vuxna förebilder som arbetar. Dagens utanförskap och breda integrationsproblem måste vara en huvudfråga för beslutsfattare på alla nivåer i vårt land. Det är oacceptabelt att över en halv miljon människor lever

i områden där rättsstaten tryckts tillbaka, skolresultaten sviker, jämställdheten är satt på undantag och framtidsmöjligheterna försvinner. I dag bor nästan var tjugonde invånare i ett område präglat av utanförskap till den grad att polisen klassar det som ett utsatt eller särskilt utsatt område. Det handlar om gängkriminalitet, parallella samhällsstrukturer samt religiösa fundamentalister som begränsar fri- och rättigheter, inte minst för flickor och kvinnor. Vi kan inte acceptera att det finns områden där människor inte har samma möjligheter som i övriga Sverige. Här finns barn, ungdomar och vuxna med svåra förutsättningar men höga ambitioner för sin framtid. Detta är en budget för alla i utanförskap och för alla de som arbetar för att bryta utanförskap.

Sverige behöver en klimatpolitik som kan mätas, inte i hur mycket den kostar utan i hur mycket vi lyckas minska utsläppen. En teknikoptimistisk klimatomställning som möjliggörs av teknikneutral energiproduktion, som ger näringslivet förutsättningar att elektrifiera transportsektorn och industrin. I dag finns en bred uppslutning kring vad som ska uppnås och att åtgärder brådskar. Tyvärr fångas detta engagemang upp med kortsiktiga beslut och en regering som inte kan komma överens. Samtidigt arbetar forskare, företagare, aktivister och idealister runtom i Sverige vidare med lösningar på klimathotet. Detta är en budget för alla de som med idéer och handlingar möjliggör den omställning som måste ske.

Företagandet är fundamentet för välståndet. Att vi lever i en välfärdsnation får aldrig tas för givet, det är frukten av alla de ögonblick då människor vågat bestämma sig för att försöka förverkliga sina idéer i företagandets form. Det är med goda förutsättningar för entreprenörskap, investeringar, innovationer och företagsamhet som vi bygger ett starkt Sverige. Coronakrisen har visat hur vår ekonomi är beroende av omvärlden, både den globalt verksamma verkstadskoncernen och turisthotellet som ger jobb och skatteintäkter till Visby eller Järvsö. Nu är tid att inte bara rädda dagens jobb, utan också för att möjliggöra att morgondagens företag växer fram. Nu är tid att gynna flit, sparande, arbete och företagande.

Nu är även hög tid att återupprätta assistansen. Tack vare Liberalerna finns en utredning på plats med slutsatser som kommer att förbättra vardagen för tusentals människor runtom i landet. Sådana reformer behövs: Personlig assistans är en frihetsreform, den ger en möjlighet att leva som andra också för dem som har omfattande funktionsnedsättning, men den har urholkats steg för steg. Den rödgröna regeringen snålar och förhalar medan Liberalerna är alternativet för handlingskraft och ambition. Den som ställts utan assistans kan inte vänta.

Liberalerna lägger med detta fram sin första egna budgetmotion sedan 2018. Vi gör det också för första gången efter att riksdagen underkänt den regeringsbildning som januariavtalet vilade på. Liberalerna är nu ett fritt borgerligt oppositionsparti. Sakpolitiska framsteg har skett inom ramen för januariavtalet och liberala påtryckningar i budgetsamarbetet. Men efter sju år med socialdemokratiskt styre står likväl många av vår tids stora problem utan tillräckliga åtgärder. Vi går därför fram i riksdagen i en fast tro på att Sverige behöver en ny liberal borgerlig regering. Genom samarbete inom en ansvarsfull och reformivrande borgerlighet kan vi nu sjösätta de förändringar som Sverige behöver.

Liberalerna är Sveriges skol- och integrationsparti. Vi arbetar för att vända utvecklingen i utsatta områden och för att skapa en likvärdig kunskapsskola för alla barn. Vi gör det för att möjligheterna

i Sverige för alldeles för många i bästa fall är teoretiska. Vi gör det för att politiken måste leverera lösningar för dem vars behov är störst. Det är för alla dessa människor, det glömda Sverige, som Liberalernas politik är som allra viktigast.

Vi vill skapa ett land med framtidstro. Där alla får en god start i livet. Där alla ges möjlighet att bidra efter sina förutsättningar. Där integrationen vägleds av principen att tillhöra och tillföra. Där alla ges möjlighet att växa också genom skyldigheterna som följer av att vara medborgare i en demokrati. Där samhället stöttar. Där tryggheten gäller alla och överallt. Där innovation och skaparkraft tas tillvara. Ett land där demokratin stärks och utvecklas. Där alla skolor är kunskapsskolor. Där klimatutmaningen klaras. Där öppenhet råder och utanförskapet bryts.

Ett Sverige som reser sig starkare efter pandemin.

Ett Sverige som är ett möjligheternas land, för alla.

2. Liberalernas finansplan.

2.1 DET EKONOMISKA LÄGET

Sedan coronavirusets utbrott har världsekonomin befunnit sig i en djup kris. Den ekonomiska nedgången har varit mycket kraftig efter att länder stängt ner sina ekonomier för att stoppa smittspridningen. Vi ser nu en vändning, där lättade pandemirestriktioner i Sverige och omvärlden bidrar till att ekonomin nu återhämtar sig. Utvecklingen i omvärlden är inte minst viktig för ett litet, exportberoende land som Sverige.

Konjunkturinstitutet varnar emellertid för att det fortfarande råder stor osäkerhet. ”Deltavarianten av coronaviruset är dock en betydande osäkerhetsfaktor. Om smittspridningen fortsätter att öka under hösten och restriktionerna åter skärps, finns det en risk att återhämtningen kommer av sig. Om smittspridningen tar mer fart än vad som antagits och belastningen på sjukvården stiger påtagligt framöver är det möjligt att restriktionerna för att dämpa smittspridningen åter skärps. Tillsammans med en ökad självpåtagen social distansering skulle det kunna få negativa effekter på den ekonomiska utvecklingen.”¹

Det svenska näringslivet står i grunden starkt efter krisen. Det föreligger fortsatt problem med leveranser av insatsvaror, där såväl halvledarbrist och containerbristen hämmar produktionen och höjer leveranstiderna, men detta hindrar inte att den svenska exportmarknaden förväntas växa relativt snabbt framöver och att tredje kvartalet 2021 präglas av att exporten ökar.

För delar av tjänstesektorn - i synnerhet företag inom resebranschen, hotell och restaurang samt upplevelseindustrin - har pandemin fått mycket stora konsekvenser. Att konkurserna har kunnat hållas tillbaka beror till stor del på de stora krisstöd som riksdagen har beslutat om i politisk enighet. Krisstöden har bidragit till att fler företag kunnat överleva och fler människor har ett jobb att gå till.²

Samtidigt har de strukturella problemen som Sverige hade före pandemin förstärkts efter krisen. Utvecklingen på arbetsmarknaden släpar efter och arbetslösheten förväntas överstiga 7 procent i slutet av nästa år³ (KI, 2021). Sverige upplever nu en historiskt höga långtidsarbetslöshet. Enligt Arbetsförmedlingen riskerar långtidsarbetslösheten att överstiga 200 000 personer under 2021.

En förklaring är att arbetslösheten bland unga ökar. ”I slutet av juli 2021 fanns det närmare 24 000 ungdomar som varit utan arbete i 6 månader eller mer. Det är 2 000 fler än ett år tidigare. En stor

¹ <https://www.konj.se/publikationer/konjunkturlaget/konjunkturlaget/2021-06-23-lagkonjunktoren-ar-over-i-slutet-av-2021-men-arbetsmarknaden-slapar-efter.html>

² https://www.svensktnaringsliv.se/sakomraden/ekonomisk-analys/ekonomisk-bedomning-april-2021_1169865.html

³ <https://www.konj.se/publikationer/konjunkturlaget/konjunkturlaget/2021-06-23-lagkonjunktoren-ar-over-i-slutet-av-2021-men-arbetsmarknaden-slapar-efter.html>

andel, 43 procent, av dessa saknar en fullständig gymnasieutbildning och löper en större risk än andra ungdomar att fastna i en mer långvarig arbetslöshet.”⁴

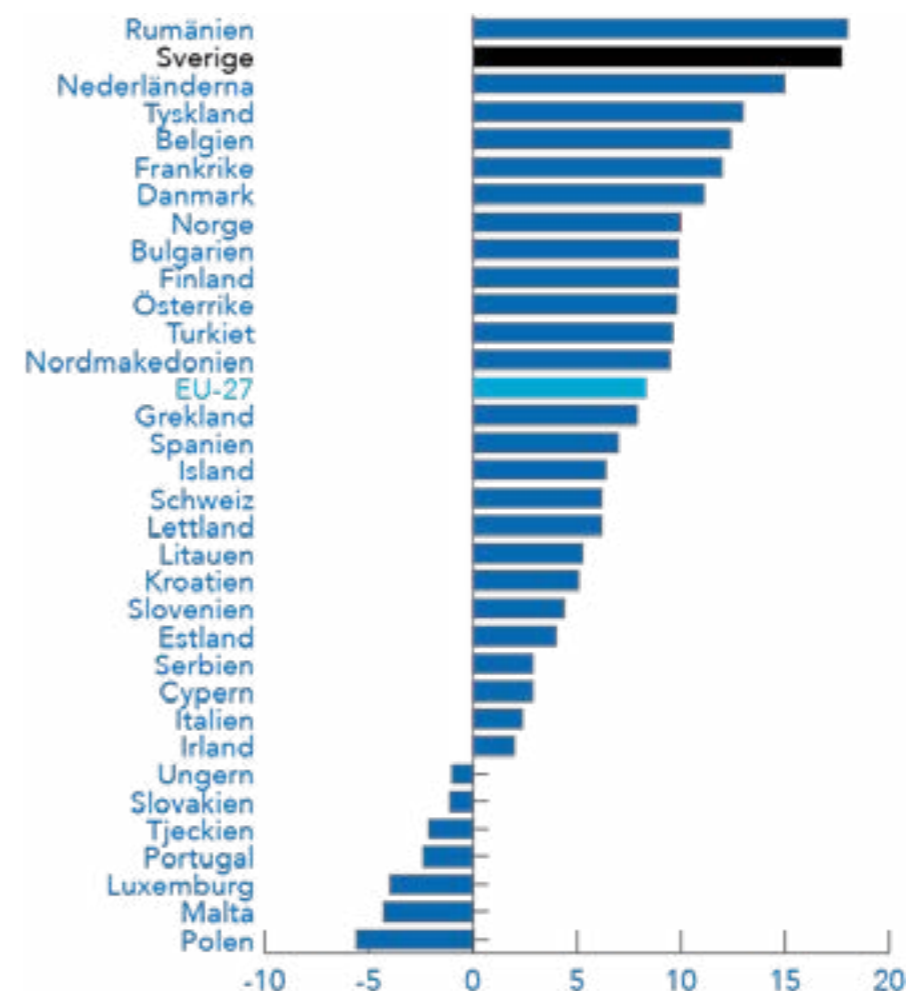
Men den dramatiska ökningen i långtidsarbetslöshet beror framförallt på att sysselsättningsgraden bland utrikes födda är alltför låg. Tidigare forskning visar att utrikes födda och lågutbildade i allmänhet och lågutbildade utrikes födda kvinnor i synnerhet, har svårt att etablera sig på arbetsmarknaden.

Erfarenheten från tidigare kriser är att arbetslösheten riskerar att permanentas på höga nivåer under många år. Sverige hade redan före coronakrisen ett av EU:s största arbetslöshetsgap mellan utrikes och inrikes födda. Det förefaller som att detta har förvärrats under coronakrisen och under förra året ökade arbetslöshetsgapet snabbare i Sverige än i jämförbara länder.⁵ Sverige har därmed klarat arbetslösheten och arbetslöshetsgapet mellan utrikes och inrikes födda sämre än de flesta EU-länder.

⁴ <https://www.konj.se/publikationer/konjunkturlaget/konjunkturlaget/2021-06-23-lagkonjunktoren-ar-over-i-slutet-av-2021-men-arbetsmarknaden-slapar-efter.html>

⁵ <https://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/data/database>

Figur 1. Skillnad i sysselsättningsgrad mellan inrikes och utrikes födda, 20-64 år, procentenheter 2020. Källa Eurostat.

Det finanspolitiska ramverket, inklusive överskotts målet, tjänar Sverige väl. Sverige hanterade den ekonomiska nedgången under finanskrisen bättre än de allra flesta jämförbara länder. Det faktum att Sverige under lång tid har haft goda offentliga finanser har bidragit till låg statsskuld, vilket i sin tur har möjliggjort stora stimulanser under pandemin. Den breda politiska överenskommelsen kring det finanspolitiska ramverket bör därför fortsatt gälla.

En viktig erfarenhet från de senaste ekonomiska kriserna är vikten av att det finns tillräckliga marginaler för att stimulera ekonomin. Ekonomiska kriser är svåra att förutsäga och är inte enhetliga. För att finanspolitiken ska ha utrymme att dämpa konjunktursvängningar och motverka kriser i ekonomin krävs fokus på ansvar för de offentliga finanserna.

För 2022 bedömer Liberalerna att det tack vare välskötta statsfinanser under flera decennier finns möjlighet för Sverige att kraftfullt stimulera ekonomin och hålla köpkraften uppe samt att tillfälligt och i linje med överskotts målet gå med underskott i statens budgetar. Givet den höga arbetslösheten krävs en expansiv budget under de kommande åren. Liberalerna anser att det är av stor vikt att det strukturella sparandet övergår till att vara positivt under åren 2023-2024.

Utgiftstaket är en viktig del av det finanspolitiska ramverket och utgör en övre gräns för statsbudgetens utgiftsnivå. Genom utgiftstaket ges riksdag och regering förbättrade möjligheter till kontroll och styrning av utgifterna.

Tabell 1. Den offentliga sektorns finanser, procent av BNP om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023

Den offentliga sektorns finanser, procent av BNP om inte annat anges. Utfall 2019, prognos 2020–2023	2020	2021	2022	2023	2024
Finansiellt sparande, mdkr	-148	-98	-37	24	43
Procent av BNP	-3,0	-1,8	-0,7	0,4	0,7
Varav stat	-3,1	-2,5	-0,4	0,8	1,0
Varav AP	-0,2	0,1	0,2	0,2	0,3
Varav kommunsektor	0,3	0,5	-0,4	-0,6	-0,5
Strukturellt sparande, procent av potentiell BNP	-1,0	-1,2	-0,6	0,4	1,0
Konsoliderad bruttoskuld	1 976	2 007	1 986	1 900	1 857
Procent av BNP	39,7	37,8	35,4	32,9	31,1

Anm: Förstärkningen som kan ses i slutet av perioden är främst en följd av att den finanspolitik som hittills aviserats i mindre utsträckning omfattar 2023 och 2024.

Källa: Budgetpropositionen 2022, Volym 1 A Finansplan, s. 15

2.2 LIBERALERNAS EKONOMISKA POLITIK

Coronakrisen har med kraft visat hur vår ekonomi är beroende av omvärlden.

Den ekonomiska politiken de kommande åren måste fokusera på att återställa tillväxten, hålla uppe sysselsättningen och återge framtidstron. Tack vare välskötta statsfinanser under flera decennier finns det möjlighet för Sverige att kraftfullt stimulera ekonomin och hålla köpkraften uppe samt att tillfälligt och i linje med överskotts målet gå med underskott i statens budgetar.

Tabell 2. Utgiftstakets nivåer.

Utgiftstakets nivåer, mdkr	2021	2022	2023	2024
Av riksdagen beslutade nivåer på utgiftstaket	1 695	1 634	1 539	
Regeringens förslag till nivå på utgiftstaket				1 595
Utgiftstak, procent av potentiell BNP	31,4	29,3	26,7	26,7
Utgiftstak, procent av BNP	31,8	29,3	26,7	26,7
Takbegränsade utgifter	1 578	1 474	1 455	1 467
Budgeteringsmarginal	117	160	84	128

Källa: Budgetpropositionen 2022, Volym 1 A Finansplan, s. 17

Företagandet är nyckeln till Sveriges återstart. Det är avgörande att varje människa känner att hon kan förbättra tillvaron för sig själv och andra och se resultat av sina ansträngningar. Så är det dessvärre inte för alla. En ny underklass av utrikesfödda som inte kommer in på arbetsmarknaden håller på att växa fram. En av de stora utmaningarna är att trycka tillbaka detta utanförskap.

Till detta ska läggas att stora grupper ungdomar genom coronakrisen riskerar att börja sitt vuxenliv i arbetslöshet. Därför behövs breda reformer som gör att fler vågar starta företag och anställa, och att det ska löna sig bättre att gå från bidrag till jobb.

Företagandet är fundamentet för Sveriges välstånd. Att vi lever i en välfärdsnation får aldrig tas för givet, det är frukten av alla de ögonblick då människor vågat bestämma sig för att försöka förverkliga sina idéer i företagandets form. Det är med goda förutsättningar för entreprenörskap, investeringar, innovationer och företagsamhet som vi bygger ett starkt Sverige. Välfärden är resultatet av att företagen både skapar jobb och de skatteintäkter som finansierar vår välfärd. Vår välfärdsmodell bygger på att människor arbetar och att våra företag växer.

Men politiska partier till vänster i Sverige vill nu vrida den ekonomiska politiken till vänster med återinförd förmögenhetsskatt, fastighetsskatt och höjda skatter på sparande. Det är en farlig väg att vandra. Vi minns hur 1970- och 1980-talens högskattepolitik tvingade svenska entreprenörer som Ingvar Kamprad och familjen Rausing att lämna Sverige. Vi lärde oss då att när de flyttade, så flydde också pengarna. I dag är situationen annorlunda. Genom slopandet av förmögenhetsskatten och arvs- och gåvoskatten kan vår tids entreprenörer bygga och utveckla bolag i Sverige. Och när vinster från globala försäljningssuccéer återinvesteras i nya företag här hemma blir vi alla rikare.

Det behövs reformer som återställer arbetslinjen. Det ska löna sig bättre att arbeta och anställa. Liberalernas förslår därför sänkta skatter på låga inkomster genom ett permanent jobbskatteavdrag. Sveriges pensionärer erhåller motsvarande skattesänkning som personer med arbetsinkomst. Till skillnad från regeringens politik bidrar detta till att det lönar sig att gå från bidrag till jobb. Denna riktade sänkning av skatten på de allra lägsta lönerna, gör att en person med en låg arbetsinkomst får en skattesänkning på närmare 600 kronor per månad. Reformen omfattar ca 24 miljarder kronor om året.

Liberalerna förslår sänkta marginalsatser för att utbildning ska löna sig bättre. Vi förslår en sänkt statlig skatt så att färre människor betalar statlig inkomstskatt. Den s.k. brytpunkten för statlig inkomstskatt höjs med 24 000 kr/år. Det kommer ge drivkraft till ökad sysselsättning och fler arbetade timmar, vilket i sin tur får ekonomin att växa. Då skapas skatteintäkter så att vi också i framtiden har råd med en stark välfärd. Men det viktigaste skälet är inte makroekonomiskt, utan handlar om rättvisa. Makten över den egna tillvaron ökar när individen får behålla mer av den inkomst som hon eller han själv tjänat hop. Därför är låga skatter en fråga om människors frihet och självbestämmande. Reformen uppgår till 5 miljarder kronor årligen.

Alliansregeringens reform med investeringssparkonto (ISK) har skapat en attraktiv sparform där både användning och beskattning är enkel att förstå. Detta bidrar till en demokratisering av sparandet och därmed ökad egenmakt för fler. Utvecklingen mot att fler sparar ska uppmuntras. Därför vill Liberalerna stimulera fler att börja spara genom att de första 300 000 sparade kronorna görs skattefria och att golvet på beskattning av investeringssparkonto avskaffas. På så sätt får fler förutsättningar att lägga undan till framtiden. Denna reform sänker skatten på sparande för miljontals svenskar med 1,7 miljarder kronor nästa år.

Nu krävs reformer som gör Sverige till ett attraktivt land att investera och driva företag i. Det krävs reformer som gör att det blir enklare och billigare att anställa. Sverige behöver ha internationellt konkurrenskraftiga bolagsskatter, attraktiva villkor för forskningsintensiva företag samt att det blir billigare att anställa för småföretagen.

Samverkan mellan akademin och näringslivet behöver fördjupas och mer forskning behöver nyttiggöras. För att ge goda villkor åt företagets forsknings- och utvecklingsverksamhet behövs sänkt skatt för forskningsintensiva företag genom att arbetsgivaravgiften för forskare – det så kallade FoU-avdraget – behöver sänkas ytterligare. Därför förslår Liberalerna en förstärkning av taket i FoU-avdraget till 1,5 miljarder kronor. Liberalerna lägger också fram en satsning på expertskatten som innebär att skatteundantaget förlängs till arbetsvistelser som uppgår till sju år. För att stimulera de mindre företagen förslår vi att växa-stödet förstärks och permanentas. Den förstärkning och permanentning av växa-stödet som Liberalerna förslår innebär att småföretag som går från inga till upp till tre nya medarbetare får en reducering av arbetsgivaravgifterna de första två åren. Att stödet permanentas innebär också att den utfasning från 2022 som regeringen gör utgår. Dessa reformer innebär en försvagning av de offentliga finanserna med 110 miljoner kronor 2022, 100 miljoner kronor 2023 och 280 miljoner kronor 2024.

Välfärdsstatens kärnuppgifter är lika viktiga efter coronapandemins utbrott, samtidigt som utmaningar från demografi och teknologi kvarstår. Liberalerna kommer att kämpa för att

kommuner och regioner och lokala beslutsfattare har förutsättningar att klara sin verksamhet i hela landet. De generella statsbidragen behöver fortsätta höjas.

En bra skolgång ger unga möjligheter att göra verklighet av sina drömmar och livsplaner. Men under pandemin har många elever halkat efter i skolgången, och det slår hårdast mot de som redan tidigare hade det svårast. Detta sker i ett läge när tiotusentals elever varje år lämnar grundskolan utan att ha nått målen och där det finns skolor där hälften av eleverna misslyckats. Omfattande åtgärder behövs för att reparera det kunskapsstapp som krisen givit upphov till. Liberalerna vill ha ett Sverige där varje barn ges förutsättningar att lyckas genom en skola med ordning och studero, och med lärare som brinner för att förmedla kunskap.

Liberalernas förslår ett omfattande stödpaket i syfte att ge skolor bättre möjligheter och förutsättningar att motverka det kunskapsstapp som pandemin orsakat. Resurserna ska kunna användas för olika stödinsatser i form av exempelvis extra undervisningstid, förstärkt elevhälsa eller lärarledd läxläsning efter skoltid. Liberalerna avsätter därför 5 miljarder kronor 2022 och 3 miljarder kronor 2023 för att ge skolor förutsättningar att motverka kunskapsstappet.

Liberalerna vill genomföra en stor satsning för att fler elever ska få egna skolböcker. I dag uppger nio av tio lärare att de saknar resurser att köpa in de läroböcker som eleverna behöver. Detta trots att läroböcker av hög kvalitet har en påvisad betydelse.

Liberalerna vill fortsätta satsningarna på en reformagenda för att återupprätta den svenska kunskapsskolan – och den resan börjar i klassrummet. Liberalerna vill utöka undervisningstiden i den svenska grundskolan i syfte att motverka skolmisslyckanden, ge högrepresterande elever förstärkta möjligheter att nå längre samt motverka tendensen att lärare tvingas prioritera bort moment i läroplanen på grund av tidsbrist. Liberalerna avsätter därför över 1 miljard kronor under åren 2023-24 i syfte att utöka antalet undervisningstimmar i matematik- och svenskämnet i den svenska grundskolan. Liberalerna satsar totalt 14 Mdkr mer än regeringen på skolan åren 2022-2024.

Sverige har mycket allvarliga integrationsproblem. Liberalerna har en vision om inga utsatta områden år 2030. För att lyckas med krävs en bred reformagenda, där arbetslinjen är avgörande. Men det handlar också om en politik som stärker skolorna i utsatta områden och säkerställer att de lyckas med sitt kunskapsuppdrag är högsta prioritet. Liberalerna vill även flera reformer som gemensamt syftar till att stärka det svenska språkets ställning i förskolan i syfte att förebygga skolmisslyckanden och stärka förutsättningarna för långsiktig integration.

Sverige har unikt goda förutsättningar att bli världens första klimatneutrala välfärdsland. Men gamla politiska låsningar gör att kraft ägnas åt symbolfrågor i stället för att på riktigt få bort de fossila utsläppen. Vi vill ha ett Sverige som är det mest hållbara i världen, där vi reser hinder för klimatutsläpp och river hinder för klimatvänlig teknik.

I omställningen till elektrifiering blir tillgången på metaller den nya oljan. Det handlar om investeringar i miljardklassen som kommer ge många nya jobb i Sverige. Men allt detta riskerar att slås sönder av utdragna och långa tillståndprocesser. Ska det svenska näringslivet våga investera och utveckla ny teknik i vårt land krävs förutsägbara regler och konkurrenskraftiga villkor. Nu

bevittnar vi motsatsen, med förödande konsekvenser för jobben och klimatet. Ska elektrifieringen av transporterna genomföras krävs en fungerande laddinfrastruktur. Liberalerna satsar därför 3 miljarder kronor på utbyggnad av laddinfrastruktur (laddstolpar).

Coronakrisen visar hur snabbt arbetslösheten skjuter i höjden när konjunkturen går i botten. Det är inte rimligt att en stor del av arbetstagarna på svensk arbetsmarknad står utan fullgott försäkringsskydd. Därför bör den ekonomiska tryggheten vid arbetslöshet komma från den statliga arbetslöshetsförsäkringen, som ska omfatta alla som arbetar.

Det ska inte behöva vara något dramatiskt att vara tillfälligt arbetslös mellan två jobb. Vad som däremot ska undvikas med alla lämpliga medel är att en människa fastnar i långvarig arbetslöshet. Arbetslöshetsförsäkringens grundläggande principer ska upprätthållas, dvs. att skyddet är generöst den första tiden och sedan trappas av ju längre arbetslösheten pågår samtidigt som kraven på den enskilde höjs. På så vis bidrar inte försäkringen till att hålla kvar personer i långvarig arbetslöshet. Arbetslinjen ska värnas. De tillfälliga åtgärder som beslutats inom bland annat a-kassan i den akuta krisbekämpningen under coronapandemin ska inte förlängas.

Statliga regleringar och skatter bidrar till att hålla nere rörligheten också på den ägda bostadsmarknaden. De hårda regleringar som hindrar hushållen från att köpa bostad måste därför förändras. Det är även nödvändigt att sänka skatterna så det blir mer lönsamt att sälja sin bostad.

Det skärpta amorteringskravet måste bort. Särskilt i större städer, där bostadspriserna är högre, innebär kombinationen av det skärpta amorteringskravet och bolånetak att den breda medelklassen hindras från att äga sitt boende. Genom att reformera dessa regleringar sänks inte bara trösklarna till bostadsmarknaden utan även till arbetsmarknaden eftersom fler kan flytta till en ny ort för att få jobb.

Flyttskatten – skatten på försäljningen av en bostad – håller tillbaka rörligheten på bostadsmarknaden. Genom januariavtalet har Liberalerna nu genomdrivit att skatten sänks genom att uppskovsräntan tas bort på uppskjuten skatt på reavinst efter bostadsförsäljning. Därmed kan fler finansiera köpet av ny bostad genom att lägga in reavinsten från försäljningen av den tidigare bostaden. Vi vill också göra det lättare för människor som bott länge i sin ägda bostad att kunna köpa ett nytt boende, till exempel för den som kommit upp i åren och känner att villan blivit för stor.

Tabell 3. Liberalernas viktigaste reformer.

Reformer i urval (miljoner kronor)	2022	2023	2024
Mer kunskap i skolan	6 000	4 500	2 000
Coronastöd	5000	3 000	
Fler undervisningstimmar		350	700
Läromedel	300	300	300
Språkförskola	220	350	350
Höjda lärarlöner i utsatt områden	500	500	500
Utbildning för rektorer och lärare inför statlig skola			200
Bygg ut rättsväsendet	1 000	1 900	4 900
Polismyndigheten	400	842	2 964
Varav öronmärkt lönesatsning	400	800	1 200
Åklagarmyndigheten		32	57
Ekobrottsmyndigheten		26	38
Sveriges Domstolar		197	165
Kriminalvården			700
Tullverket	48	124	199
Kustbevakningen	50	50	50
Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	500	600	700
Satsningar på klimatet	2 200	1 900	820
Utbyggd laddinfrastruktur	1 800	1 200	
Förberedelser för infångning och lagring av koldioxid	30	40	40
Elflyg	57	82	112
Kärnergiforskning	100	200	200
Längre lastbilar	50	50	50
Fossilfria bränslen i gröna näringar	150	280	400
Sänkt elskatt elbussar	15	18	21
LSS	470	950	1400
Höjd schablonersättning	472	472	472
Stärkt rätt till personlig assistans		474	949
Sänkt skatt på arbete	24 400	29 000	28 400
Sänkta skatter på låga inkomster (inkl. pension)	19 400	23 900	23 300
Sänkt skatt på utbildning	5 000	5 100	5 100

Reformer i urval fortsättning (miljoner kronor)	2022	2023	2024
Enklare och billigare att anställa	560	730	1 000
Billigare och enklare att anställa (växa-stödet)	110	100	280
Omsättningsgräns moms	63	125	125
Förstärkt FoU-avdrag	290	290	290
Förbättrad expertskatt	100	210	300
Fler årsrika i arbetslivet	1 100	1 100	1 200
Förstärkt jobbskatteavdrag äldre	1 000	1 000	1 000
Skattereduktioner för årsrika	100	100	200
Sänkt skatt på sparande	4 300	4 900	5 200
Avskaffad skatt på ISK upp till 300 000 kr	1 700	2 300	2 600
Bosparande	2 600	2 600	2 600
Övriga skatter			
Avskaffad plastpåseskatt	300	300	300
Det ska löna sig att utbilda sig			
Nej till tiofaldigad ränta på studiemedel		1 366	1 375
Hela landet ska växa	1 600	300	
Bredband	900	300	
Förbättring av 80-vägar	700		
Sjukvård och omsorg	1 200	1 500	1 500
Fast omsorgskontakt i hemtjänsten	242	495	495
Vårdplatser	1 000	1 000	1 000
Integration - insatser för språket	430	250	200
Språkkrav medborgarskap	158	58	58
SFI-satsning kvalitet, mm	173	93	40
Utökade hembesök från BVC	100	100	100
Övrigt			
Förstärkt elberedskap	400		
Riktat stöd till scoutrörelsen	20		
Summa reformer i urval	44 000	49 000	48 000

Tabell 4. Finansiering i urval.

Finansiering i urval (miljoner kronor)	2022	2023	2024
Hot mot arbetslinjen	26 000	31 000	31 000
Nej till Familjevecka	3 490	4 100	4 180
Nej till 365-dagars regeln sjukförsäkring	120	200	200
Nej till särskilda regler 62-åringar i sjukförsäkringen	70	70	70
Nej till höjt tak i sjukpenningen	2 640	2 640	2 640
Slopad skattereduktion förvärvsinkomster	17 610	24 000	24 000
Nej till tillfällig höjning i A-kassan	2 100		
Egna reformer på sjukförsäkringen	1 800	1 800	1 800
Införande av karensdag dag 15	200	200	200
Bortre parantesen i sjukförsäkringen	1 600	1 600	1 600
Nej till byggsubventioner	2 000	2 100	3 300
Slopad subventions energieffektivisering i flerbostadshus	1 565	80	1 130
Slopade investeringsstöd för hyreslägenheter	412	2 069	2 169
Nej till ineffektiv arbetsmarknadspolitik	2 700	3 700	3 800
Nej till avdrag för A-kasseavgift	800	1 620	1 620
Nej till minskat antal karensdagar	350		
Nej till utbyggda extratjänster	700	780	680
Nej till utbyggd arbetsmarknadsutbildning	340	697	829
Nej till höjning av Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag	500	620	696
Mer enhetliga och ändamålsenliga skatter	6 600	6 700	6 800
Höjd skatt kommersiella lokaler	4 300	4 300	4 300
Höjd fastighetskatt obebyggd tomtmark	800	800	800
Slopad sänkt inkomstskatt utvalda kommuner	1400	1400	1400
Nej till cykelförmån	90	190	280
Miljöskatter	390	470	550
Höjda miljöskatter- torv koldioxidskatt	240	192	154
Utfasning av dieselsubvention gröna näringar	150	280	400
Övriga finansieringar			
Mindre ökning av elbusspremie	1 000		
Utfasning av Bonus malus	500		
Reducerad pris- och löneuppräknig	330	823	1 246
Summa viktigare finansiering	41 000	47 000	49 000

3. En skola för kunskap och bildning.

Liberalerna sätter skolan först. Genom att rusta individen med kunskap, bildning och färdigheter lägger vi grunden för mer frihet och egenmakt. Ett starkt skolsystem är en avgörande fråga för att bygga ett starkare samhälle. Om skolsystemet präglas av hög kvalitet förbättras möjligheterna att motverka problem i form av utanförskap, arbetslös och segregation markant.

Liberalerna har en stolt historia fylld av omfattande politiska segrar. När vi senast satt vid makten genomförde vi ett betydande antal skolreformer på flera olika nivåer, men med ett gemensamt syfte: att sätta kunskap i första rummet för skolan. Det har gett resultat. De elever som genomgått sin skolutbildning efter att de liberala skolreformerna genomförts uppvisar påtagligt högre kunskapsresultat i flera internationella kunskapsmätningar.

Arbetet för en starkare kunskapsskola får dock inte avstanna. Det råder fortsatt allvarliga problem med både bristfällig studiero, omfattande lärarbrist och undermåliga kunskapsresultat på många skolor i socialt utsatta områden. Det finns även behov av konkreta reformer för att stimulera och främja högpresterande elevers skolgång. Ingen elev ska hållas tillbaka i skolan – oavsett om det handlar om elever som möts av låga förväntningar eller elever som inte får tillräcklig akademisk stimulans.

Liberalerna kommer inte att släppa skolfrågan. Tvärtom har vi prioriterat att till att börja med utvärdera tidigare förd politik, men framförallt att utveckla nya politiska förslag för att skolsystemet bättre ska lyckas möta elevernas behov och erbjuda dem goda möjligheter till utveckling, inlärning och en livslång kunskapstörst.

3.1 LIBERALERNAS REFORMAGENDA FÖR SKOLAN

Liberalerna menar att skolans främsta syfte är att förmedla kunskap. Vi anser kunskap ha ett egenvärde i sig för den enskilde individen, men även ett samhällsvärde för hela Sverige. Vår skolpolitiska reformagenda kan sammanfattas med följande punkter:

- Återförstatliga skolan och inför en nationell finansiering för grund- och gymnasieskolor. Liberalerna står fast vid att skolan behöver återförstatligas, och att det bör ske senast år 2026. Fristående skolor ska fortsatt finnas kvar, men framöver ingå i ett statligt finansieringssystem där resurser fördelas efter skolornas behov och ansvar.

- Inga utsatta områden år 2030. För att lyckas med det krävs en sammanhållen politik som stärker skolorna i utsatta områden och säkerställer att de lyckas med sitt kunskapsuppdrag.
- Integrationen ska börja redan i förskolan. Liberalerna vill även genomföra flera reformer som gemensamt syftar till att stärka det svenska språkets ställning i förskolan i syfte att förebygga skolmisslyckanden och stärka förutsättningarna för långsiktig integration.
- Återupprätta läraryrkets attraktivitet. Det krävs ett antal reformer både på nationell och lokal nivå för att återupprätta läraryrkets attraktivitet.
- Barn med särskilda behov måste få rätt till särskilt stöd. Det är särskilt viktigt att elever med särskilda behov av olika slag får den hjälp de har rätt till - oavsett var i landet de bor.

3.2 INSATSER MOT KUNSKAPSTAPPET UNDER PANDEMIN

Sverige elever har drabbats negativt i sin undervisning på grund av spridningen av covid-19. Konsekvenserna har varit särskilt kännbara för de elever som redan innan pandemin behövde olika former av stöd, men även för många andra elever som nu inte kan nå sin fulla potential. Många elever i gymnasieskolan och högskolan i grundskolan som haft distansundervisning under en längre tid har påverkats negativt och vissa inslag i undervisningen har varit svåra att genomföra.

Pandemin har även påmint många om vikten av fler åtgärder för att motverka lärarkårens allt mer krävande arbetsbelastning. Liberalerna har och kommer alltid att prioritera skolans kunskapsuppdrag. Men den som prioriterar något måste också kunna peka på vad som inte är lika viktigt. Bristen på balans mellan de krav som skolan och lärarkåren åläggs ovanifrån och de resurser som finns att tillgå är uppenbar. Det har givit upphov till lokala initiativ som Liberalerna menar är lovvärda. Exempelvis har huvudmän i samråd med lärarfack tagit fram så kallade prioriteringslistor för att minska stressen för lärarna på skolan. Dessa listor kan användas för att tydliggöra vad som bör prioriteras först när arbetssituationen inte möjliggör att de hinner med alla uppdrag. Skolans kunskapsuppdrag måste alltid hamna i första rummet, men alla huvudmän och skolledare borde vara tydligare i prioriteringarna. Det hade gagnat både lärarnas arbetsmiljö och säkerställt att elevernas rätt till kunskap går före arbetsuppgifter som inte är direkt relaterade till skolans kunskapsuppdrag.

Liberalernas budget innehåller ett omfattande stödpaket i syfte att ge skolor bättre möjligheter och förutsättningar att motverka det kunskapstapp som pandemin orsakat. En av våra största satsningar i denna budget är därför mer resurser till skolan, så att elever och lärare får chansen att hämta tillbaka det som släpat efter. Resurserna ska kunna användas för olika stödinsatser i form av exempelvis extra undervisningstid, förstärkt elevhälsa eller lärarledd läxläsning efter skoltid. Vi menar vidare att en väl utbyggd lovskola ger bättre förutsättningar för fler elever att ta igen det kunskapstapp som drabbat dem de senaste åren.

Liberalerna avsätter därför 5 miljarder kronor 2022 och 3 miljarder kronor 2023 för att ge skolor förutsättningar att motverka kunskapstappet. Därtill avvisar vi regeringen aviserade neddragning på lovskolan. Liberalerna avsätter 121 miljoner kronor år 2022, 242 miljoner kronor år 2023 och 242 miljoner kronor år 2024.

3.3 FLER LEKTIONER FÖR MER FRIHET I LIVET

Svenska elever har få lektionstimmar jämfört med många andra jämförbara länder. Liberalerna vill fortsätta satsningarna på en reformagenda för att återupprätta den svenska kunskapsskolan – och den resan börjar i klassrummet. Liberalerna vill utöka elevers undervisningstid i den svenska grundskolan i syfte att motverka skolmisslyckanden, ge högpresterande elever förstärkta möjligheter att nå längre och motverka tendensen att lärare tvingas prioritera bort moment i läroplanen på grund av tidsbrist.

Särskilt viktigt är det att prioritera matematik och svenskämnet, där resultaten i PISA-mätningen visar att elever idag presterar sämre vad gäller både matematik och läsförståelse jämfört med elever i början av 2000-talet. I dag uppnår cirka var femte elev inte ens en grundläggande färdighetsnivå vad gäller läsförståelse eller matematiska färdigheter.¹ Även nationella forskningsprojekt har påvisat att en stor andel elever har ”påtagligt låga kunskaper när det gäller sådana grundläggande färdigheter som är avgörande för att förstå matematik och för att kunna använda matematik vid problemlösning”.²

Resultaten i de internationella kunskapsmätningarna talar klarspråk: Fler insatser behövs för att motverka det stora antalet elever som misslyckas i skolan – men även ge högpresterande elever bättre möjligheter att nå sin fulla potential. En analys från SNS fann nyligen ett direkt samband mellan ökad undervisningstid och bättre utfall på arbetsmarknaden: ”Resultaten från vår forskning visar att mer lästid i skolan kan åstadkomma långvariga förbättringar i människors liv”.³ När Danmark år 2014 utökade undervisningstiden i skolan fann dessutom utvärderingar att Danmark visade dessutom att elevernas välmående förbättrades.⁴

Liberalerna avsätter därför 350 miljoner kronor år 2023, samt 700 miljoner kronor år 2024 i syfte att utöka elevernas undervisningstimmar i matematik- och svenskämnet i grundskolan.

3.4 ALLA ELEVER SKA HA RÄTT TILL EGNA LÄROBÖCKER

I dag uppger nio av tio lärare att de saknar resurser att köpa in de läroböcker som eleverna behöver. Detta trots att läroböcker av hög kvalitet har en påvisad betydelse för elevernas inläring. Bristen på resurser till läroböckerna får även direkt negativa följder för lärarnas arbetsbelastning. Hälften av lärarna ägnar i snitt 80 timmar per år åt att göra hemmagjorda läromedel.⁵

Avsaknaden av resurser till läroböcker försämrar inte bara elevernas möjlighet att lära sig mer – det gör det även svårare för dem att studera hemmavid och på så vis försämrar skolsystemets likvärdighet. Trots det prioriterar inte regeringen läroböcker i skolan. Liberalerna menar att skolan är en nationell angelägenhet och att vi som land inte har råd att inte säkerställa att skolans elever får

1 <https://www.skolverket.se/getFile?file=5347>

2 Löwing, M. (2016). Diamant-diagnoser i matematik. Ett kartläggningsmaterial baserat på didaktisk ämnesanalys.

3 Fischer, M., Karlsson, M. & Nilsson, T. Långsiktiga effekter av mer undervisningstid. SNS Analys 64, juni 2020. s. 3

4 Jensen, V. M., Bjørnholt, B., Mikkelsen, M. F., Nielsen, C. P., & Ladekjær, E. (2020). Den længere og mere varierede skoledag – en analyse af reformens elementer. Copenhagen: VIVE—The Danish Center for Social Science Research.

5 Lärarnas Riksförbund (2016). Digitala läromedel: tillgång eller börda? En undersökning om lärarnas syn på digitala läromedel. Stockholm: Lärarnas Riksförbund.

tillgång till de resurser de behöver för att lyckas. Därför vill Liberalerna genomföra en stor satsning för att fler elever ska få egna skolböcker.⁶

I Liberalernas budgetmotion avsätts 300 miljoner kronor år 2022, 300 miljoner kronor år 2023 och 300 miljoner kronor år 2024 i syfte att elever i högre utsträckning ska få tillgång till egna skolböcker av hög kvalitet.

3.5 STATLIG SKOLA OCH NATIONELL SKOLPENG SENAST ÅR 2026

Liberalerna anser att skolan är en nationell angelägenhet, och att den således även borde styras av staten. För att främja kvalitet, öka likvärdigheten och förbättra läraryrkets attraktivitet behövs en lika stark som tydlig styrkedja, där staten ska ha huvudansvaret. Kommunaliseringen av skolan lade grunden för ett splittrat system med påfallande kvalitetsbrister, och om det inte åtgärdas är risken stor att likvärdighet förblir ett ouppnåeligt mål i stället för en vision som går att förverkliga.

Det är talande att samtliga större satsningar på skolan som tillkommit under de senaste decennierna, exempelvis omfattande fortbildningsinsatser för lärare och förstärkningar av skolbiblioteken, har tillkommit på initiativ från staten och finansieras genom riktade statsbidrag. Lika talande är det faktum att det i dag finns cirka 80 olika riktade statsbidrag som tillsammans omfattar cirka 15 miljarder kronor. I tre decennier har nu staten försökt kompensera för bristerna som uppstått och fortgått sedan Socialdemokraterna drev igenom kommunaliseringen av skolväsendet.

Liberalerna står fast vid att skolan behöver återförstatligas, och att det bör ske senast år 2026. I ett nytt statligt skolsystem ska likvärdigheten förbättras, kvaliteten stärkas och lärarnas arbetsvillkor förbättras. Fristående skolor ska fortsatt finnas kvar, men ansvaret för finansieringen av dem övergår från kommunerna till staten. Liberalernas förslag om en ny statlig finansiering av skolväsendet kan med fördel ses som ett viktigt steg mot återförstatligande av huvudmannskapet. En utredning ska tillsättas som ska konkretisera hur en nationell skolpeng bör utformas för att främja kvalitet, stabilitet och likvärdighet över hela skolsystemet. För att kompetensutveckla lärare och rektorer inför förstatligandet avsätter Liberalerna 200 miljoner kronor år 2024.

3.6 ÅTERUPPRÄTTA LÄRARYRKETS ATTRAKTIVITET

Lärarnas kompetens är avgörande för undervisningens kvalitet. Men hur lärarkåren värderas och vilken status läraryrket har i ett samhälle avslöjar även hur kunskap och bildning värderas i ett skolsystem. Årtionden av en destruktiv skolpolitik som betonat skolans sociala uppdrag framför kunskapsförmedling har fått en förödande effekt för läraryrkets attraktivitet. Att färre ämneskunniga akademiker med intresse för undervisning överväger att bli lärare är lika beklagligt som det är förståeligt, då lärarrollen har förändrats från att vara en kunskapsförmedlande auktoritet som bedriver undervisning, till att bli en slags social handledare vars uppgift är att stå bredvid elever som självständigt söker kunskap.

6 Liknande statliga satsningar har genomförts i förskolan tidigare, då statliga medel fördelades för inköp av skönlitteratur. 50 miljoner avsattes och fördelades efter rekvisition till respektive kommun. Summan baserades på antal förskolor, kommunala såväl som enskilda, i respektive kommun. Samtliga kommuner rekviderade medel och hela beloppet var utbetalt under slutet av 2018. Detta innebar, enligt Kulturrådet, i genomsnitt 40–50 böcker per förskola.

Det krävs en omfattande reformer på både nationell och lokal nivå för att återupprätta läraryrkets attraktivitet. Liberalerna vill stärka styrningen och fördelningen av resurser genom att återförstatliga alla offentliga skolor, såväl grundskolor som gymnasieskolor, och därmed även överta arbetsgivaransvaret för lärarkåren. Lärarnas arbetsmiljö ska stärkas genom reformer för ökad trygghet och studiero, men även genom ett reformerat anmälningssystem som förhindrar att lärare hotas med anmälan av elever eller föräldrar.

Lärarna måste även få bättre möjligheter och förutsättningar att fokusera på undervisningen. Skolan kan göra mycket, men inte allt – och det måste återspeglas i såväl styrdokument som läroplaner. Liberalerna vill därför renodla läroplanerna med syftet att minska pålagor som inte är direkt relaterade till skolans kunskapsuppdrag.

Läraryrket är inte en naturlag. Med rätt politik kommer att fler söka sig till läraryrket. Införandet av lärarlegitimationer bidrog till att skapa en tydlig bild av hur läraryrket faktiskt såg ut. När andra vill avveckla lärarlegitimationerna eller sänka kraven för att bli legitimerad lärare, vill Liberalerna göra tvärtom. Lärarlegitimationerna ska vidareutvecklas och kompletteras med ett krav på att en lärare ska vara ämnesbehörig för att sätta betyg. För att kunna bedöma en elevs kunskap i ett skolämne krävs det att läraren själv behärskar ämnet väl.

Lärarkåren består av engagerade och skickliga akademiker som värderar kunskap högt. Det handlar inte bara om att förmedla kunskap vidare till elever, det är även viktigt att lärare får möjlighet att själva utvecklas akademiskt i sina undervisningsämnen. Dessvärre är lärarnas möjlighet till fortbildning i det svenska skolsystemet djupt eftersatt. Alltför ofta består fortbildningen enbart av enstaka och gemensamma utbildningsdagar med inhyrda föreläsare. Liberalerna menar att legitimerade lärare själva borde få mandat att välja och styra över sin fortbildning. Det ska exempelvis vara möjligt att läsa kurser i de ämnen läraren undervisar i, eller i ämnesmetodik. Möjligheterna till vidareutbildning måste präglas av flexibilitet och anpassning efter individuella önskemål.

Liberalernas mål om att Sverige inte ska ha några utsatta områden år 2030 innebär även att det är av särskild betydelse att återupprätta attraktiviteten för erfarna och behöriga lärare att söka sig till skolor i utsatta områden, där lärarkompetensen i dag är lägre jämfört med genomsnittet. För att åstadkomma det krävs en palett av åtgärder, exempelvis i form av lönepåslag, minskad arbetsbelastning och säkrad tillgång till speciallärare. Liberalerna avsätter därför 500 miljoner kronor år 2022, 500 miljoner kronor år 2023 och 500 miljoner kronor år 2024 i syfte att förbättra villkoren för lärare på skolor i utsatta områden och på så vis behålla, rekrytera samt motivera erfarna och behöriga lärare till dem.

3.7 ÅTERUPPRÄTTA SPECIALLÄRARENS ROLL I DEN SVENSKA SKOLAN

I den svenska skolan har det länge varit vanligt förekommande att elever med behov av extra stöd har fått särskild undervisning, antingen enskilt eller i mindre grupper. Men i takt med att skolan kommunaliserades och idén om att alla elever, oavsett behov, ska inkluderas i vanliga skolklasser

fick allt starkare fäste fick allt färre elever särskilt stöd. De senaste åren har knappt en procent av eleverna fått enskild undervisning, vilket kan jämföras med Finland där cirka var fjärde elev får särskilt stöd i tidig ålder.

Liberalerna vill återupprätta speciallärarens roll i den svenska skolan. Under vår tid i regeringsställning återupprättade vi speciallärarutbildningen, som Socialdemokraterna hade lagt ner på 1990-talet då de av ideologiska skäl ansåg det stigmatiserande att låta elever få enskild undervisning. Men eftersom elevers behov av särskilt stöd inte försvinner för att speciallärare försvinner eller genom att mindre undervisningsgrupper läggs ner, behövs en skolpolitik som står upp för elevernas rätt. Liberalerna vill göra det lättare att få särskilt stöd i mindre undervisningsgrupper och utveckla resursskolorna, samt verka för fler utbildade speciallärare i såväl grund- som gymnasieskolor.

Det finns även ett behov av åtgärder för att fånga upp elever med långvarig problematisk frånvaro, så kallade hemmasittare. Det är en stor grupp av elever som slås ut från skolan i dag. Liberalerna menar att det är särskilt viktigt att den här gruppen av elever får den hjälp de har rätt till. Det kan exempelvis vara i form av pedagogisk stöd, speciallärare och särskilda hjälpmedel för dyslektiker. Liberalerna menar även att elever med särskilda behov som skriver nationella prov ska få använda samma hjälpmedel de normalt får ha i undervisningen.

Liberalerna avsätter också 60 miljoner kronor år 2022, 60 miljoner kronor år 2023 och 60 miljoner kronor år 2024 i syfte att ge fler skolor resurser att inrätta mindre undervisningsgrupper för elever med särskilda behov.

3.8 UPPVÄRDERA PRAKTISKA FÄRDIGHETER I SKOLAN

Alla varken kan eller vill bli akademiker, men i Sverige har praktiska kunskaper och färdigheter under lång tid betraktats som både mindre viktigt och fint än teoretiska ämneskunskaper. Om allt blir tänkt men inget gjort så stannar samhället. Detta feltänkt är särskilt tydligt om man betraktar skolväsendets utveckling. Redan i grundskolan har samtliga ämnen akademiserats och kraven på teoretiska förmågor ökat.

Liberalerna vill skapa en skola för alla barn. Vi menar att även elever som föredrar praktik framför teori måste få möjlighet att lyckas i skolans ämnen. Det är viktigt för att fler elever ska känna sig motiverade. Därför föreslår Liberalerna att både kunskapskraven och innehållet i skolämnena som exempelvis slöjd, idrott och hälsa samt hem- och konsumentkunskap ska renodlas från högtravande krav på teoretiska förmågor, så att elever i stället kan bedömas utifrån sina praktiska kunskaper och färdigheter i dessa ämnen.

För alla ungdomar som saknar gymnasiebehörighet, exempelvis nyanlända som ankommit till Sverige i tonårsåldern, behövs ett realistiskt alternativ på en utbildningsform som leder till jobb. Liberalerna ser även ett tydligt behov av att inrätta yrkesskolor som inte kräver betyg från grundskolan eller behörighet för gymnasiestudier. Genom att inrätta kortare, tvååriga

yrkesutbildningar som fokuserar på bristyrken med goda jobbmöjligheter kan den grupp av utrikes födda ungdomar med bristfällig eller icke-existerande utbildning i bagaget få en ärlig chans till ett riktigt jobb – och på så vis integreras bättre samhället samtidigt som de får möjlighet att lära sig det svenska språket på jobbet.

3.9 STUDIERO I KLASSRUMMEN OCH TRYGGHET I KORRIDOREN

Liberalerna vill genomföra ett ordningslyft i den svenska skolan. Det krävs ett antal olika åtgärder för att få bukt med brister vad gäller såväl trygghet som studiero i skolan. Det är viktigt att skolan utgör en trygg plats både för elever och skolpersonal. Alla gynnas av att det råder studiero på lektionerna och trygghet i korridorerna, men långt ifrån alla uppger att så är fallet. Det är ett svek mot eleverna, men också ett politiskt misslyckande eftersom det är politikens uppgift att skapa de förutsättningar som skolan behöver för att lyckas skapa ordning och reda för alla elever.

Liberalerna vill stärka lärarnas mandat att agera mot stök och ordningsstörningar i skolan. Ingen lärare ska känna sig rädd för att gripa in när undervisningen hindras eller när elever utsätts för fara. På samma vis ska ingen rektor tveka om de har mandat att omplacera eller stänga av elever som hotar eller utövar våld mot skolkamrater eller lärare. Därför behöver skollagen ses över, så att skolans lärare och rektorer får tydliga mandat att agera mot de som hindrar skolans uppdrag att bedriva undervisning av hög kvalitet under trygga förutsättningar. Därtill föreslår vi att alla skolor ska inrätta förväntansdokument som både eleven och föräldrarna ska underteckna, och dokumentet ska beskriva de förväntningar, regler och konsekvenser för regelövertramp som gäller.

4. Integrationspolitik som fungerar.

4.1 REGERINGEN HAR MISSLYCKATS MED JOBBEN OCH INTEGRATIONEN

Ett av Sveriges största samhällsproblem är integrationen. Det är ett misslyckande för vårt land när människor släpps in i landet, men inte släpps in i samhället.

Sverige ska inte vara ett delat land. Redan före coronakrisen levde en halv miljon utrikes födda vuxna i fattigdom eller risk för fattigdom. Vi vägrar acceptera en återgång till ett nytt Fattigsverige. Därför måste vi sätta ord på den skuld som byggts upp. Vi väljer att kalla denna skuld för integrationsskuld, inte för att det är en skuld som några enskilda bär utan för att vårt samhälle har en skuld mot alltför många enskilda.

Integrationsskuldens förödande konsekvenser syns idag i våra utsatta områden, där rättsstaten tryckts tillbaka, skolresultaten sviker, jämställdheten är satt på undantag och framtidsmöjligheterna försvinner. Konsekvenserna syns också på den svenska landsbygden, där svaga lokala arbetsmarknader och bristande elevunderlag i skolorna förstärker problemen med en misslyckad integrationspolitik.

För att vända utvecklingen och göra Sverige till ett land där alla har samma möjligheter – oavsett bakgrund, ursprung och bostadsadress – krävs ett skifte i svensk politik. Integrationsministrar har kommit och gått, ord har bytts, retorik har ändrats, men man har fortsatt att göra samma sak. Misslyckandets kontinuitet måste brytas. För att det ska vara möjligt krävs en ny regering och en ny inriktning för integrationspolitiken.

I landet som Socialdemokraterna lovade EU:s lägsta arbetslöshet kan vi konstatera att det blev tvärtom. Sverige har EU:s fjärde högsta arbetslöshet. Nästan 190 000 människor befinner sig i långtidsarbetslöshet, och majoriteten av dessa har varit borta från arbetsmarknaden i mer än två år. En ny arbetslöshet har fått fäste i Sverige. Sverige uppvisar det näst största sysselsättningsgapet mellan inrikes och utrikes födda i hela Europa. Bland de nästan 190 000 personer som befinner sig i långtidsarbetslöshet är 82 procent personer med svag koppling till arbetsmarknaden. Andelen är än högre bland arbetslösa som varit utan arbete längre än två år: närmare nio av tio av dessa har en svag konkurrensförmåga. Sammantaget uppgick antalet inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga till nästan 300 000 personer, motsvarande sju av tio av de inskrivna arbetslösa. Sedan mitten av 2014 är utomeuropeiskt födda den enskilt största delgruppen bland inskrivna arbetslösa med svag konkurrensförmåga, följt av personer som saknar gymnasial utbildning.

Särskilt drabbade är utrikes födda kvinnor som står längst ifrån arbetsmarknaden i dag. De faktorer som påverkar utrikes födda kvinnors låga etablering på arbetsmarknaden har sedan länge varit kända. Det handlar bland annat om brister i utbildningsnivå och arbetslivserfarenhet, svårigheter att validera tidigare utbildning och arbetslivserfarenhet och svaga sociala nätverk. Forskning visar också att utformningen av skatte- och bidragssystemet har en stark inverkan på kvinnors arbetsutbud. Arbetslösheten bland utrikes födda kvinnor uppgick till 22,8 procent första kvartalet i år. Motsvarande siffra för utrikes födda män var 19,9 procent, och för inrikes födda kvinnor 4,6 procent (SCB, 2021).

Statistiken talar sitt tydliga språk. Vi kan i dag se en snabb framväxt av en grupp personer som befinner sig mycket långt ifrån den svenska arbetsmarknaden. Personer som saknar en tydlig förankring i det svenska samhället och som riskerar att hamna i ett livslångt utanförskap. Politiken måste ta intryck av denna utveckling, och agera kraftfullt för att förhindra att ett nytt utanförskap växer fram. Att passivt se på utan att ingripa är inte ett alternativ.

Samtidigt präglas den svenska arbetsmarknaden parallellt av en omfattande arbetskraftsbrist. Antalet vakanser ökade med 95 procent jämfört med förra året, enligt en undersökning från Stockholms Handelskammare. Arbetskraftsbristen riskerar nu att nå 2018 års historiska nivåer. Som tydligast är denna arbetskraftsbrist i norra Sverige, där stora satsningar på en grön omställning inom den svenska industrin som förväntas skapa tusentals jobb. För att möta såväl dagens som morgondagens behov av arbetskraft krävs satsningar på kompetensförsörjningen. I dag misslyckas var femte rekrytering på grund av kompetensbrist. Den bristande matchningen på den svenska arbetsmarknaden måste mötas med effektiva utbildnings- och arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Individer som kan jobba ska ges rätt förutsättningar för att jobba och bidra till det svenska samhället.

Liberalerna tror på individen. Vi vet att den som bryr sig också måste ställa krav. Det är därför vi lägger fram en integrationspolitik som ställer tydliga krav på individen, samtidigt som vi stärker förutsättningarna för att arbeta, lära sig språket och bli en del av det gemensamma bygget av Sverige. Integrationen är en ömsesidig process mellan människor, där känslan av tillhörighet till samhället är resultatet. Språk, jobb, kunskaper om det nya landet och frihet från diskriminering är medel och förutsättningar för den processen.

4.2 MÅL FÖR INTEGRATIONEN SKA VARA VÄGLEDANDE FÖR STATENS BUDGET

Integrationspolitiken behöver en tydligare styrning. Integrationen är en av vår tids största utmaningar. Det krävs en gemensam målbild för att vända utvecklingen – i hela landet, från residensstad till bruksort, från landsbygd till förort.

Det övergripande budgetmålet för integrationspolitiken som fastställdes 2009 måste kompletteras med tydliga delmål som årligen följs upp. Alla integrationspolitiska insatser ska bygga på forskningsbaserad evidens och vara långsiktiga. Liberalerna vill se en revidering av nuvarande mål, i vilken följande anges som delmål. Vi vill utgå från delmålen social integration, ekonomisk integration och demokratisk integration.

- Social integration. Dagens system för att människor som kommer till Sverige ska delta i svenskundervisning och information om det svenska samhället måste kvalitetssäkras och följas upp mycket bättre.
- Ekonomisk integration. Arbetsföra personer ska ha egen försörjning. I ett första steg ska mediantiden från uppehållstillstånd till dess att individen uppnår självförsörjning halveras till 2030, genom till exempel sänkta trösklar till arbetsmarknaden och ökade drivkrafter till arbete.
- Demokratisk integration. Alla integrationsinsatser ska bidra till ökad delaktighet i det svenska samhället, vilket innefattar kunskap om och respekt för vårt demokratiska och sekulära samhälle, inklusive yttrandefrihet och religionsfrihet, rättsstaten och lagarna samt jämställdhet mellan kvinnor och män.

Integrationskulden och utanförskapet måste årligen mätas och minskas. Genom en tydlig styrning, tydliga delmål och en hög ambitionsnivå kan vi nå målet om att ingen i Sverige ska leva i utanförskap eller lämnas i utanförskap.

4.3 FLER I EGEN FÖRSÖRJNING – SÅ KLARAR VI INTEGRATIONEN

4.3.1 Det ska löna sig att gå från bidrag till arbete – ett nytt jobbskatteavdrag

Trots skattesänkningar på 2000-talet är Sverige fortfarande bland de länder som beskattar arbete allra hårdast. En genomsnittlig arbetstagare i Sverige betalar 43 procent i skatt på sin lönekostnad. Det är inte bara bland de högsta skattenivåerna i OECD-området, utan också bland de högsta skattenivåerna i vårt nordiska närområde.

Resultatet har blivit att det för många lönar sig mindre än i motsvarande yrken i andra länder att arbeta mer – och för vissa lönar det sig ibland inte alls. Särskilt tydlig är denna koppling i de lägsta inkomstgrupperna, där möjligheten att stapla bidrag på varandra inte sällan innebär att effekterna av att ta ett arbete istället för att gå på bidrag inte syns i plånboken.

Samtidigt är vinsterna av att människor går från bidrag till arbete stora. För den enskilde är möjligheten till en egen försörjning en frihetsfråga. Sänkt beskattning på arbete gör det lättare att genom flit och arbete bygga upp en egen ekonomisk buffert. För samhället innebär varje person som arbetar en vinst i form av stärkta statliga finanser och en starkare svensk ekonomi. Det finns ett starkt vetenskapligt stöd för att sänkta skatter på arbete leder till ökade incitament att delta i arbetskraften. Jobbskatteavdraget som genomfördes under Alliansregeringen har skapat nya arbetstillfällen och tagit människor ur bidragsberoende. I januari-samarbetet arbetade Liberalerna hela tiden aktivt för att värna och förstärka denna viktiga reform.

Att fler går från bidrag till egen försörjning handlar också om att bryta utanförskap, att riva hinder och att skapa en gemensam plattform byggd på det gemensamma samhällsbygget. Integrationen måste bygga på arbetslinjen – inte bidragslinjen. Det är genom den egna försörjningen som det första steget in i det svenska samhället tar vid.

Regeringen har i sin budgetproposition aviserat en skattesänkning med inriktning mot låg- och medelinkomsttagare. Liberalerna välkomnar sänkta skatter, men noterar samtidigt att förslaget har utformats på ett sätt som ytterligare försvagar incitamenten till arbete. Skattereduktionerna baseras på den skattskyldiges förvärvsinkomst, vilket innebär att även den som inte arbetar får ta del av skattesänkningen. Det förslag som regeringen har lagt på bordet är med andra ord en åtgärd som inte påverkar den redan lilla skillnaden som i dag finns mellan ett bidragstagande och en egen försörjning. I promemorian till lagförslaget (Fi2021/02915) noteras att för personer som tjänar över 265 000 kronor per år förväntas förslaget leda till ett minskat antal arbetade timmar.

Om Sverige ska klara välfärden, jobben och integrationen behövs permanenta och tillförlitliga skattesänkningar på arbete som gör skillnad i människors plånböcker på riktigt och som medför verkliga jobbskapande effekter. Liberalerna avvisar därför regeringens föreslagna skattesänkning. Vi föreslår istället ett nytt jobbskatteavdrag. Jobbskatteavdraget bygger på den tillfälliga skattereduktionerna för arbetsinkomster som genomfördes efter förhandlingar med Liberalerna. Reduktionen byggs ut till att inkludera pensionsinkomster och utökas. Den totala skattesänkningen mer än fördubblas jämfört med den tillfälliga skattereduktionerna och gör att en person med en låg arbetsinkomst får en skattesänkning på närmare 600 kronor per månad. Reformen omfattar ca 24 miljarder kronor om året.

4.3.2 Bidragssystem som motverkar utanförskap

Integrationen måste bygga på arbetslinjen – inte bidragslinjen. Utanförskap och bidragsförsörjning ska inte gå i arv. Därför måste vi göra mer för att fler ska kunna lämna bidragen. Genom att fokusera på vad människor kan bidra med visar samhället tilltro till människors förmåga.

Den egna försörjningen är vägen in till det svenska samhällsbygget och vägen ut ur utanförskapet. Allt för länge har en politik förts som går ut på att lämna människor i bidragsberoende och utanförskap. Den politiken borde för länge sedan ha förpassats till historien. Med den politik som regeringen presenterar, med kraftiga satsningar på bidrag, riskerar historien att upprepa sig. Fler människor riskerar att avskrivnas och glömmas i bidragssystem, med begränsade möjligheter och incitament att ta sig ur bidragsberoende och utanförskap. Den politiken säger Liberalerna nej till.

Den princip om hälften kvar för den som går från bidragsberoende till arbete som infördes år 2020 tack vare Liberalerna var en viktig liberal framgång. Den har inneburit att det lönar sig att lämna försörjningsstöd och gå till egen försörjning. Men det krävs fler reformer för att stärka arbetslinjen i bidragssystemen och motverka långsiktigt utanförskap.

En arbetslöshetsförsäkring för omställning

Liberalernas mål är att alla som har arbetat ska ha tryggheten i en omställningsförsäkring om de skulle bli arbetslösa, oavsett om de är medlemmar i facket eller ej. Vi verkar därför för en allmän och obligatorisk arbetslöshetsförsäkring. Det är i grunden problematiskt att en i huvudsak statligt finansierad försäkring är frivillig och omfattar alltför få, samtidigt som alla skattebetalare står för notan.

Arbetslöshetsförsäkringen ska fungera som en utjämnande kraft, som jämnar ut konsumtion över konjunkturcykeln och bidrar till att förhindra att en lågkonjunktur blir självgenererande. Samtidigt visar forskningen tydligt att för höga ersättningsnivåer kan förlänga tiden i arbetslöshet, och därmed bidra till en högre jämviktsarbetslöshet. Liberalernas målsättning är en arbetslöshetsförsäkring som är utformad enligt en flexicuritymodell, där arbetslöshetsförsäkringen fungerar som en renodlad omställningsförsäkring. Individen ges relativt stor frihet att utforma sitt jobbsökande initialt under ersättningsperioden, samtidigt som tydliga tidsgränser och en tydlig nedtrappning i ersättningsnivå motverkar en långvarig arbetslöshet.

Coronapandemin innebar en stor otrygghet på arbetsmarknaden för många människor. Därför genomförde Liberalerna, tillsammans med de andra partierna i januariöverenskommelsen, justeringar av ersättningsnivåerna i arbetslöshetsförsäkringen. Den tillfälliga höjning som då var motiverad är nu, i takt med att samhället successivt är på väg att öppnas upp, inte längre motiverad.

Därför säger Liberalerna nej till den förlängning, i praktiken permanentning, av den tillfälliga höjningen som regeringen föreslår. Dagens höga ersättningsnivåer riskerar att försvaga incitamenten att gå tillbaka till arbetskraften, och försätta människor i långsiktigt utanförskap. Vi föreslår istället att taket i ersättningen ska återgå till den nivå som gällde före coronakrisen, det vill säga uppgå till 910 kronor per dag de första 100 dagarna, och därefter uppgå till 760 kronor per dag. Det lägsta beloppet, det så kallade fortsättningsbeloppet, återställs till 365 kronor.

Att ställa krav är att bry sig – skärpta krav i bidragssystemen och ett tak för bidrag

Våra sociala skyddsnet är till för att skydda, men måste också vara utformade så att de hjälper individen att återfå sin självständighet och att kunna försörja sig själv. Allt för många fastnar i dag i ett bidragsberoende och ett långsiktigt utanförskap till följd av en politik som passivt betalar ut bidrag, och på så sätt hoppas sopa problemen med utanförskap under mattan.

Liberalerna kommer aldrig att gå med på en politik som passiviserar människor i långsiktigt bidragsberoende. Att ställa krav är att bry sig. Liberalerna vill därför utöka möjligheterna för kommuner att ställa krav på motprestation för försörjningsstöd. I dag är det för få kommuner som kräver att bidragstagare deltar i relevanta aktiviteter som direkt liknar förvärvsarbete. Detta bör ändras och i stället bör kommuner tillåtas att ställa krav på aktivitetsplikt, det vill säga att bidragstagare deltar också i relevant samhällsnyttig verksamhet som stärker deras kompetens eller på annat sätt gör att de kommer närmare den vanliga arbetsmarknaden där så är möjligt.

Liberalerna vill också se över möjligheten att införa ett bidragstak. Att gå från försörjningsstöd till att jobba lönar sig inte för många människor. En orsak till detta är att flera bidrag sammantaget kan skapa oavsedda marginaleffekter. När människor kan stapla bidrag på varandra kan det få till följd att det inte lönar sig att arbeta. Ett bidragstak liknande det danska, där summan av bidragen som regel är lägre än lönen från arbete, bör införas i syfte att undvika att utbetalningar staplas på varandra inom ett hushåll. Särskild hänsyn ska tas till det lokala kostnadsläget.

4.3.3 En effektiv och evidensbaserad arbetsmarknadspolitik

Efter snart åtta år av socialdemokratisk politik är det tydligt att Sverige behöver en ny riktning för arbetsmarknadspolitiken. Problemen på den svenska arbetsmarknaden är i dag djupa. En ny grupp av arbetslösa med svag koppling till arbetsmarknaden håller snabbt på att växa fram, där svag utbildningsbakgrund och en svag koppling till det svenska samhället och språket är utmärkande. Samtidigt fortsätter arbetskraftsbristen att rusa mot rekordnivåer. En liberal arbetsmarknadspolitik antar såväl utmaningen med en växande långtidsarbetslöshet som matchningsproblematiken på arbetsmarknaden, med nya reformer. Vi säger samtidigt nej till regeringens ineffektiva arbetsmarknadspolitik.

Satsning på Yrkehögskolan – så möter vi både arbetslösheten och arbetskraftsbristen

När Alliansen införde Yrkehögskolan var det ett viktigt steg i rätt riktning för svensk arbetsmarknad: Åtskilliga tusentals personer har genom skraddarsydda yrkesutbildningar fått chansen att lära sig ett yrke och på så sätt öka sin attraktivitet på arbetsmarknaden. Av de som examinerades från Yrkehögskolan 2019 hade 87 procent arbete som sin huvudsakliga sysselsättning året efter avslutad yrkehögskoleutbildning.

I en tid då mer än vart femte rekryteringsförsök på svensk arbetsmarknaden misslyckas på grund av kompetensbrist, samtidigt som en stor grupp av långtidsarbetslösa snabbt växer fram, behövs kraftfulla utbildningssatsningar.

Den skriande arbetskraftsbristen är i dag särskilt tydlig inom branscher som bygg, industri och och transport. Uppemot var tredje arbetsgivare i dessa branscher rapporterar att arbetskraftsbrist har förhindrat nödvändiga rekryteringar det senaste året. Branscher där det alltså finns stora möjligheter att påverka tillgången på kompetens genom träffsäkra satsningar på yrkesutbildning.

Klimatomställningen inom industrin kommer att innebära ett stort tillskott av arbetstillfällen, särskilt i de norra delarna av landet. Det är av avgörande vikt att utbildningsväsendet hänger med i utvecklingen så att företagen säkerställs en fungerande kompetensförsörjning. För detta krävs kraftfulla och snabba åtgärder: Redan tidigare i år varnade Norrbottens Handelskammare för en förutspådd omfattande arbetskraftsbrist, när över 50 000 arbetstillfällen kommer att skapas fram till 2030. Här fyller yrkesutbildningen en nyckelroll i att säkerställa rätt kompetens.

Liberalerna avsätter därför 250 miljoner kronor 2022, 300 miljoner kronor 2023 och 320 miljoner kronor 2024 för en långsiktig utbyggnad av yrkesutbildningen.

En ny utbildningsform: Yrkesskolan

Vuxenutbildning för personer som saknar gymnasiekompetens spelar en nyckelroll i arbetet med att få fler att komma i egen försörjning. Särskilt för nyanlända som saknar gymnasiebehörighet är möjligheten till en relevant utbildning inom ett bristyrke en viktig möjlighet att etablera sig på arbetsmarknaden. Ungefär 300 000 arbetslösa bedöms ha en svag konkurrensförmåga,

personer som befinner sig särskilt långt från arbetsmarknaden. En stor del av dessa saknar gymnasieutbildning, och en stor andel är utrikes födda.

Liberalerna menar att alla ska ha en möjlighet att jobba – även den som har en särskilt svag ställning på arbetsmarknaden. Vi var med när regeringen tillsammans med januaripartierna lade fram en stor satsning på regionalt yrkesvux som ett sätt att stötta upp arbetsmarknaden under pandemin. Det var en viktig åtgärd givet det rådande läget. Samtidigt menar Liberalerna att konceptet regionalt yrkesvux är behäftat med vissa brister: Det kommunala huvudansvaret och de betungande medfinansieringsreglerna gör utbildningen mindre effektiv än vad den skulle kunna vara.

Som ett alternativ till den kommunala vuxenutbildningen vill Liberalerna därför införa en ny utbildningsform: Yrkesskolan, en yrkesutbildning för vuxna motsvarande gymnasial nivå, med stort inslag av arbetsplatsförlagt lärande. Utbildningen ska vara öppen för alla som saknar gymnasiekompetens, men vara särskilt anpassad för att kunna följa fullgjord SFI. Utbildningen ska långsiktigt fokusera på bristyrken där det finns goda chanser att få arbete som exempelvis golvläggare, undersköterska och personlig assistent.

Yrkesskolan ska ha ett statligt huvudmannaskap och vara särskilt inriktad för människor som är nya i Sverige eller som saknar gymnasial utbildning. Nyanlända som har svårt att komma i arbete stärks av en yrkesskola som efter genomförd SFI ger en tydlig väg in i ett specifikt bristyrke. Utbildningen ska ha nära kopplingar till arbetsplatser och innefatta praktik. Det är även viktigt att människor får stöd till kompetensutveckling, inte minst inom välfärdens områden. För att finansiera utvecklingsarbetet för inrättandet av en yrkesskola avsätts 5 miljoner kronor för år 2022.

Satsa på det som funkar: Fler nystartsjobb

Liberalernas utgångspunkt är att subventionerade tjänster endast bör vara ett alternativ för den som befinner sig långt ifrån arbetsmarknaden. Forskningen om subventionerade anställningars effekter visar att en subventionerad anställning – rätt utformad – i dessa fall kan ha tydliga positiva effekter på möjligheterna till etablering på arbetsmarknaden, särskilt för långtidsarbetslösa och nyanlända.

Nystartsjobben utmärker sig i en rad studier som den anställningsform som är mest effektiv vad gäller deltagarens möjligheter att efter avslutad tjänst etablera sig på arbetsmarknaden. Borträknat yrkesintroduktionsanställningarna, som uppgår till mycket små volymer, är nystartsjobben den formen av subventionerad anställning som oftast ledde till osubventionerat arbete under 2020. Mönstret bekräftas i en rad andra studier, däribland en undersökning från IFAU från 2019 (IFAU 2019:24), i vilken konstateras att en tydligt större andel av deltagarna i nystartsjobb finner arbete inom tre månader efter avslutad subventionerad anställning. Anställningsformen är också populär bland arbetsgivare, eftersom den inte kräver några arbetsmarknadsbedömningar. Liberalerna vill därför bygga ut denna form av subventionerade anställningar, samtidigt som andra mindre effektiva arbetsmarknadspolitiska insatser skalas ned.

Det är samtidigt viktigt att notera att skillnaden i deltagande mellan kvinnor och män är som störst när det kommer till nystartsjobben. Den manliga överrepresentationen är ett problem som återfinns bland flera arbetsmarknadsprogram. Detta är särskilt problematiskt mot bakgrund av att skillnaden

i sysselsättning mellan utrikes födda män och kvinnor fortfarande är stor – mycket större än den mellan inrikes födda män och kvinnor. Statistik från SCB visar att arbetslösheten bland utrikes födda kvinnor uppgick till 22,8 procent 1:a kvartalet i år. Motsvarande siffra för utrikes födda män var 19,9 procent, och för inrikes födda kvinnor 4,6 procent. Att öka utrikes födda kvinnors deltagande i nystartsjobb är en viktig jämställdhetsåtgärd.

Liberalerna vill mot bakgrund av detta avsätta 650 miljoner kronor, motsvarande ungefär 5 000 nystartsjobb, per år 2022–2024. Särskilda insatser ska samtidigt genomföras för att jämna ut könsfördelningen.

Vi säger nej till regeringens ineffektiva arbetsmarknadspolitik

Istället för att ta intryck av undersökningar om arbetsmarknadspolitikens effektivitet går regeringen fram med en rad ineffektiva arbetsmarknadssatsningar, som sammantaget riskerar att låsa in fler människor i dyra och ineffektiva insatser och tränga undan riktiga arbeten med subventionerade tjänster.

Liberalerna säger nej till den stora satsning om 701 miljoner kronor som läggs på extratjänster. Extratjänster är en ineffektiv och dyr form av subventionerad anställning. Andelen som kommer i arbete efter avslutad extratjänst är över tid låg, klart lägre än vad som är fallet med exempelvis nystartsjobben. Dessutom har anställningen en hög subventionsgrad, vilket gör varje plats dyr i förhållande till andra subventionerade anställningar. I sin nuvarande form inkluderas även personer med eftergymnasial utbildning i den grupp som kan erhålla extratjänst, något som bidrar till bilden av tjänsten som ineffektiv. De subventionerade tjänsterna bör vara reserverade för personer som står särskilt långt från arbetsmarknaden – inte arbetslösa akademiker. Vi minskar därmed anslaget med 701 miljoner kronor år 2022, 778 miljoner kronor 2023 och 677 miljoner kronor 2024.

Liberalerna avvisar även den stora satsning som görs på arbetsmarknadsutbildning, som riskerar att låsa in människor i utbildning när ekonomin vänder i takt med att restriktioner lättas och allt fler har vaccinerat sig. Vi anser också att tillskottet till Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag är väl tilltaget. Givet syftet med reformeringen av Arbetsförmedlingen bör den sammanlagda summan för Arbetsförmedlingens verksamhet inte öka. Sammantaget minskar vi satsningen på arbetsmarknadsutbildningar med 340 miljoner per år 2022, 697 miljoner per år 2023 och 829 miljoner per år 2024 och tillskottet till Arbetsförmedlingens förvaltningsanslag med 502 miljoner kronor per år 2022, 620 miljoner kronor per år 2023 och 696 miljoner kronor per år 2024.

Liberalerna noterar också att den modell för etableringsjobb som regeringen lägger fram inte inkluderar icke kollektivanslutna företag och inte heller företag i bemanningsbranschen. Med tanke på att just dessa företag utgör stora integrationsmotorer, som redan i dag anställer många nyanlända, är den valda utformningen mindre välavvägd.

4.4 EN SNABBARE VÄG IN I DET SVENSKA SPRÅKET OCH DET SVENSKA SAMHÄLLET

Språket är nyckeln till det svenska samhället och till den svenska arbetsmarknaden. Liberalerna har länge varit det parti som har belyst språkets betydelse för integrationen. Det är glädjande att vårt förslag om språktest för medborgarskap har vunnit gehör, och nu ligger ute för remissbehandling. För att lösa integrationsutmaningen, få fler att komma i egen försörjning, och betala av integrationsskulden behöver såväl svenskundervisningen som svenska språkets ställning på kort sikt stärkas.

4.4.1 Språk- och samhällskunskapstest för medborgarskap

Att frivilligt välja att bli medborgare i Sverige är det yttersta beviset på att man vill bli en del av vårt lands framtid. Vi ser medborgarskapet som slutet på integrationsprocessen och inte ett steg på vägen. Medborgarskapet behöver både få en högre status, och bli mer inkluderande.

Redan 2002 föreslog vi språktest för medborgarskap, men partier från vänster till höger kritiserade oss. Tack vare Liberalernas förhandlingsseger med regeringen och Centerpartiet inom ramen för januariavtalet har en utredning presenterats med förslag på hur språk- och samhällskunskapskrav ska kunna införas för medborgarskap. Det är ett viktigt steg i rätt riktning. I utredningen, som ännu remissbehandlas, föreslås ett införande år 2025. Liberalerna vill tidigarelägga genomförandet med två år, så att reformen är fullt utbyggd år 2023.

Kunskaperna i svenska och samhällskunskap ska visas genom godkänt prov eller motsvarande intyg, exempelvis godkänt betyg i SFI. Dispens ska kunna meddelas om det föreligger särskilda skäl. Samhällskunskapstestet ska utgå från en för ändamålet framtagen lärobok, som innefattar delområden av stor vikt för det svenska samhället, svensk historia och den svenska demokratin genom tiderna. Fokus ska också ligga på jämlikhet och demokratiska värden.

För utveckling av prov och provsystem avsätts 70 miljoner kronor per år 2022 till Skolverket, samt 88 miljoner kronor per år 2022 till UHR. För genomförande av proven samt administrering av resultat avsätts följande per år 2023–2024: 12,4 miljoner kronor till Skolverket, 22,2 miljoner kronor till UHR samt 23,6 miljoner kronor till Migrationsverket, som enligt Liberalerna ska vara den myndighet som ansvarar för medborgarskapsprovet samt handläggningen av detta.

4.4.2 Obligatorisk språkförskola

Förskolans potential för att lägga en god grund för barnens kognitiva, sociala och emotionella utveckling är stor. En väl fungerande förskola gör det möjligt att tidigt introducera barn för en social kontext i vilken kommunikation, språk och samarbete är en grundstomme. En rad studier visar att barn som har gått i förskola har bättre språkliga färdigheter än andra barn. Förskolans språkutvecklande arbetssätt är viktigt för alla barn, oavsett om de kommer från svensktalande eller icke svensktalande familjer, men störst betydelse har det för barn som har ett annat modersmål än svenska. Förskolan spelar här en viktig roll för att stärka nyanlända barns förutsättningar för integration.

En förskola med ett fokus på lärande och det svenska språket har särskilt stor betydelse för barn till nyanlända eller för barn i familjer där svenska inte är familjespråket. Förskolan spelar då inte bara en viktig roll för den omedelbara språkinläringen, utan har även långsiktiga effekter på barnets språk- och studieutveckling. Trots att förskolans positiva effekter för barns utveckling finns det dock fortfarande stora skillnader i deltagande mellan inrikes- och utrikes födda barn. År 2020 var 86,0 procent av barnen med svensk bakgrund i åldersgruppen 1–5 år inskrivna i förskolan, att jämföra med 81,5 procent av barnen med utländsk bakgrund i samma åldersgrupp.

Fler och effektivare åtgärder bör sättas in för att öka deltagandet i förskolan bland de barn som behöver det allra mest. Liberalerna vill genomföra ett antal reformer som gemensamt syftar till att stärka det svenska språkets ställning i förskolan. Förskolans läroplan ska tydligt fastställa att svenska är huvudspråket i förskolan och krav på adekvata kunskaper i det svenska språket ska ställas på all pedagogisk personal i förskolan. Ambitionerna för lärande behöver höjas genom införandet av konkreta mål för färdigheter i det svenska språket.

Liberalerna har länge drivit frågan om en obligatorisk språkförskola för nyanlända barn och barn till nyanlända. Som en del av januariavtalet lämnades en utredning som föreslår åtgärder för en bättre språkutveckling i förskolan för nyanlända barn och barn till nyanlända (SOU 2020:67). Utredningen var ett viktigt steg i rätt riktning. Liberalerna vill införa en obligatorisk språkförskola, alltså ett förskoleobligatorium för nyanlända barn och barn till nyanlända. Förskoleverksamheten ska ske i integrerad form i den ordinarie verksamheten, men innebära att de nyanlända barnen varje vecka får särskild träning i svenska språket.

Det ökande antalet skolpliktiga barn till följd av ett infört obligatorium för nyanlända barn och barn till nyanlända bedöms belasta kommunerna med 20 miljoner kronor 2022 och därefter 50 miljoner kronor 2023–2024. Det bedöms inte belasta statens finanser eftersom kommunerna redan har ett uppdrag att erbjuda barn avgiftsfri förskola från 3 års ålder. Liberalerna avsätter en förstärkning av förskolans verksamhet i syfte att möta det ökade kravet på språkutveckling och språkinläring i förskolan. För syftet avsätts 200 miljoner kronor år 2022 samt därefter 300 miljoner kronor 2023 och 2024.

Liberalerna avvisar också regeringens förslag om att minska anslaget för förslaget om ökat deltagande i förskolan, och avvisar därför 41 miljoner kronor år 2023 och 80 miljoner kronor år 2024 i syfte att öka deltagandet i förskolan hos barn mellan 3 och 5 år.

4.4.3 Det behövs ett kvalitetslyft i SFI-undervisningen

SFI-undervisningen behöver styras upp. Det behövs ett kvalitetslyft i SFI-undervisningen, ett tydligare fokus på progression och större krav på deltagarens insats. Samtidigt måste SFI-undervisningen bli både mer flexibel och mer tillgänglig.

- **En mer individuell bedömning och tydliga krav på progression och en tidsgräns.** SFI-undervisningen ska följa en tydlig individuell studieplan, med en individuell progressionstrappa med kontrollstationer och innehålla en bortre tidsgräns på 4 år. Alla nyanlända elever ska också få sina förkunskaper kartlagda för

att möjliggöra en mer individuell bedömning. Skolverket bör ges i uppdrag att framföra föreskrifter för ändamålet samt ett ansvar för uppföljning. Skolverket ska även ges i uppdrag att ta fram riktlinjer för styrning och systematiskt kvalitetsarbete i SFI-undervisningen.

- **En kvalitetsgranskning av SFI.** Det är nu över tre år sedan SFI-undervisningen kvalitetsgranskades senast. Det behövs en ny sammanhållen kvalitetsgranskning för att utvärdera utbildningens brister och utveckla arbetssättet. Granskningen bör också belysa jämställdhetsaspekter.
- **En mer flexibel och digital SFI.** Det ska vara möjligt att kombinera undervisningen med såväl jobb som föräldraledighet. Digitala öppna språkverktyg i en digital plattform med pedagogiska tjänster som är tillgängliga för alla nyanlända bör tas fram och kunna användas av alla som vill bättra på sina svenskkunskaper eller tenta av etapper i SFI. För den som snabbt kan tillgodogöra sig svenska ska det vara möjligt att fritt studera snabbt och att kunna tenta av delar av, eller hela, SFI-stegen direkt i den digitala plattformen.
- **Satsa på yrkessvenska.** Att lära sig svenska ska vara nära kopplat till andra förberedelser för att jobba på den svenska arbetsmarknaden. Detta är särskilt viktigt för grupper som är svaga på arbetsmarknaden, exempelvis de som saknar gymnasieutbildning. Yrkes-SFI och SFI med koppling till att starta eget företag är goda exempel på utbildningsinsatser som kortar vägen in i det svenska samhället och det svenska språket. Liberalernas målsättning är att alla kommuner ska erbjuda yrkessvenska samt att samverka med det lokala näringslivet ska ske på ett systematiskt sätt i alla kommuner. Yrkessvenska, särskilt inom bristyrken, är en viktig framtidssatsning.

Liberalerna avsätter sammanlagt 13 miljoner kronor år 2022 till Skolverket för att ta fram föreskrifter för en mer individuell bedömning och tydliga krav på progression i SFI samt arbeta aktivt med dess implementering och uppföljning. I uppdraget ingår också att ta fram förutsättningar för ett digitalt SFI. För en ny kvalitetsgranskning av SFI-undervisningen avsätts 5 miljoner kronor till Skolinspektionen.

Bristerna i SFI-undervisningen måste åtgärdas omgående. För att stärka den kommunala vuxenutbildningen tillförs 100 miljoner kronor till den kommunala vuxenutbildningen per år 2022, och därefter 50 miljoner kronor per år 2023 och 20 miljoner kronor 2024 i en generell satsning på kvalitetshöjning. Därutöver läggs ytterligare 60 miljoner kronor 2023, 30 miljoner kronor 2023 och 20 miljoner kronor 2024 i en särskild satsning på yrkessvenska.

4.4.4 Tidig kompetenskartläggning och effektivare validering

Nyanlända som kommer med utbildning och yrkeskunskaper måste snabbt tas till vara. Det måste ske en tidig kompetenskartläggning för den som kommer till Sverige, och finnas en tydlig väg till validerad kompetens och yrkesspråk. Den som kommer till Sverige och som har erfarenhet inom ett

särskilt yrke behöver ofta inriktad språkinläring och validering för att snabbt kunna arbeta inom sin kompetens.

Det behövs åtgärder för att få till stånd långsiktiga och enhetliga valideringssystem som är tillgängliga i hela landet och mot en större bredd av kvalifikationer i arbetslivet. Det saknas idag en sammanhållen validering, och synen på vilka moment en validering ska innehålla skiljer sig mycket åt. För att skapa långsiktiga strukturer krävs en långsiktig finansieringslösning, och mindre av de senaste årens kortsiktiga satsningar. Stödet till branscherna måste också stärkas.

Liberalerna vill inrätta ett råd för validering som får ett sektorsövergripande ansvar för att främja och koordinera insatser och stödja utvecklingen av validering. För ändamålet avsätts 4 miljoner kronor per år 2022–2024. Liberalerna vill också stärka de regionala strukturerna för validering. För ändamålet avsätts 22 miljoner kronor per år 2022–2024. Sammantaget stärker vi valideringen med 24 miljoner kronor per år under åren 2022–2024.

4.5 INTEGRATION MED FOKUS PÅ FRAMTIDSTRO, JÄMSTÄLLDHET OCH ARBETE MOT HEDERSFÖRTRYCK

4.5.1 Stärk det svenska språkets ställning i utsatta områden

Kunskaper i det svenska språket är grundläggande för att kunna ta del av den svenska demokratin. Att kunna läsa, skriva och tala svenska är en förutsättning för att kunna ta del av myndighetsbeslut och tillgodogöra sig svenska rättsmedel. Det är därför djupt problematiskt, och ett symptom på den misslyckade integrationspolitik som alltför länge har förts, att vi idag ser bristande kunskaper i det svenska språket på flera platser runtom i landet.

Detta handlar inte om att ställa olika språk mot varandra, eller att det ena språket skulle vara bättre än det andra. Det är en styrka att många språk talas i Sverige. Men avsaknaden som i dag finns i många områden av ett gemensamt språk motverkar sociala band och riskerar att föda ett långsiktigt utanförskap. För barn som föds in i miljöer där det svenska språket sällan används i vardagliga kontakter kan förutsättningar att lyckas med studier senare i livet bli lidande.

En förutsättning för att kunna sätta in effektiva åtgärder för att stärka det svenska språkets ställning krävs kunskap om problemets omfattning. Det bör göras en kartläggning över det svenska språkets ställning i vardagslivet i utsatta områden. Kartläggningen bör också utmynna i förslag på åtgärder som kan göras för att underlätta användningen av svenska som gemensamt kommunikationsspråk, samt hur dessa kan implementeras av berörda myndigheter. För detta avsätter Liberalerna 10 miljoner kronor år 2022.

4.5.2 Utökat hembesöksprogram för BVC

Barnhälsovården spelar en avgörande roll för barnets hälsa. Samtidigt som barnhälsovården når de flesta barn visar studier att barns hälsa i hög grad påverkas av deras vårdnadshavares socioekonomiska situation. Studier visar också att barn som kommer från en socioekonomisk situation som är sämre än genomsnittet löper större risk för en sämre hälsoutveckling på lång sikt.

Att barnhälsovården når ut till alla barn är en viktig angelägenhet. Detta inte minst mot bakgrund av att socioekonomisk tillhörighet fortfarande har ett mycket stort genomslag i personers hälsa och livslängd. Genom att tidigt uppmärksamma och förebygga skillnader i hälsa, utveckling och uppväxtmiljö bland familjer och barn som är särskilt utsatta kan ohälsa förebyggas. Åtgärder i barnets hemmiljö som kan utgöra risker mot barnets hälsa kan på ett tidigt stadium motverkas. Det är också en viktig legitimitetsfråga att den allmänna vården når alla barn – även barn i utsatta områden.

I kommuner där hembesöksprogram har införts har resultaten visat sig vara goda. Bland flera exempel kan Rinkebyprojektet, där förstagångsföräldrar erbjudits tätare hembesök från barnhälsovården under barnets första ett och ett halvt år, nämnas där resultat bland annat kunde ses i en ökad vaccinationsgrad bland deltagande barn.

Satsningar på barnhälsa för alla barn är en viktig frihets- och framtidsinvestering. Liberalerna vill stärka och permanenta den pilotverksamhet som inleddes 2020, och som löper ut 2022, av hembesök i utsatta områden. Hembesöken ska följas av uppföljande insatser. För detta avsätter Liberalerna 100 miljoner kronor per år 2022–2024.

4.5.3 Bekämpa hedersrelaterat våld och könsstymning

Kunskapen om hedersrelaterat våld och kvinnlig könsstymning måste stärkas

Efter att bland annat Liberalerna krävt en nationell kartläggning av omfattningen av hedersrelaterat våld och förtryck gav den dåvarande regeringen i februari 2017 i uppdrag åt Socialstyrelsen att genomföra en nationell kartläggning av hedersrelaterat våld och förtryck. Uppdraget slutredovisades i mars 2019.

Det kan konstateras att Socialstyrelsen kom fram till att det inom ramen för myndighetens uppdrag inte varit möjligt att göra en kartläggning av omfattningen i befolkningen av hedersrelaterat våld och förtryck i alla åldersgrupper. Den kunskapsöversikt som så väl behövs saknas alltså ännu. Det är centralt att det fortsatt görs arbete för att hitta ett sätt att systematiskt kartlägga utbredningen av hedersrelaterat våld och förtryck och dess utveckling.

Det är mot bakgrund av detta glädjande att regeringen, i linje med januariöverenskommelsen, har vidtagit åtgärder för att stärka kunskapsinhämtningen genom att ge Länsstyrelsen i Östergötland län i uppdrag att förbereda inrättandet av ett nationellt sektorsövergripande kompetenscentrum mot hedersrelaterat våld och förtryck. Liberalerna vill bygga ut verksamheten och även stärka uppdraget till att omfatta uppgiften att föreslå hur myndigheter på ett bättre sätt kan arbeta för att göra en strukturerad insamling av data vid upprepade tillfällen och föra statistik. För detta avsätts 5 miljoner kronor per 2022–2024.

Liberalerna vill också ge det nationellt sektorsövergripande kompetenscentret ett uppdrag att kartlägga omfattningen av könsstymning av flickor och kvinnor i Sverige, hur många som befinner sig i riskzonen samt hur myndigheter i barnets närhet kan upptäcka symptom. Den kunskapsöversikt som i dag finns är bristfällig och behöver uppdateras.

Stärk forskningen om hedersrelaterat våld och förtryck

Forskning om hedersrelaterat våld och förtryck spelar en nyckelroll i stärkandet av kompetens kring problematiken. Kunskaper behöver spridas och fördjupas i alla delar av samhället. På så sätt ökar medvetenheten om hedersrelaterat våld och förtryck och förutsättningarna att arbeta förebyggande stärks. Liberalerna vill därför stärka forskningen om mäns våld mot kvinnor, unga killars våld mot unga tjejer, hedersrelaterat våld och förtryck, våld i samkönade relationer och sexualbrott. Det förebyggande arbetet måste vila på en stark evidensgrund. Därför tillskjuter Liberalerna 5 miljoner kronor per år 2022–2024 till Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet avsett för forskning om hedersrelaterat våld och förtryck.

Stärk informationen om hedersrelaterat våld och förtryck i SFI-undervisningen

Det behövs tillgängliggöras mer information om kvinnors rättigheter för både unga och vuxna utrikes födda kvinnor. I en nyligen presenterad studie från Göteborgs universitet framkommer det att en del kvinnor annars riskerar att avstå från möjligheter och lagstadgade rättigheter. Detta ska införlivas i den demokratikanon som Liberalerna vill ta fram för användning inom bland annat SFI-undervisningen. På liknande vis bör SFI-undervisningens insatser breddas för att lyfta hedersrelaterat våld och förtryck, särskilt informera om hur kvinnor och flickor som utsätts kan få stöd och hjälp, vad som utgör ett brott och hur anmälningsprocessen ser ut.

4.5.4 Pressa tillbaka den ofrivilliga trångboddheten

Trångboddheten är ett stort integrationsproblem. Bara 2 procent av inrikes födda bor trångt enligt SCB:s mått, men över 16 procent av utrikes födda. På Järvafältet i Stockholm är mer än var tredje invånare, 37 procent, trångbodd. När barn inte kan läsa sina läxor hemma, eller när trångboddhet som under coronapandemin leder till ökad smittspridning, är det ett problem som måste tas på största allvar.

Därför behövs ett nationellt mål om att minska den ofrivilliga trångboddheten. Liberalerna vill därför ge Boverket i uppgift att ta fram en ny trångboddhetsnorm. Kommuner med utbredd trångboddhet ska årligen rapportera till Boverket vilka åtgärder som görs för att minska trångboddheten. För ändamålet avsätts 5 miljoner kronor per år 2022–2024.

5. Klimatomställning i en växande ekonomi.

Klimatet är vår generations ödesfråga. De närmaste åren avgörs det om mänskligheten kommer att kunna bromsa de ökande utsläppen av växthusgaser och hur allvarliga konsekvenserna av klimatförändringarna kommer att bli. Utan kraftfulla åtgärder kommer livet för framtida generationer att påverkas dramatiskt. Omätliga värden, såväl mänskliga som miljömässiga, ligger i vågskålen.

Klimatarbetet genomförs genom miljoner små beslut där människor och företag väljer bort fossila bränslen och genomför åtgärder som tillsammans gör att mängden klimatgaser i atmosfären slutar öka och vänder nedåt. Politikens uppgift är att möjliggöra, och uppmuntra till, de alternativ som tar oss åt rätt håll. Utan laddinfrastruktur elektrifierar vi inte fordonen, utan fossilfria bränslen i hamnarna kommer fartygen att fortsätta drivas av diesel och fossil gas och utan leveranssäker el kan inte industrin ställa om sina processer. Det allmänna ska skapa stabila spelregler som gör att företagen vågar satsa långsiktigt, och genom ekonomiska styrmedel underlätta valet av det klimatvänliga alternativet.

Klimatpolitiken måste bygga på en hållbar ekonomisk tillväxt och ett växande välstånd, i Sverige såväl som globalt. Människor måste kunna ta sig ur fattigdom. Människor som lever goda liv måste ha rätt till drömmar. De ska kunna leva sina liv som de önskar och de ska kunna förverkliga sina idéer genom att bygga och driva växande företag. En klimatpolitik som förvägrar människor detta är dömd att misslyckas.

Den liberala klimatpolitiken utgår från några viktiga principer:

- En växande ekonomi är en förutsättning för omställningen
- Förorenaren betalar
- Klimatarbetet kräver internationellt samarbete
- Handel, teknikutveckling och entreprenörskap är förutsättningar för att klimatarbetet ska lyckas
- För att nå klimatmålen krävs framför allt systemförändringar samtidigt som individers agerande är betydelsefullt

Liberalernas klimatpolitik kännetecknas av beslutsamhet och handlingskraft. De beslut som fattas de kommande två mandatperioderna lägger grunden för att komma hela vägen i mål och eliminera utsläppen. Alla vägval som görs måste innebära steg på vägen mot nettonegativa utsläpp av klimatgaser. De bedrägliga återvändsgränder som klimatpolitiken är full av måste undvikas. Åtgärderna måste tydligt ta sikte på målet. För varje aktivitet som idag är beroende av fossila bränslen behövs en plan för hur bränslena ska bytas ut.

Den liberala klimatpolitiken kan delas in i följande områden:

- Eliminera utsläppen av fossil koldioxid
 - Teknisk omställning av varje sektor till användning av fossilfri energi
 - Växande produktion och distribution av fossilfri energi
- Minska utsläppen av metan och lustgas
- Skapa stora negativa utsläpp av koldioxid
- Minska naturlig avgång och öka naturligt upptag av klimatgaser genom klok markanvändning
- Anpassa samhället för klimatförändringarnas konsekvenser

På flera av områdena går arbetet framåt, medan regeringen på andra inte förmår planera hela vägen fram till målet. Att regeringen inte kan beskriva hur vi når nettonegativa utsläpp gör att många av de satsningar regeringen kallar klimatsatsningar varken har någon betydande effekt på utsläppen eller är steg på vägen att nå klimatmålen. Allra tydligast blir det här i regeringens energipolitik, men det syns också i regeringens högst symboliska satsning på infångning och lagring av koldioxid. Den är långt ifrån tillräcklig.

Ett talande exempel är regeringens förslag att satsa nära tre miljarder kronor över tre år på att energieffektivisera lägenheter. Som klimatåtgärd är en sådan insats sannolikt kontraproduktiv. Energin som används för att värma lägenheter kommer till mycket stor del från fjärrvärme med liten klimatpåverkan. Däremot har renoveringsåtgärderna som sådana en stor påverkan på klimatet. Trots det kallar regeringen sin subvention för en klimatsatsning. Liberalerna avvisar denna ineffektiva åtgärd.

Nedan beskrivs de viktigaste av Liberalernas budgetsatsningar på klimatområdet, vilket representerar den mest näraliggande delen av vår klimatpolitik. En mer fullständig redogörelse för hur vi når klimatmålen ger vi i vår partimotion ”Liberal klimatpolitik – Omställning i en växande ekonomi”.

5.1 FOSSILA BRÄNSLEN SKA BORT

Att eliminera de fossila bränslena kräver två saker. För det första måste varje sektor som använder fossila bränslen – industrin, transporter och de gröna näringarna – hitta alternativ som ersätter oljan, gasen, kolet och torven. Det arbetet går framåt. Människor och företag runt om i landet är

starkt engagerade i att genomföra omställningen.

För det andra krävs en mycket omfattande utbyggnad av produktionen och leveranserna av fossilfri energi. Ett ökat uttag av biobränslen kan stå för en del av behovet, men en stor del måste komma från de tre kraftslag som går att bygga ut i stor skala: sol, vind och kärnkraft. Att de alla tre levererar el sätter kraftsystemet i fokus. De prognoser som finns tyder på att systemet, under de kommande 20 åren, kommer att behöva byggas ut till dubbla eller till och med tredubbla sin nuvarande kapacitet. Det måste ske samhällsekonomiskt effektivt och leveranssäkerheten måste garanteras under hela expansionen. Här sviker staten. Det finns ingen annan aktör som kan ta ansvaret. Skogen, älvarna, de goda vindlägena och det gedigna kärnkraftskunnandet ger Sverige i det närmaste unika förutsättningar för att producera stora mängder energi hållbart. Men svensk energipolitik har inte på länge haft målet att bygga energisystemet robust eller dra nytta av de goda förutsättningarna. Liberalerna inleder i denna budget arbetet med att ställa detta till rätta.

5.1.1 Beskatta utsläppen från torven

Brytningen av torv, vårt enda inhemska fossila bränsle, måste fasa ut. Liberalerna inför genom denna budget koldioxidskatt på torv som används för icke-energiändamål. Det handlar framförallt om odlingstorv, en produkt som har växt kraftigt på senare år. Torv som blir jord släpper ifrån sig stora mängder koldioxid de första tio åren. Hade torven legat kvar i den utdikade marken hade processen gått betydligt långsammare. Om marken återvätsas kan utsläppet stoppas helt.

Skatten föreslås bli 300 kronor per ton koldioxid, vilket motsvarar en fjärdedel av koldioxidskatten för fossila bränslen eller runt 150 kronor per kubikmeter torv.

Mängden torv som används för energiändamål minskar snabbt. Det stigande priset på utsläppsrätter inom EU-ETS har avsedd effekt. Därför avvaktar vi med att utvidga koldioxidbeskattningen till energitorven.

5.2 OMSTÄLLNINGEN AV INDUSTRI OCH TRANSPORTSEKTORN

Skiftet från fossila bränslen i de olika samhällssektorerna behöver gå fort. På de flesta håll kommer marknaden att ta hand om omställningen när förorenaren åläggs att betala. Men på en del håll kommer det att behöva ställas krav på att förändringen ska genomföras. Det kan till exempel gälla utbyggnaden av laddinfrastruktur för elbilar. Den efterfrågas och den är lönsam för samhället. Trots detta finns det hinder för utbyggnaden. Till exempel är den som drabbas av kostnaden inte alltid den som drar nytta av de investeringar som görs.

5.2.1 Parkeringar ska ha laddare

Liberalerna aviserar en kraftig förstärkning av Klimatklivet för att kunna ge stöd till fastighetsägare som kommer att omfattas av lagkrav på att bygga laddplatser. Den första januari 2025 ska laddplatserna finnas på plats. Liberalerna vill kraftigt skärpa de krav som redan är beslutade. Grundregeln ska vara att det på parkeringsplatser där bilar står uppställda mellan några timmar och ett dygn ska finnas laddare i tillräckligt antal.

Liberalerna tillför i denna budget medel för att stötta de investeringar som behöver göras. Vi aviserar 3 miljarder kronor mer än regeringen till Klimatklivet för åren 2022-2023. Då pengarna i stor utsträckning ska delfinansiera laddare på privata parkeringsplatser behöver Klimatklivet återigen breddas för att medge att icke-publika laddare får stöd.

5.2.2 Längre lastbilar

Att tillåta långa lastbilar på det svenska vägnätet är ett effektivt sätt att snabbt sänka utsläppen. Det krävs en del åtgärder i vägnätet för att de längre lastbilarna ska kunna komma fram på ett trafiksäkert sätt, men kostnaderna för dem är låga i förhållande till utsläppsminskningarna. Längre lastbilar kommer att minska utsläppen från lastbilstrafiken med runt fem procent. Detta borde ha genomförts för länge sedan.

Elektrifiera lastbilar och arbetsmaskiner

Ett investeringsstöd riktat mot utsläppsfria arbetsmaskiner och lastbilar införs. Liberalerna höjer ambitionsnivån i förhållande till regeringens förslag. Däremot avvisar Liberalerna regeringens engångssatsning på fler elbussar under 2022. Landets bussar är i mycket stor utsträckning redan fossilfria och elektrifieringen är på gång. En stor subvention till just bussar i det här läget är ett ineffektivt sätt att sänka utsläppen. Lastbilar och arbetsmaskiner däremot drivs nästan uteslutande av fossila bränslen. Där gör klimatpremien mycket större nytta. Vår ökning av premien fasas in för att laddinfrastrukturen ska hinna byggas ut.

Elflyget lyfter

Liberalerna intensifierar satsningarna på fossilfritt flyg. Det pågående programmet inom ramen för energiforskningen förlängs och kompletteras med ett specifikt program för elflyg. Nätverket Fossilfritt flyg 2045 får medel för en fortsättning av samverkansplattformen och Energimyndigheten får uppdraget att etablera ett samarbete tillsammans med grannländerna för att göra Norden till ett centrum för fossilfritt flyg.

Svenska kraftnät och Swedavia får uppdraget att koordinera förberedelserna för att flygplatserna ska kunna tillhandahålla laddning av elflyg med höga effekter. Uppdraget ska ske i samverkan med de regionala flygplatserna som också ska kunna ta del av anslaget.

Dieselsubventionerna fasas ut

Lantbruket, skogsbruket och fisket får idag en skatteåterbäring som är baserad på hur mycket diesel som används i verksamheten. Liberalerna kan se skäl att stötta de gröna näringarna, inte minst ur ett beredskapsperspektiv. Men vi anser att det är principiellt helt felaktigt att basera stödet på konsumtionen av fossila bränslen och därmed indirekt på hur stora koldioxidutsläpp man gör i sin verksamhet. Subventionen måste tas bort. Vi sänker subventionen successivt och anvisar samtidigt medel för att gynna en övergång till fossilfria drivmedel. För näringarna blir denna gröna växling kostnadsneutral.

5.3 MASSOR AV LEVERANSSÄKER FOSSILFRI ENERGI

Staten behöver ta ansvar

Efter flera decennier av misskött energipolitik upplever marknadsaktörerna stora risker med att investera i elproduktion i Sverige. Tiden är tyvärr knapp och medger inte att staten långsamt bygger upp ett förtroende. Om 20 år behöver kraftsystemet vara minst dubbelt så stort. Oavsett vilken kombination av kraftslag som används för att åstadkomma det så behöver besluten om att börja satsa pengar i expansionen tas under nästa mandatperiod.

Detta kommer inte att hända i tillräcklig omfattning om inte staten tar ansvar för några av de risker som är förknippade med investeringarna. Staten måste – för projekt som bedöms som nödvändiga för expansionen av kraftsystemet – stå för risken att politiska förutsättningar ändras (inklusive att ambitionen att nå klimatmålen överges), staten måste garantera de regler och ekonomiska förutsättningar som kommer att gälla och staten måste slutligen garantera att tillståndsprocesser hanteras inom en skälig tid. Om ärenden blir liggande hos regering eller myndigheter måste den sökande kunna kompenseras för det.

De eventuella kostnaderna för ett sådant här system för delning av ansvaret landar inte på de år den här budgeten avser, men Liberalerna vill redan nu ta tillfället i akt att annonsera vilken typ av förändringar som kommer att bli nödvändiga för att klara den utbyggnad av kraftsystemet som är en förutsättning för klimatomställningen.

Elnätsutbyggnaden kan inte vänta längre

Utbyggnaden av elnäten hämmas kraftigt av att elnätsägarna inte får betalt för sina investeringar innan det finns ett identifierat behov av nätförstärkning. Näten kan därför inte byggas ut förrän det finns en industri som vill etablera sig, eller människor ber om en större säkring för att kunna ladda elbilen. De flesta kan dock inte vänta i många år på att få ansluta sig. Näten behöver kunna byggas ut baserat på prognoser om den kommande efterfrågan för att stå redo när de behövs.

Liberalerna föreslår att elnätsägarna ska erbjudas lån från staten som löper utan ränta eller amortering till dess elanvändarna kopplar in sig.

Länsstyrelserna får ansvaret för att samordna prognosarbetet lokalt och Energimarknadsinspektionen får uppgiften att fatta beslut om hur stora lån som kan beviljas utifrån vilka prognoser som är rimliga.

Vindkraftsutbyggnaden är beroende av att kärnkraften växer

Skiftet från fossil energi i kombination med en växande export av klimatsmarta varor och tjänster innebär att efterfrågan på fossilfri energi växer dramatiskt. Särskilt behövs det el. Det är långt ifrån tillräckligt att förstärka elnäten, det behövs också nya kraftverk.

Kraftslagen måste byggas ut i balans, annars slutar kraftsystemet att fungera. Det som nu behövs är framförallt planerbar elproduktion. I södra Sverige är behovet påtagligt. Bristen på planerbar elproduktion bromsar klimatomställningen och hindrar företag från att expandera. I norra Sverige fungerar kraftsystemet fortfarande. Leveranserna är stabila och nya elanvändare kan anslutas. Priset i norr signalerar sällan att det råder brist på el. Men den kraftiga expansion av förbrukningen som förutses innebär att mer planerbar produktion kommer att behövas även här.

Den kraftiga expansionen av vindkraften är positiv. För att vindkraften ska kunna fortsätta växa behöver den kompletteras med planerbar elproduktion. Det enda fossilfria planerbara kraftslaget som kan byggas ut i tillräcklig omfattning är kärnkraften. Mer kärnkraft är en förutsättning för mer vindkraft.

För att kraftsystemet ska kunna växa, vilket är en grundförutsättning för klimatomställningen, behöver hindren mot att bygga ut kärnkraften tas bort. Klimatomställningen innebär att kursen slutligen måste stakas ut för den svenska energipolitiken. Stora mängder fossilfri el måste produceras och distribueras för att finnas när människor behöver den och där de behöver den. Tiden när partier kunde ägna sin talartid i riksdagen åt att diskutera vilka kraftslag de tycker bäst om är förbi. Nu krävs handling.

Liberalerna föreslår en rad åtgärder för att underlätta expansionen av elproduktionen. Anslaget till ”Insatser för förnybar elproduktion” läggs om till ”Insatser för fossilfri energi”. Huvuddelen av anslaget öronmärks för att få ny planerbar fossilfri energi på plats.

Strålsäkerhetsmyndigheten får ett utökat anslag för att kunna ta fram nya föreskrifter anpassade för små reaktorer, för att ta fram en process för att i ett snabbspår kunna godkänna reaktorer och komponenter som redan har ett typgodkännande i ett annat land. Myndigheten får också pengar för att effektivt kunna utöva tillsyn över de befintliga reaktorerna under ytterligare flera årtionden. Att fortsätta driva reaktorerna är en av de mest kraftfulla klimatinsatser vi kan göra.

De facto-förbudet mot att bygga kärnkraft ska tas bort och riksdagens energipolitiska mål ska ändras. Målet ska vara fossilfri energi. Vi behöver inga politiska självändamål. Klimatomställningen är tillräckligt utmanande.

Myndigheternas instruktioner läggs om. Huvudscenariot i myndigheternas planering ska vara en kraftig expansion av kraftsystemet där vindkraft, kärnkraft och andra energislag byggs ut i balans på ett sådant sätt att leveranssäkerheten hela tiden garanteras och samhällets kostnader för expansionen hålls nere.

Stärkt elberedskap

Samhällets förmåga att hantera kriser förstärks också genom att Liberalerna anvisar 400 miljoner kronor extra 2022 för att förstärka elberedskapen.

Elberedskapsmedlen får användas till att förebygga, motstå och hantera störningar i elförsörjningen som kan medföra svåra påfrestningar på samhället. Behovet av att den typen av resurser har ökat kraftigt de senaste åren. Kraftsystemet i södra Sverige, särskilt längst i söder, är kraftigt försvagat och

sedan stängningen av Ringhals 2 vid årsskiftet 2019/2020 har signalerna om att allt inte står rätt till kommit allt tätare. Risken för att ett fel i ett kraftverk eller i elnätet ska få allvarliga konsekvenser är alldeles för hög. Det behövs därför medel för att kunna vidta akuta åtgärder.

5.4 ENERGIFORSKNINGEN BLIR ETT VERKTYG I KLIMATARBETET

Klimatet blir fokus i energiforskningen

Den svenska energiforskningen behöver byta kurs. Detta sker genom Liberalernas budget. Det övergripande målet blir nu att bygga ett energisystem som kan leverera all den fossilfria energi klimatomställningen kräver.

Skiftet i synsätt innebär att kärnenergin har en given plats i det framtida energisystemet. Det blir nu intressant att undersöka hur el och värme från kärnreaktorer på ett effektivt sätt kan samverka med stora volymer vindkraft och vattenkraft.

Riktad satsning på kärnenergin

Den svenska energiforskningen har konsekvent undvikit att studera hur ett system med mycket kärnkraft och mycket vindkraft ska bli så effektivt som möjligt. Paradoxalt nog vet vi därför, trots de stora resurser som lagts ner på energiforskningen, alltför lite om det kraftsystem vi har idag och kommer att ha för överskådlig tid framöver. Forskningen har beskrivit ett system utan kärnkraft, ett system vi förmodligen inte får se.

Det behövs en punktinsats för att ta igen det som förlorats. Därför öronmärks pengar till forskning kring kärnenergin och dess roll i ett energisystem där den väderberoende elproduktionen växer och de fossila bränslena snabbt fasas ut. Totalt över de tre åren 2022-2024 öronmärks 500 miljoner kronor till kärnenergiforskningen. Förhoppningen är att energiforskningens fokus därefter ska ha svängt så att klimatet verkligen står i fokus. Då kan öronmärkningen tas bort.

5.5 METAN OCH LUSTGAS MÅSTE MINSKA

Vid sidan av koldioxid är metan och lustgas de två stora klimatgaserna från mänskliga aktiviteter. I Sverige är de främsta källorna jordbruket, men utomlands kommer stora mängder metan också från fossilgasutvinning och från soptippar.

Gör biogas av gödseln

Gödsel är en stor källa till både lustgas och metan. Utsläppen kan minskas kraftigt om gödseln samlas in och används för att producera biogas. Biogasen ersätter sedan fossil gas och klimatnyttan blir dubbel.

Liberalerna står bakom regeringens förslag att stödja produktionen av biogas. Ett stöd behövs initialt för att bygga upp produktionen och möjliggöra att efterfrågan växer fram. Den potentiella efterfrågan på biogas är enorm och när verksamheten är etablerad kommer stödet att kunna avvecklas.

5.6 NEGATIVA UTSLÄPP I STOR SKALA

Negativa utsläpp är en helt nödvändig del av klimatarbetet då vi med stor sannolikhet kommer att missa Parisavtalets mål om att begränsa uppvärmningen till 1,5 grader. Utan negativa utsläpp blir uppvärmningen högre, och effekterna av klimatförändringarna mer allvarliga. Regeringen har identifierat frågan i sitt budgetförslag, men tyvärr är ambitionsnivån alldeles för låg.

I Sverige finns det gott om punktkällor där koldioxid från biomassa släpps ut. De finns vid kraftvärmeverk och i skogs-, pappers- och massaindustrin. Där finns goda förutsättningar för att effektivt fånga in koldioxid för att sedan lagra den permanent.

Fånga in och lagra 10 miljoner ton koldioxid år 2030 och 20 miljoner ton år 2035

Liberalerna har satt upp målet att 10 miljoner ton koldioxid från biomassa årligen ska fångas in i Sverige 2030. För 2035 är målet 20 miljoner ton. Då Sverige kommer att stå för en stor andel av EU:s samlade infångning av koldioxid, och därmed till att uppfylla unionens kommande mål på området, är det rimligt att medel ur EU-ETS-systemet bidrar till finansieringen.

Staten som sedan 1991 har tagit betalt av den som släpper ut koldioxid ska omvänt också betala den som städar upp genom att samla in och lagra koldioxiden. När den första auktionen för upphandling av negativa utsläpp hålls 2022 bör den omfatta kapacitet att fånga in 1 miljon ton koldioxid per år. Redan året efter, 2023, bör en andra auktion hållas där 2 miljoner ton upphandlas. Åren 2024-2026 bör ytterligare 7 miljoner ton omsättas i auktionerna för att nå målet 10 miljoner ton 2030. Statens bud i auktionerna får inte överstiga koldioxidskattens nivå.

Låt privata aktörer köpa negativa utsläpp

Regeringen tänker sig att staten ska vara den enda kunden i det föreslagna auktionssystemet. Liberalerna anser att det också ska vara möjligt för andra aktörer att delta.

Den som inte klarar att fasa ut fossila bränslen i den takt de behöver bör kunna köpa negativa utsläpp medan utfasningen pågår. Det är viktigt dock att utfasningen fortsätter. Utsläppen av fossil koldioxid ska elimineras.

Det bör också vara möjligt för aktörer som är ålagda att betala koldioxidskatt att köpa negativa utsläpp. Kostnaden för de negativa utsläppen ska kunna dras av från skattebetalningen. Den överskjutande delen av skatten skulle fortfarande betalas. Detta är kostnadsneutralt för den enskilde aktören, men utsläppen skulle försvinna. Förslaget belastar inte föreliggande budget då den första koldioxiden fångas in efter 2024.

På sikt ska det också ställas krav på att den klimatpåverkan som inte kan undvikas, till exempel metan- och lustgasutsläpp från jordbruket och flygets höghöjdseffekter, ska kompenseras med negativa utsläpp. Förearen betalar.

Liberalerna avsätter dubbelt så mycket pengar som regeringen för Energimyndighetens hantering av de omvända auktionerna för negativa utsläpp för att kunna hantera fler köpare än staten.

Större framtida utgifter för infångning och lagring av koldioxid

Staten kommer att vara en stor köpare av negativa utsläpp i de omvända auktioner som ska genomföras. Bemyndigandet under anslag 1:21 i utgiftsområde 20 behöver därmed öka kraftigt i förhållande till den nivå regeringen tänker sig. De tre auktionerna kommer att innebära att staten binder sig för utgifter uppemot 60 miljarder kronor under åren 2026-2042.

Förbered lagring av koldioxid i Sverige

De stora volymer koldioxid som inom några år kommer att fångas in i Sverige kommer att transporteras utomlands för att lagras. Bland annat finns det goda möjligheter i Norge.

De mycket långa tillståndsprocesserna i Sverige för den här typen av miljöstörande verksamhet är ett starkt argument för att förberedelser för lagring även i Sverige ska inledas för det fall sådan lagring skulle komma att behövas senare.

Liberalerna avsätter 20 miljoner kronor under 2022 och därefter 30 miljoner kronor årligen för förberedelserna. Sveriges geologiska undersökning (SGU) behöver börja förbereda sig för att ta emot en ansökan, inklusive att beskriva hur en sådan ansökan skulle se ut. Ett nystartat, åtminstone delvis statligt ägt, bolag får uppdraget att hitta en eller flera lämpliga platser och att förbereda ansökningar för lagring av koldioxid där.

6. Trygghet i hela landet.

Sverige är i dag det land i Europa med flest antal dödsjutningar sett till befolkningsmängd. Bara sedan 2017 har fler än personer 200 avlidit. Mer än 1 500 skjutningar har ägt rum. Trots ökade resurser och skärpta straff konstaterar polisen att de kriminella miljöerna växer.

Att fria och laglydiga människors trygghet begränsas av gängkriminella som har valt våldet och hänsynslösheten som livsstil är helt och hållet oacceptabelt – men tyvärr är det så verkligheten ser ut på allt för många platser i vårt land. För att återta kontrollen och återupprätta rättsstatens närvaro i hela landet måste hårt sättas mot hårt. Kraftfulla åtgärder måste sättas in mot de personer som systematiskt undergräver det svenska rättssystemet genom hot och våld.

Det åtgärds paket som regeringen presenterat lämnar dessvärre mycket att önska. Trots kända brister utblir långsiktiga satsningar på en rad viktiga myndigheter och verksamheter. Liberalerna vill gå längre och öka resurserna till rättsväsendet, förbättra löner och arbetsvillkor för poliser och öka tryggheten i kommuner genom lokalt anställda trygghetsvakter. Samtidigt menar vi att det kommer att krävas omfattande insatser och resurser i många år framöver för att på riktigt vända utvecklingen.

För att öka tryggheten och friheten måste samhället direkt konfrontera förövarna, oavsett om det är kriminella gäng, klaner eller familjer som utövar våld och förtryck. Alla som idag drabbas av våld och otrygghet ska känna att samhället reagerar på situationen och att brottsoffer får det stöd och skydd de har rätt till. I Liberalernas budgetmotion tar vi dessa hot på allvar och satsar, under åren 2022–2024, sammantaget 7,6 miljarder kronor mer än regeringen på rättsområdet och på brottsbekämpningen.

6.1 HÖJDA POLISLÖNER

Trots satsningar på Polismyndigheten har Sverige fortfarande en låg polistäthet. Det råder i dag en skriande polisbrist. När platser på polisprogrammet fortsatt står tomma framstår regeringens mål om 10 000 fler polisanställda 2024 som allt svårare att nå.

Den enskilt viktigaste satsningen för att på såväl kort som lång sikt säkra Polismyndighetens kompetensförsörjning är att höja polislönerna. Det måste synas i lönekuvertet att samhället uppskattar de insatser som poliser varje dag utträttar i samhällets tjänst, inte sällan i miljöer och situationer där de riskerar liv och hälsa. För att åstadkomma det krävs mer än regeringens generella satsningar. Därför aviserar vi i vår budget en särskild satsning på höjda polislöner. För ändamålet anslås 400 miljoner kronor 2022, 800 miljoner kronor 2023 och 1 200 miljoner kronor 2024. Satsningen motsvarar fullt utbyggt i genomsnitt 2 700 kronor i höjd månadslön för en polis.

6.2 VI TÄPPER TILL HÅLEN I REGERINGENS POLISBUDGET

Polismyndigheten har under de gångna åren utsatts för både en omfattande omorganisering och stora expansionskrav. Det finns en bred politisk enighet om att satsningar på polisen och poliser behövs och att myndigheten har en nyckelroll i att lösa de många trygghets- och våldspröblem samhället står inför är uppenbart. Regeringen satsar i sin budget medel på polisen men väljer samtidigt att inte fullt ut finansiera den expansion myndigheten själv menar behövs. Vi liberaler tar målet om 10 000 fler poliser på stort allvar och anslår därför i vår budget de medel som myndigheten själva bedömt kommer krävas för att växa i önskad takt även 2023 och 2024. Under dessa år tillför vi polismyndigheten 242 respektive 1 764 miljoner kronor.

6.3 TRYGGHETS BIDRAG FÖR SATSNINGAR PÅ KOMMUNALA ORDNINGSVAKTER

Liberalernas målsättning är att Sverige på sikt ska nå det europeiska snittet i polistäthet. Det kräver satsningar som på lång sikt kommer stärka tryggheten och återupprätta kontrollen – i hela landet. Men vi vet också att trygghetsproblemen i människors liv kräver åtgärder här och nu. Satsningar på kommunala ordningsvakter har visat sig spela en viktig roll i det trygghetsskapande arbetet i kommuner runtom i landet. Samtidigt är förutsättningarna olika och de lokala trygghetsproblemen finns här och nu. Det går inte att vänta tills framtidens poliser är färdigutbildade.

Trygghet ska inte vara en fråga om var i landet man bor. Liberalerna avsätter därför 500 miljoner kronor 2022, 600 miljoner kronor 2023 och 700 miljoner kronor 2024 i ett statligt anslag till kommuner som vill satsa på kommunala ordningsvakter.

6.4 LIBERALERNA STÄRKER HELA RÄTTSVÄSENDET

Utmaningarna för rättsväsendets myndigheter inklusive domstolarna är enorma. Samtidigt som brottsligheten kryper nedåt i åldrarna, gängbrottsligheten biter sig fast och kriminella använder allt mer sofistikerad teknik har regeringen ännu inte presenterat tillräckliga åtgärder för att lösa dagens och morgondagens situation. Exempelvis dröjer utredningar hos Nationellt forensiskt centrum, Sveriges Domstolar lider av domarbrist och vapen smugglas in i landet. Dessa problem fordrar omedelbart ökade resurser.

6.5 DOMSTOLAR OCH ÅKLAGARMYNDIGHETEN

Trots att risken för en allvarlig domarbrist blir allt större har regeringen under sina sju år vid makten inte presenterat några satsningar på utbildning av nya domare. Tvärtom mot vad som borde vara fallet tvingades domstolarna dra ner på antalet notarieplatser under 2020. Detta i ett läge när var femte domare närmar sig pensionsåldern. Det tar lång tid att utbilda domare och det är därför anmärkningsvärt att regeringen blundat för den brist i rättssystemet en domarbrist kommer att innebära. Våra domstolar behöver även på ett allmänt plan ökade resurser för att kunna effektivisera sin verksamhet. Alltför länge har ärenden travats på hög hos landets domstolar. Om inte gripanden i slutändan leder till fallande domar finns inget hopp om att åtgärda de trygghetsproblem landet står inför. Utvecklingen på, det här området, och regeringens hantering av den, är helt oacceptabel.

Liberalerna föreslår därför att anslagen till Sveriges Domstolar höjs med 197 miljoner kronor 2023 och 165 miljoner kronor 2024.

För att ytterligare öka kapaciteten att lagföra brottsmisstänkta vill Liberalerna dessutom tillföra Åklagarmyndigheten 23 miljoner kronor för 2023 och 57 miljoner kronor 2024.

6.6 STÄRK TULLEN OCH KUSTBEVAKNINGEN

Varje år smugglas omkring 1 000 vapen över den svenska gränsen. Den organiserade stöldbrottsligheten är också i mycket hög utsträckning gränsöverskridande. Trots detta har Tullverket svaga brottsbekämpande befogenheter och resurserna för dess brottsbekämpande uppdrag är svagt. Regeringens satsningar på området är otillräckliga och Liberalerna tillför därför 48 miljoner kronor år 2022, 124 miljoner kronor 2023 och 199 miljoner kronor 2024 utöver de summor regeringen anslår.

Kustbevakningen spelar en mycket viktig roll när det gäller att övervaka och skydda Sveriges hav och insjöar. Förutom uppgifter som sjöräddning, fiskeriövervakning och sjötrafikövervakning har myndigheten genom sitt samarbete med tull och polis även en viktig roll i kampen mot organiserad brottslighet. Kustbevakningen ska även ha förmåga att bidra med personal till Frontex, den europeiska och kustbevakningsbyrån som skyddar EU:s yttre gräns.

Regeringen tillför i sitt budgetförslag Kustbevakningen 30,5 miljoner extra i budgeten 2022–2024. Särskilt anför regeringen att medlen ska gå till att stärka myndighetens förmåga att motverka avfallsbrottslighet, arbeta som miljöräddningstjänst, delta i Frontex verksamhet och utöka sin fiskerikontroll.

Liberalerna delar regeringens bedömning att Kustbevakningen behöver ökade anslag. Det är dock anmärkningsvärt att regeringen i samma förslag utelämnar hur viktigt myndighetens arbete är för att stävja brottslighet som når Sverige sjövägen. Kustbevakningen har en viktig roll i kampen mot kriminalitet och organiserad brottslighet, inte minst när det kommer till att förhindra smuggling av narkotika, alkohol och tobak. Därför anslår Liberalerna ytterligare 50 miljoner per år 2022–2024 jämfört med regeringen.

7. Ett rättvist skattesystem.

7.1 FÄRRE SKA BEHÖVA BETALA STATLIG INKOMSTSKATT

Sverige är ett av de länder i västvärlden där skatten på en löneökning, det vill säga marginalskatten, är som högst. Det skapar ett ineffektivt skattesystem där det lönar sig dåligt att jobba, men också att gå upp i arbetstid. Sverige är också det land inom OECD i vilket högre utbildning lönar sig som sämst.: År av studier vid universitet eller högskola syns i dag inte alls eller i väldigt liten utsträckning i människors plånböcker. Den låga utbildningspremien får i sin tur negativa följd effekter, inte minst på utbudet av kvalificerad arbetskraft.

Om Sverige även framgent ska vara ett land för nytänkande, innovationer och företagande måste det löna sig bättre att anstränga sig lite extra – det handlar om att premiera såväl den som jobbar den där extra timmen som den som tar den där extra högskolekursen. Det är en grundläggande liberal övertygelse att skattesystemet ska premiera, inte straffbeskatta, slit och ambition.

Ett viktigt steg i rätt riktning togs när värnskatten avskaffades år 2020, tack vare Liberalernas arbete inom ramen för januariavtalet.

”Hälften kvar” är en rimlig princip, människor som jobbar ska åtminstone få behålla hälften av en inkomstökning. Men Sverige placerar sig fortfarande bland de länder som har de högsta marginalskatterna i världen.

Det krävs ytterligare kraftfulla sänkningar av förvärvsinkomstskatten för att öka utbildningspremien, göra det lönsamt att arbeta de där extra timmarna och stärka Sveriges konkurrenskraft i en alltmer globaliserad värld. Liberalerna vill fortsätta höja brytpunkten för statlig skatt. Skickliga lärare, psykologer och specialistsjuksköterskor ska inte behöva straffas med högre skatt.

Liberalerna lägger därför fram en ny, kraftfull sänkning av den statliga inkomstskatten och höjer skiktgränsen för statlig inkomstskatt med 24 000 kronor. Reformen innebär att fler människor kommer att befrias från den statliga inkomstskatten. Marginalskatterna sänks samtidigt som fler antas arbeta mer, och premien för högre utbildning stärks. Sammantaget förväntas reformen försvaga de offentliga finanserna med 5 000 miljoner kronor per år 2022 och 5 100 miljoner kronor per år 2024.

7.2 STÄRK INDIVIDENS FRIHET – SÄNKT SKATT PÅ SPARANDE

7.2.1 Slopas tak och de första 300 000 kronorna skattefria i ISK

Sparande är en frihetsfråga. Att ha ett eget sparande ökar individens självständighet och stärker hennes möjligheter att påverka sin egen framtid. För Liberalerna är det självklart att verka för ett skattesystem som premierar slit och sparande.

Alliansens införande av ISK-reformen blev en stor framgång – inte minst för vanliga låg- och medelinkomsttagare, som därigenom fick tillgång till en schablonbeskattad sparform som är enkel att förstå. I dag är ISK en bred folklig sparform som har förbättrat den ekonomiska friheten och villkoren för otaliga svenskar. Siffror från 2020 visar att uppemot tre miljoner svenskar har ett ISK-konto, och att 400 000 av dessa skaffades under det senaste året. En stor andel är småsparare. Exempelvis kan nämnas att depåerna hos nätbanken Nordnet har ett medianvärde av 33 500 kronor. Det är med andra ord ett folkligt sparande – till exempel till pensionen eller till kontantinsatsen till en bostad.

Många viktiga steg har tagits från de konfiskatoriska skatter på sparande, förmögenhet och entreprenörskap som länge hämmade svenskt företagsklimat och drabbade de som ansträngde sig lite extra i Sverige.

Eget sparkapital medför frihet, möjligheter och trygghet. Därför verkar Liberalerna för att alla svenskar ska kunna spara mer utan att behöva betala någon skatt på avkastningen. Liberalerna vill genomföra en kraftig reform av den nuvarande ISK-beskattningen för att ytterligare stärka människors möjligheter att spara. De första 300 000 kronorna som sparas på ISK ska vara skattefria, och golvet på 1,25 procent slopas helt. Reformen väntas leda till kraftigt stärkt incitament till sparande. Sammantaget försvagas de offentliga finanserna med 1 700 miljoner kronor per år 2022, 2 300 miljoner 2023 och 2 600 miljoner kronor per år 2024.

7.2.2 Skatteavdrag för bosparande

Det bör vara ett politiskt mål att fler svenskar ska äga sitt boende, särskilt för dem med lägre inkomster. Fyra av fem svenskar vill helst äga sitt boende. Det är inte märkligt. För den som äger är det en väg att bygga upp en egen ekonomisk trygghet. På längre sikt är ett eget ägt boende ett billigare alternativ än att hyra. För samhället är det en möjlighet att sluta klyftor. I alldeles för många utanförskapsområden finns få ägda bostäder.

Dagens höga trösklar till bostadsmarknaden gör att många grupper utestängs. Inte minst drabbas unga, som inte sällan har svagare möjligheter att finansiera ett köp av ett eget boende. Till detta hör en rad makrotillsynsåtgärder som ytterligare försvagar ungas möjligheter att ta sig in på bostadsmarknaden.

Det ska bli lättare att spara ihop till sin första bostad. Därför föreslår Liberalerna att ett skattegynnade bosparande införs, enligt den norska modellen Boligspare for ungdom. Liberalernas modell innebär att den som sparar på ett bosparkonto ska kunna få skatteavdrag motsvarande 20 procent av det

belopp som sparas under året, upp till ett takbelopp på 20 000 kronor. På så sätt stärks människors möjligheter att köpa och äga sitt eget boende, vilket är en viktig frihetsreform. Sammantaget förväntas reformen försvaga de offentliga finanserna med 2 100 miljoner kronor per år 2022-2024.

7.3 UTVECKLA RUT-REFORMEN

RUT-avdraget har haft en avgörande betydelse för att öppna svensk arbetsmarknad för fler samt för att förvandla svarta jobb till vita. Det är en viktig reform, både för den som fått möjlighet att köpa hushållsnära tjänster, och för den som kunnat starta eller få jobb i något av alla de nya företag som blivit till. Avdraget har bidragit till att inte minst utrikes födda kvinnor har fått jobb med egen lön, samtidigt som det underlättar för hundratusentals svenskar att få vardagen att gå ihop.

RUT-reformen måste även framgent utvecklas och värnas. Inom ramen för januariöverenskommelsen har flera RUT-reformer genomförts, bland annat utvidgade möjlighet till RUT-avdrag för tvätttjänster, flytt eller magasinering av möbler samt enklare tillsyn av bostaden. Likaså har det sammanlagda taket för RUT och ROT höjts till 75 000 kronor, varav ROT får utgöra högst 50 000 kronor. En av de ytterligare reformer som utreddes inom ramen för samarbetet var införandet av ett RUT-avdrag för trygghetstjänster. Liberalerna noterar att utredningen landat långt ifrån det ursprungsförslag som låg på förhandlingsbordet. Som beskrivs längre fram i denna budget vill Liberalerna nu gå vidare med ett utökat RUT-avdrag för äldre.

7.4 MER ENHETLIGA OCH ÄNDAMÅLSENLIGA SKATTER

7.4.1 Ja till breda skattebaser – nej till regeringens skattepopulism

Vi tror på en skattepolitik utformad efter evidens, där riktade skattesänkningar på arbete stimulerar antalet arbetade timmar i ekonomin, och miljöskatter med vetenskaplig förankring prissätter utsläpp och gynnar gröna investeringar.

Liberalerna säger nej till att skattebetalarna ska subventionera arbetsgivare som vill ge sina anställda en cykel. Liberalerna föreslår också att särskilda skattereduktioner baserade på var i Sverige man bor slopas.

Liberalerna gillar såväl cyklar som landsbygd – men det finns andra, mer effektiva, sätt att främja såväl cyklande som möjligheten att leva och bo i hela landet. Sätt som inte innebär skattelättnader som träffar specifika grupper och som subventioneras av alla skattebetalare. Liberalerna säger därför nej till regeringens förslag om skattefri cykelförmån, sänkt inkomstskatt i utvalda kommuner.

7.4.2 Bonus-malus ska vara självfinansierat

En grundläggande princip i system med bonus och malus för nya bilar är att systemet ska vara självbärande. Skattebetalarna ska inte subventionera nybilsförsäljning. Denna princip har regeringen gjort avsteg från under 2021. I höstbudgeten skjuter regeringen ofinansierat till 1 900 miljoner kronor i ytterligare bonus. Dessutom budgeterar regeringen för en underfinansiering under 2022. Man skriver också i budgeten att man kommer att skjuta till mer skattepengar till bonusen om det anslagna beloppet inte räcker.

Vi liberaler anser att detta är fel väg att gå. Vi har varnat för att systemet skulle utvecklas på det här sättet.

Vi sänker i vår budget bonusen till 60 000 kronor per bil. Det ger en besparing på 500 miljoner kronor under 2022. Utfasningen av systemet ska sedan fortsätta i takt med att elbilarna blir billigare att köpa.

7.4.3 Nej till plastpåsekatten

Den skatt på plastpåsar som regeringen har infört är ett misslyckande. Liberalerna har länge argumenterat för en skatt på jungfrulig plast från fossil olja. Men en mycket stor del av plastpåsar som före skattens införande användes som i Sverige producerades av återvunnen plast. Efter skattens införande har dock försäljningen av soppåsar i plast på rulle - som inte beskattas - ökat kraftigt. Dessa importeras vanligen och är i stor utsträckning tillverkade av just jungfrulig plast från olja. Liberalerna föreslår att skatten avskaffas.

8. Stoppa nedmonteringen av arbetslinjen.

8.1 ARBETSLINJEN MÅSTE GÄLLA – ÄVEN I BIDRAGSSYSTEMEN

Under slutet av 90-talet och första halvan av 2000-talet steg sjuktalen dramatiskt i Sverige. Den stigande sjukfrånvaron innebar exempelvis att de statliga utgifterna för rehabiliterings- och sjukpenningen ökade från 15 miljarder kronor 1997 till 44 miljarder kronor 2002, vilket motsvarade ungefär 2,8 procent av BNP (KI, 2003). Denna dramatiska utveckling berodde inte på förändringar i folkhälsan, utan till viss del på förändringar i normer. Exempelvis präglades denna period av stora regionala skillnader i sjukfrånvaro.

Detta var anledningen att Liberalerna tillsammans med övriga allianspartier införde förändringar i sjukförsäkringen. Genom den så kallade rehabiliteringskedjan blev tillämpningen mer likvärdig och passiva sjukskrivningar motarbetades. Arbetslinjen, att människor ska uppmuntras att arbeta, har varit viktig för att få ner sjuktalen i Sverige. Sjukförsäkringen har kontinuerligt anpassats efter arbetsmarknaden. Exempelvis förändrades nyligen den s.k. 180-dagars regeln så att reglerna bättre svarar upp mot hur arbetsmarknaden fungerar i praktiken.

Dagens försäkringskassa brottas återkommande med ett lågt förtroende från allmänheten. Ett löpande reformarbete krävs för att socialförsäkringssystemet i varje tid ska kunna leverera trygghet och lyhördhet mot den enskilde, samtidigt som skattebetalarnas pengar används rättssäkert och effektivt i linje med den arbetslinje som har tjänat Sverige väl. Det är därför viktigt att sjukskrivningsprocessen från hälso- och sjukvården och Försäkringskassans sida består av individuellt anpassade vård- och rehabiliteringsflöden.

Sverige ska inte gå tillbaka till 90-talets sjukfrånvaro. Därför ser Liberalerna med oro på de förslag som regeringen nu presenterar.

Ett bidragssystem som motverkar utanförskap spänner över en rad områden. Den budget som regeringen har lagt fram innehåller en rad uppluckringar i socialförsäkringarna som i grunden går emot såväl arbetslinjen som målsättningen att ingen ska lämnas i utanförskap. Liberalerna vill, utöver de ovan beskrivna, genomföra följande förändringar i bidragssystemen.

8.2 ÅTERINFÖRD BORTRE TIDSGRÄNS SAMT EN FEMTONDE KARENSDAG I SJUKFÖRSÄKRINGEN

Forskningen är tydlig på punkten att lång passiv sjukfrånvaro har skadliga effekter för människor. Det leder till isolering, psykisk nedbrytning och kan i många fall förvärra sjukdomstillståndet. När Alliansen år 2008 införde den bortre tidsgränsen i sjukförsäkringen var det en tydlig markering mot den politik som alltför länge hade satt i system att försätta människor i livslångt utanförskap och bidragsberoende. Den bortre tidsgränsen möjliggör en mer förutsägbar och aktiv sjukskrivningsprocess, och gav åtskilliga tusentals personer chansen att återinträda i arbetskraften. Efter mer än fem år av socialdemokraternas slopande av den bortre tidsgränsen kan vi nu konstatera att effekterna av reformen har blivit en återgång till den politik som passiviserar och avskriver människor i bidragssystem. Liberalerna vill därför återinföra den bortre tidsgränsen. Vi föreslår vidare att en femtonde karensdag införs. Sammantaget bedöms dessa reformer stärka arbetslinjen.

8.3 NEJ TILL FAMILJEVECKAN

Sverige har världens mest utbyggda semestersystem och världens mest ambitiösa föräldraförsäkring. Föräldraförsäkringen är central för alla ska kunna kombinera jobb och föräldraskap. I ett läge med 200 000 långtidsarbetslösa, stora behov i skolan, omfattande problem med kriminalitet, alltför höga skatter på arbete och en hotande klimatkras kan det inte vara prioriterat att lägga strax över 3 miljarder kronor på ökad ledighet. Liberalerna avvisar därför familjeveckan och använder resurserna till mer angelägna satsningar.

8.4 ÅLDER ÄR INGEN SJUKDOM

Sjukersättning, eller förtidspension med det tidigare begreppet, bör vara en allra sista utväg när alla andra möjligheter är uttömda. Regeringen lägger i budgeten fram generösare regler till sjukersättning när den sjukskrivne uppnått 60 års ålder. Förslaget innebär ett stort avsteg från de tankar som länge varit vägledande för utformningen av sjukförsäkringen, och innebär en återgång till en politik där människor förtidspensioneras i stället för att ges en ärlig chans att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Regeringen har i sitt förslag om trygghetspension hämtat inspiration från Danmark. Men erfarenheterna från det så kallade ”efterlöne-systemet” i Danmark avskräcker. Liberalerna noterar också att utredningen som ligger till grund för förslaget (SOU 2021:69) kritiserar för bristande konsekvensanalys i ett särskilt yttrande av Finansdepartementets sakkunnige. Fokus måste vara att ta tillvara den sjukskrivnes arbetsförmåga, oavsett ålder – inte att gömma undan människor i bidragssystem. Liberalerna avvisar förslaget och vill istället se ökade arbetsmiljöinsatser för att fler ska ha möjlighet att arbeta längre.

8.5 DET SKA LÖNA SIG ATT ARBETA – NEJ TILL HÖJT TAK I SJUKPENNINGEN

Det är en grundläggande liberal utgångspunkt att sjukförsäkringssystemet ska skapa trygghet vid långvarig eller kortvarig sjukdom. En lika grundläggande liberal utgångspunkt är att sjukförsäkringen ska vara utformad på ett sätt som främjar en återgång till arbete. Sjukförsäkringen är tänkt som en tillfällig åtgärd för den som tillfälligt saknar förmåga att återgå i arbetet.

Sjukförsäkringen får aldrig bli en slentrianåtgärd, och det måste finnas en hög ambitionsnivå för både aktiviteter och sysselsättning för att stimulera återgång i arbetskraften. Arbetsgivaren har ett långtgående ansvar att säkerställa en arbetsmiljö som förebygger sjukfrånvaro och som främjar möjligheterna att komma tillbaka till arbete efter frånvaro. Den höjning av taket i sjukpenningen som regeringen aviserar är ett tydligt avsteg från denna målsättning, och riskerar istället att försätta människor i utanförskap. Liberalerna avvisar därför regeringens höjning av taket i sjukförsäkringen.

8.6 NEJ TILL UPPLUCKRING I SJUKFÖRSÄKRINGEN

Regeringen föreslår reformer som riskerar att få långtgående konsekvenser och bidra till ökade kostnader för både den enskilde och samhället. Förslaget om generösare regler vid dag 365 i sjukförsäkringen samt att 62-åringar ska ha särskilda regler innebär att människor kommer att fastna i utanförskap och att regelverket blir mer diffust. Erfarenheten från slutet av 90-talet och första halvan av 2000-talet manar till stor eftertanke. En viktig slutsats från tidigare perioder med höga sjuktalet är att det är viktigt att regelverket är precist, rättssäkert och tydligt. Mer diffusa regler riskerar att förlänga tiden i sjukskrivning och öka kostnaderna för skattebetalarna.

8.7 KVALIFICERING TILL BIDRAGSSYSTEMEN

Det är viktigt för legitimiteten i välfärdssystemen att vissa grupper inte särbehandlas. Därför föreslår Liberalerna att de särskilda regler som finns för flyktingar, alternativt skyddsbehövande och övrigt skyddsbehövande vad gäller aktivitets- och sjukersättning samt garantipension tas bort. Med förändringen kommer flyktingar att behandlas på samma sätt som anhöriginvandrare och andra kategorier av invandrare.

9. Ett återupprättat LSS.

LSS-reformen, som genomdrevs av dåvarande Folkpartiet under ledning av socialminister Bengt Westerberg, var ett stort framsteg i arbetet för full delaktighet och jämlikhet för personer med funktionsnedsättningar. Det mest uppmärksammade inslaget i reformen var rätten till personlig assistans där tanken var att människor som dagligen är beroende av olika stödinsatser skulle få ett reellt inflytande över sina liv, t.ex. över vem som skulle ge hjälp och stöd.

Personlig assistans är en avgörande frihetsfråga för den som berörs. I Liberalernas Sverige ska personer med omfattande funktionsnedsättningar ha möjlighet att leva, inte bara överleva. För oss liberaler är det alltid prioriterat att öka friheten för dem som är i störst behov av andras hjälp.

9.1 LIBERALA UTREDNINGAR GER VERKNINGSFULLA FÖRSLAG

Under mandatperioden har Liberalerna inom ramen för det tidigare regeringssamarbetet drivit regeringen framför sig i arbetet att säkra assistansens fortlevnad. På initiativ av Liberalerna har utredningen om statligt huvudmannskap (dir. 2021:76) tillsatts, och förslag väntas i mars 2023. Vidare har utredningen Stärkt rätt till personlig assistans (SOU 2021:37) tillsatts och levererats. Den senare utredningen är för närvarande ute på remiss, men regeringen har redan indikerat att man har för avsikt att gå vidare med utvärderingens förslag. Det är glädjande att regeringen vunnit lärdomar från tidigare samarbeten, men vi finner det anmärkningsvärt att regeringens budgetförslag inte kommer att räcka till för att finansiera reformerna i utredningen om stärkt rätt till personlig assistans. Liberalerna accepterar inte detta. Där regeringen förhalar en tillräcklig finansiering lägger Liberalerna en budget som säkrar att förslagen kan bli verklighet.

9.2 EN SNABBARE VÄG TILL FULLT UTBYGGD ASSISTANS

Den ovan nämnda utredningens förslag innebär stärkt rätt till personlig assistans för barn, förstärkt stöd vid behov av sjukvårdande insatser och ökad rätt till personlig assistans för vissa hjälpbehov med stor betydelse för möjlighet att delta i samhällslivet på samma villkor som andra. Totalt innebär förslaget ökade kostnader om drygt 3 559 000 000 kronor när reformen är fullt utbyggd. Reformerna innebär ett ökat statligt, och till viss del regionalt, finansieringsåtagande men minskar samtidigt kostnader för kommunerna om 1 018 000 000 kronor. Detta innebär justeringar för den kommunalekonomiska utjämningen med motsvarande summor.

I regeringens förslag till budget föreslås en ökning av anslaget för assistansersättning med 711 800 000 kronor årligen till och med 2027, då reformen enligt regeringen ska nå full effekt. Detta

innebär att regeringen räknar med att reformen är fullt genomförd på fem års sikt, vilket motsvarar utredningens längsta prognostiserade scenario. Det är oroande att regeringen, trots att den erkänner det tydliga problem som utredningen beskriver, har valt denna förhållande finansieringslösning. Samtidigt är lagändringarna, som beräknas träda i kraft 1 januari 2023, rättighetsbaserade vilket innebär att regeringens antagande om en långsam implementering innebär att reformen riskerar att bli underfinansierad.

Liberalerna följer istället utredningens mest ambitiösa scenario och föreslår full finansiering redan år tre, vilket innebär att anslagen räknas upp med 1 186 334 000 kronor årligen 2023 och 2024 och 1 186 333 000 kronor 2025, varefter finansieringen permanentas på 2025 års nivå.

9.3 EN HÖGRE SCHABLONERSÄTTNING

För att den personliga assistansen ska fungera krävs det att det finns en trygg och fungerande assistansersättning för de som arbetar inom assistansen. Det är av stor vikt för både den som nyttjar personlig assistans, den som arbetar inom den och de seriösa aktörer som verkar inom systemet att det finns en långsiktighet i ersättningen. Konkret innebär det att det schablonbelopp som enligt socialförsäkringsbalken varje år ska beräknas och fastslås räknas upp på ett sätt som gör att en skälig löneökningar är möjlig. En sådan löneökning gör det möjligt att behålla kompetent personal längre vilket i sin tur gör att det är värt att satsa på exempelvis vidareutbildning av anställda. Anställda som är kvar längre i tjänst har bättre förutsättningar att bygga relationer med den individ de arbetar med vilket stärker kvaliteten på den assistans man får.

Trots dessa fördelar väljer regeringen att endast räkna upp schablonbeloppet med 1,5 procent. Det är en betydligt mindre ökning än den regeringen gjorde i föregående års budget, som förhandlades med Liberalerna och där vi istället ökade schablonbeloppet med 3,5 procent. Att regeringen i sitt förslag till budget väljer att göra avsteg från denna nödvändiga och långsiktigt hållbara ökning är anmärkningsvärt och något Liberalerna vänder sig emot. Vi ökar istället anslagen betydligt och anslår, i linje med tidigare 2021 års budgetproposition, ett tillskott på 472 miljoner kronor årligen från 2022 och framåt. Detta tillskott kommer förbättra såväl möjligheterna till god kvalitet i insatsen som arbetsvillkoren för de personliga assistenterna.

Schablonbeloppet är en viktig del i en stabil assistans och måste därför ses över noggrant varje år. Viktiga indikatorer för att avgöra framtida ökning är löneutvecklingen och kostnadsökningen i assistans- och andra närliggande branscher. Liberalernas mål är att schablonersättningen ska följa andra jämförbara omsorgsyren.

10. Stärk företagsklimatet.

10.1 LIBERAL POLITIK FÖR ETT KONKURRENSKRAFTIGT FÖRETAGSKLIMAT

Företagandet är fundamentet för Sveriges välstånd. Att vi lever i en välfärdsnation får aldrig tas för givet, det är frukten av alla de ögonblick då människor vågat bestämma sig för att försöka förverkliga sina idéer i företagandets form. De senaste decennierna har 4 av 5 nya jobb skapats i företag med färre än 200 anställda. Dessa viktiga företag måste ges rätt förutsättningar att växa – det är en avgörande pusselbit i att klara integrationen, jobben och välfärden. Det är med goda förutsättningar för entreprenörskap, investeringar, innovationer och företagsamhet som vi bygger ett starkt Sverige.

Entreprenörskap och egenföretagande måste ses som en naturlig väg till egen försörjning. I dag är så inte fallet: studier visar att det finns fler potentiella företagare än vad det faktiskt finns företagare. Politikens fokus måste vara att undanröja de hinder som i dag ligger i vägen för jobb och tillväxt. Det är avgörande att varje människa känner att hon kan förbättra tillvaron för sig själv och andra och se resultat av sina ansträngningar.

En liberal politik som tar itu med samhällets utmaningar handlar om att stärka våra viktiga jobbskapande företag genom sänkta skatter på att anställa, om att undanröja onödigt regelkrångel och att stärka kompetensförsörjningen. Det handlar också om att göra det lönsamt att anstränga sig genom sänkta skatter på arbete och företagande.

Skattesystemet måste gynna företagande och investeringar. Det måste vara så enkelt, överskådligt och väl utformat att det lockar såväl tjänstesektor som industri att utvecklas, och lockar fler eller att flytta sina verksamheter till Sverige. För detta krävs liberala reformer som tydligt prioriterar företagen och det svenska näringslivets konkurrenskraft.

10.2 STÄRK INNOVATIONSNATIONEN SVERIGE

Sverige grundar sitt välstånd på att vara en kunskapsnation på en global marknad där humankapital, kompetens och forskning är de viktigaste konkurrensfördelarna. Sveriges position som en innovations- och kunskapsintensiv nation måste försvaras och stärkas. Skattesystemet är av stor betydelse för företags avvägningar om investeringar.

10.2.1 Sänkt skatt för forskningsintensiva företag

Det svenska näringslivet är alltjämt ett av de mest FoU-intensiva i världen, med ungefär 70 procent av de totala forskningsinvesteringarna i Sverige. Samtidigt har investeringarna sjunkit under 200-talet, och nyinvesteringar sker i allt högre utsträckningar utanför Sverige. De globala investeringarna i forskning och utveckling tredubblades mellan år 2000 och 2017. I Sverige är trenden den motsatta. Företagens FoU-investeringar, som andel av BNP, har minskat med en tredjedel de senaste 20 åren.

När förutsättningarna för privat FoU tappar mark i takt med en allt större internationell konkurrens krävs kraftfulla reformer för att försvara Sveriges position som ett starkt innovationsland.

Forskning, investeringar och humankapital går hand i hand i ett innovationsintensivt näringsliv. Det svenska näringslivet är inget undantag: Sammanräknat med konsultarvoden står arbetskraftskostnaderna för hela 72 procent av företagens FoU-kostnader, och nästan lika många arbetar med forskning och utveckling i det privata näringslivet som det totala antalet anställda på våra universitet och högskolor.

Mot bakgrund av detta spelar FoU-avdraget, som möjliggör för arbetsgivare att göra avdrag för personer som arbetar med forskning eller utveckling, en nyckelroll i företagets forsknings- och innovationsinvesteringar. FoU-avdraget är ett effektivt stöd med många fördelar jämfört med direkta subventioner till specifika forskningsprojekt. Det minskar risken för snedvridning av marknaden genom riktade stöd, och har visat sig ha tydligt positiva effekter för innovativa småföretag och entreprenörer.

Viktiga förstärkningar av och satsningar på FoU-avdraget har gjorts tack vare Liberalerna under föregående mandatperioder. Liberalerna vill nu gå längre, och ytterligare stärka Sverige som forsknings- och innovationsnation. Därför föreslår Liberalerna en förstärkning av taket i FoU-avdraget till 1,5 miljarder kronor. Satsningen bedöms försvaga de offentliga finanserna med 290 miljoner kronor.

10.2.2 Förbättrad expertskatt

Reglerna om expertskatt kom till i början av 2000-talet i syfte att stärka Sveriges internationella konkurrensförmåga för ökad möjlighet att attrahera utländska experter. Detta är lika aktuellt idag.

Att utländska experter och forskare har möjlighet att arbeta i Sverige och betala lägre skatt gör det möjligt för Sverige att konkurrera om kvalificerade personer. Svenska företags förmåga att attrahera kvalificerad arbetskraft är i sin tur grundläggande för den svenska forskningens kvalitet ur ett internationellt perspektiv. Sveriges framtida konkurrenskraft är beroende av förmågan att attrahera utländska experter och forskare, som tillför och sprider kompetens till det svenska samhället och på så sätt långsiktigt stärker Sveriges styrkepositioner inom företagande, teknik, innovationer och forskning.

Det är genom att attrahera världens spetskompetens som svenska företag kan vara med och konkurrera med de stora världsomspännande bolagen, och ligga längst fram i kunskapsutvecklingen inom området. Erfarenheter från andra länder, däribland Danmark som införde regler om expertskatt tio år innan det svenska införandet, tyder på att skattereformen har en tydligt positiv effekt på såväl antalet utländska experter i landet som de totala skatteintäkterna.

Av stor vikt är att expertskatten utvecklas och förstärks i takt med att den internationella konkurrensen ökar. Expertskatten behöver göras mer förmånlig för att vi ska kunna ha goda förutsättningar att attrahera rätt kompetens. Liberalerna lägger därför fram en satsning på expertskatten som innebär att skatteundantaget förlängs till arbetsvistelser som uppgår till sju år, jämfört med dagens fem år. En utvidgning av tidsgränsen i expertskatten är en reform som ligger i linje med den internationella utvecklingen. Nederländerna, Portugal och Spanien är exempel på europeiska länder som i dag har en längre tidsgräns än Sverige. Reformen innebär sammantaget en större långsiktighet i företagets kompetensförsörjning och en bättre förutsägbarhet för den enskilde skattskyldige. Reformen beräknas försvaga de offentliga finanserna med 100 miljoner kronor per år 2022, 200 miljoner kronor per år 2023 och 400 miljoner kronor per 2024.

10.2.3 Förbättrade regler för personaloptioner

Inom ramen för januarisamarbetet med regeringen och Centerpartiet drev Liberalerna på för en förbättrad personaloptionsbeskattning. Vi vet att personaloptionerna är en viktig nyckel i växande innovationsföretags möjligheter att locka till sig den vassaste kompetensen.

För små expanderande företag utan stora intäkter kan det vara svårt att locka till sig kompetens enbart genom lönesatsningar. Syftet med reglerna om lättnader i beskattningen av personaloptioner är att underlätta för unga företag som saknar tillräcklig tillgång till kapital, men som har tillväxtambitioner, att rekrytera och behålla personer som är viktiga för att företaget ska kunna växa. På så sätt kan även nystartade företag med bra idéer men små marginaler attrahera spetskompetens genom att erbjuda delägarskap i företaget.

Liberalerna har länge påpekat att det regelverk som i dag finns för lättnader i beskattningen av personaloptioner måste utökas för att gynna fler. Det genomförande av de förbättrade personaloptionerna som vi nu ser är inte bara en liberal vinst – det är en vinst för alla de växande företag som kommer reformen till del.

10.3 STÄRK VÅRA JOBBSKAPARE – DE SMÅ OCH MEDELSTORA FÖRETAGEN

Jobben skapas inte av ineffektiva subventionerade anställningar och arbetsmarknadspolitiska program. Jobben skapas i svenska företag: Sedan 1993 har små och medelstora företag svarat för mer än 80 procent av den totala sysselsättningstillväxten netto, och 4 av 5 nya jobb skapas i dag i företag med färre än 200 anställda.

Skattesystemet har en tydlig inverkan på benägenheten till företagande. Det handlar om såväl direkta som indirekta negativa effekter. Ett högt skattetryck har en direkt negativ effekt på antalet

nystartade företag, något Sverige i allt väsentligt fortfarande har. Lika entydig är forskningen när det kommer till indirekta effekter av skattesystemet: En stor regelbörda hämmar inträdet av nya företag och minskar avkastningen på företagande. Det behövs en liberal politik för ett starkare klimat för våra små- och medelstora företag.

10.3.1 Höjd omsättningsgräns för momsbeskattning

Den snabba teknikutvecklingen medför en ny typ av arbetsmarknad. Politiken måste förhålla sig till utvecklingen och snabbt röja undan hinder för sysselsättning i vår moderna ekonomi. Alla jobb behövs, och förenklingar av skattesystemet är nödvändiga. Liberalerna har länge drivit frågan om bättre och enklare regler för de allra minsta företagen – en grupp av företag som nu växer.

Ett angeläget förenklingsområde är momsbeskattningen. Momsbeskattningen är komplext utformad och den snabba utvecklingen på momsrättsområdet gör inte sällan beskattningssituationen oförutsägbar för den enskilde företagaren. I dag har företag med en omsättning som beräknas bli högst 30 000 kronor under beskattningsåret en möjlighet att slippa momsbeskattning. Det tillåtna undantaget ligger på den lägsta nivån som EU-rätten möjliggör, och utmärker Sverige i en europeisk kontext.

Liberalerna vill förenkla momsbeskattningen för de minsta företagen genom att höja omsättningsgränsen för momsbefrielse till 100 000 kronor per beskattningsår. Det är det högsta undantaget som är möjligt i Sverige enligt gällande momsrättsdirektiv, och innebär att ett stort antal företag kan slippa momsredovisning.

Enligt uppskattningar från Tillväxtverket skulle en höjning till 100 000 kronor innebära en årlig skattelättnad för de berörda företagen på upp till 58 miljoner kronor per år, och en ytterligare besparing av administrationskostnader med upp till 8 miljoner kronor per år.

Reformen beräknas försvaga de offentliga finanserna med 312,5 miljoner kronor per år 2022, och därefter 625 miljoner kronor per år 2023-2024.

10.3.2 Fler riktiga arbetstillfällen – sänk skatten för att anställa

Att sänka kostnaderna för att anställa är en effektiv åtgärd för att skapa fler arbetstillfällen. Under Alliansregeringen var Liberalerna pådrivande i att sänka arbetsgivaravgifterna för unga, en reform som enligt oberoende granskningar bedöms ha givit upphov till uppåt 10 000 nya jobb. Senare forskning visar även att sänkta kostnader för att anställa har positiva effekter såväl för den grupp som omfattas av skattesänkningen (substitutionseffekt) som för benägenheten att anställa även andra grupper (skaleffekt) (Entreprenörskapsforum, 2020). Den senare effekten förklaras med att de kostnadsbesparingar för företagen som sänkta arbetsgivaravgifter innebär skapar ett större utrymme att anställa fler.

De positiva effekterna av att sänka kostnaderna för att anställa är särskilt tydliga när det kommer till utrikes föddas etablering på arbetsmarknaden. Den relativt sett höga andel utrikes födda som i dag står utanför arbetsmarknaden kan delvis förklaras av de höga lägstalönerna på den svenska

arbetsmarknaden, som i dag innebär att många med svag konkurrensförmåga inte släpps in på arbetsmarknaden. Sänkta kostnader för att anställa har därför en särskilt positiv effekt för dessa grupper. I en undersökning från den oberoende forskningsstiftelsen Entreprenörskapsforum (2020) konstateras att det finns en stark positiv koppling mellan sänkta arbetskraftskostnader för företag och benägenheten att rekrytera första generationens icke-västerländska invandrare.

Liberalerna drev i arbetet med 2021 års budget igenom en sänkning av arbetsgivaravgifterna för dem mellan 19 och 23 år. Det är bra att regeringen nu förlänger denna satsning. Osäkerheten i det ekonomiska läget har gjort att många företag har tvekat inför att anställa ny personal. Samtidigt vet vi att de allra flesta arbetstillfällena skapas av små och medelstora företag, samma företag som drabbats särskilt hårt under coronapandemin. Liberalerna vill därför gå längre än regeringen, och ytterligare sänka kostnaderna för att anställa.

Liberalerna drev i arbetet med 2021 års budget på för att tillfälligt förstärka det så kallade växa-stödet, som sänker skatten för små företag utan anställda för att möjliggöra nyanställningar av en eller två medarbetare under de två första åren. Trots att reformen har visat sig vara effektiv som stödåtgärd, har regeringen nu valt att fasa ut förstärkningen till 2022. Liberalerna vill istället fördjupa, förstärka och permanenta växa-stödet. Den förstärkning och permanentning av växa-stödet som Liberalerna föreslår innebär att småföretag som går från inga till upp till tre nya medarbetare får en reduktion av arbetsgivaravgifterna de första två åren. Att stödet permanentas innebär också att den utfasning från 2022 som regeringen gör utgår. Reformen innebär en försvagning av de offentliga finanserna med 110 miljoner kronor per år 2022, 100 miljoner kronor per år 2023 och 280 miljoner kronor per år 2024.

10.3.3 Minska företagens regelkrångel

Det svenska skattesystemet är komplext, särskilt när det kommer till beskattning av näringsverksamhet. Komplexiteten drabbar särskilt de mindre företagen, som i regel har sämre förutsättningar att navigera i regelbyråkratin. Uppskattningar visar att en minskning av skatternas komplexitet med tio procent ökar entreprenörskapet med hela tre procent. Det sambandet måste politiken ta intryck av. Dessvärre har utvecklingen de senaste åren gått i fel riktning: I dag uppger var tredje företag att de lägger mer tid på skatteadministration än vad de gjorde för fem år sedan. För att Sverige ska vara i framkant som entreprenörskapsnation krävs en rad reformer.

En konkurrenskraftig entreprenörskapskatt

Entreprenörskapskatten, de så kallade 3:12-reglerna, är en följetong i svensk skatterätt. Den infördes i samband med skattereformen 1991, och har sedan dess genomgått ett antal revideringar och varit föremål för ett ännu större antal statliga utredningar och skrivelser. Trots, och i viss mån på grund av, upprepade reformer har 3:12-regleringen fortfarande en rad brister. Den mest uppenbara är regelverkets komplexitet.

Liberalerna har länge drivit frågan om en reformering av entreprenörskapskatten. Vi vet att det behövs ett helhetsgrepp kring beskattningen – och mindre av det lappande och lagande som har skett de senaste åren. Ett förbättrat regelverk för fåmansföretagare är, och förblir, en prioriterad liberal skattefråga.

Förbättrade regler för enskilda näringsidkare

Enskilda näringsidkare är den företagargrupp i Sverige som är störst till antalet. Enligt Skatteförenklingsutredningen uppgår gruppen till ca 753 000 personer och utgör cirka 60 procent av Sveriges alla företag. Merparten av företagen är små företag med liten, eller mycket liten verksamhet. Det rör sig med andra ord om en stor och viktig grupp av företagare, som har ett stort behov av enkla och transparenta skatteregler.

För enskilda näringsidkare finns särskilda skatteregler som bland annat möjliggör för företagssparande samt regler om räntefördelning, som identifierar företagets kapitalinkomster. En hög komplexitetsgrad har resulterat i att de är såväl detaljrika som i vissa delar svåröverskådliga för gemene man. Den utredning som tillsattes inom ramen för januariöverenskommelsen om enklare skatteregler för enskilda näringsidkare (SOU 2020:50) var ett viktigt steg i riktning mot ett enklare regelverk.

I utredningen föreslås en rad ändringar som syftar till att förenkla regelverket för enskilda näringsidkare, förslag som det nu är av stor vikt att regeringen – med beaktande av remissinstansernas synpunkter – genomför. Däremot delar Liberalerna inte utredarens slutsats om att ett slopande av reglerna om expansionsfond skulle medföra till övervägande del positiva konsekvenser för företagen. Expansionsfonderna används idag främst för resultatutjämning under längre tid än sex år och för pensionssparande. Inte minst har den pågående coronapandemin påvisat vikten av möjligheten att bygga upp reserver i verksamheten för att klara oförutsedda händelser.

En schabloniserad inkomstbeskattning av de minsta företagen

Ytterligare ett viktigt steg i rätt riktning är den schabloniserade inkomstbeskattning av enskilda näringsidkare som under året har varit föremål för en statlig utredning inom ramen för januariöverenskommelsen. Behovet av en schablonbeskattad företagsform framstår som särskilt angeläget i ljuset av den regelbörda som enskilda näringsidkare i dag står under. Rätt utformad kan en sådan företagsform sänka trösklarna och öppna upp för fler egna företagare i Sverige.

10.4 LÅNGSIKTIGA OCH JÄMSTÄLLDA INVESTERINGAR I DET SVENSKA NÄRINGSLEVET

Av Sveriges cirka 490 000 företagare är omkring var fjärde kvinna. Det är en mycket låg andel ur ett europeiskt perspektiv – i EU är i genomsnitt var tredje företagare kvinna. Kvinnors företag är också ofta av mindre skala. Särskilt tydlig är skillnaden mellan män och kvinnor när det kommer till fördelningen av riskkapital. I dag går endast en procent av riskkapitalinvesteringarna till företag med kvinnliga grundare. Underrepresentationen av kvinnor kan bero på en rad faktorer. Det är dock tydligt att faktorer såsom att det saknas förebilder samt att det finns normer, fördomar och föreställningar om kvinnors företagande, kanspela en avgörande roll.

Staten och statliga institutionella investerare har ett viktigt ansvar att gå före och bana vägen för en mer jämställd fördelning av riskkapital. Varje år betalar staten ut ungefär 30 miljarder kronor i företags- och innovationsstöd. En tydligare riktning där det statliga kapitalet går till kvinnors företagande är av stor betydelse för att på sikt uppnå mer jämställda investeringar.

Mentorskapet betydelse för entreprenörskap ska inte underskattas. Ett mentorskap erbjuder viktiga möjligheter till bland annat erfarenhetsutbyte och kontakter, och kan på så sätt vara av stor vikt särskilt i ett företags uppstartsfas. Såväl jämställdheten som kvaliteten i entreprenörskap har mycket att vinna på effektiva satsningar och stöd till mentorskapsprogram.

10.5 NEJ TILL REGERINGENS HÖJNING AV SKATTEN PÅ FÖRETAGANDE

Ett starkt företagsklimat handlar lika mycket om att stärka och utveckla skattesystem, skattesatser och satsningar på entreprenörskap – som att värna det nuvarande systemet från försämringar. Liberalerna avvisar därför regeringens aviserade ändringar i bestämmelserna om avdragsrätten för underskott från tidigare år, som i praktiken har effekten av en skatthöjning för svenska företag.

Förslaget innebär att det införs en särskild begränsningsregel med innebörden att möjligheten att utnyttja tidigare års underskott efter en ägarförändring upphör, om underskottet med hänsyn till omständigheterna kan antas ha utgjort det övervägande skälet till att ägarförändringen har skett. Redan i dag finns bestämmelser om begränsning av företags rätt att dra av tidigare års underskott, bland annat den så kallade beloppsspärren. Beloppsspärren är tillämplig vid en ägarförändring och innebär att ett företag får ett bestämmande inflytande över ett underskottsföretag. Det finns även en reglering som särskilt syftar till att förhindra kringgåenden av skattelagstiftning av skatteflyktskäl.

Liberalerna har i utskottsbehandlingen av den aviserade skatthöjningen påpekat att förslaget bygger på en felaktig analys av gällande rätt och att behovet av regelskärpningen därmed i praktiken är fingerat. Därutöver vill Liberalerna i detta sammanhang poängtera att det är iögonfallande att regeringen, i det läge som svensk ekonomi befinner sig i, aviserar en skatthöjning för svenska företag på över en halv miljard kronor per år. Att i detta läge påföra hårt pressade jobb- och tillväxtskapande företag en skatthöjning är inte att ta ansvar för svensk ekonomi.

11. Bra och nära vård som fungerar.

Liberal hälso- och sjukvård sätter människan i centrum – som patient, som medarbetare och som anhörig. Medicinska framsteg, ökad kunskap och ett aktivt folkhälsoarbete har lett till längre liv och fler friska år i befolkningen. Morgondagens sjukvård kommer kunna ges på nya sätt, i samspel mellan patienten och vårdens yrkespersoner. Vi strävar efter att stärka patientens ställning och att säkerställa jämlik vård i hela landet. Varje människa ska ha frihet att själv styra sitt liv, sin hälsa och sin framtid. Patienter stärks av makt och kunskap att välja, möjlighet att vara delaktiga i vården och av ett bemötande som gör vården personlig och som ser enskilda behov.

Under de kommande åren kommer den allra högst prioriterade frågan vara att betala av den vårdskuld som byggts upp under coronapandemin. Alltför många människor har väntat på vård för länge, och alltför många läkare och vårdanställda har fått arbeta hårda skift, arbetat för länge utan semester och är i behov av välförtjänt vila.

Det är inte enkelt att samtidigt betala av en vårdskuld snabbt och låta personalen vila. Därför behövs särskilda statliga medel för att avhjälpa situationen här och nu. Regeringen anslår i sin budget totalt 5 000 miljoner kronor till sjukvården under 2022. Däremot anslås en betydligt mycket mindre summa under 2023, 2 100 miljoner kronor, och under 2024 anslås inga extra medel alls för att fortsätta motverka de långtgående effekter som pandemin har skapat. Regeringen nöjer sig i detta avseende alltså med en kortsiktig satsning och förväntar sig att landets regioner helt ska kunna ta igen den vård som fått anstå till följd av pandemin på bara ett år.

11.1 LÅNGSIKTIG FINANSIERING AV VÅRDPLATSER

Liberalerna vill se en annan väg. Vårt förslag är en långsiktig statlig finansiering särskilt öronmärkt till att bygga ut antalet vårdplatser runt om i landet. Med ett löfte om en långsiktig finansiering från statligt håll blir det möjligt för landets regioner att anställa sjuksköterskor, läkare och annan vårdpersonal och på så vis skapa fler vårdplatser. Liberalerna föreslår därför ett särskilt bidrag om 1 000 miljoner kronor för 2022 och framåt särskilt öronmärkt för att öka antalet vårdplatser i landet.

Denna satsning är både långsiktigt hållbar och förutsägbar för regionerna. Liberalerna vill se färre kortsiktiga och tillfälliga idéer från rikspolitiken, inte enbart på grund av att sådana reformer är svåra att anpassa till alla regioner men särskilt för att de leder till att regionerna ständigt måste ställa om sin verksamhet för att kunna söka och nyttja statliga medel. Sådana omställningar innebär ofta resursödslande åtgärder eftersom att nya administrativa strukturer måste byggas och organisationerna behöver tid för att anpassa sig till stöden. I slutändan innebär detta att mycket av

de medel som är avsedda för att hjälpa patienter går förlorade i byråkratiska slukhål. Liberalerna säger därför nej till regeringens kortsiktiga satsningar.

11.2 LIBERALERNA TAR VÅRDSKULDEN PÅ ALLVAR

I regeringens budget anslås 2 000 miljoner kronor till att stödja regionernas arbete med det uppdämda vårdbehovet efter covid-19-pandemin under 2022. Det är anmärkningsvärt att regeringen anser att det på bara ett år ska gå att beta av två års uppdämd vård, särskilt när en stor del av den planerade vården gäller tillstånd som kan ha förvärrats och därmed är mer svårbehandlade nu än innan pandemin. Liberalerna vill även här se ett långsiktigt stöd och anslår därför 1 200 miljoner kronor mer än regeringen fördelat på 2023 och 2024. Anslaget fördelas jämnt mellan åren med 400 miljoner kronor per år 2023 och 2024.

11.3 LÄKARHJÄLP I KOMMUNER

Eftersom kommuner ansvarar för mer än en fjärdedel av all vård i Sverige vill vi även säkra deras strategiska planering. Coronakommissionen har i sitt delbetänkande påtalat ett trängande behov att stärka den medicinska kompetensen i äldreomsorgen (SOU 2020: 80). Liberalerna vill därför att alla kommuner ska få möjlighet att använda statliga medel för att inrätta funktionen medicinskt ledningsansvarig läkare (MAL). En sådan ledningsfunktion ska bedöma de medicinska konsekvenserna av strategiska beslut, värdera nya metoder, granska medicinska rutiner eller avtal och ge råd om hur verksamhetens resurser bör prioriteras utifrån vårdtagares behov. Det behöver bli lika självklart för en kommun att ha en läkare med medicinskt ledningsansvar, som det redan är för primärvård och sjukhus i regional regi. En läkare med övergripande medicinskt ansvar skulle stärka vården både på äldreboenden och i hemsjukvården. Även Läkarförbundet har påtalat vikten av att kommuner inför denna funktion.

11.4 VIKTEN AV EFFEKTIV TANDVÅRD

Välfärdens resurser måste användas effektivt och klokt. De resurser som i dag läggs på sjuk- och hälsovård går ofta till de som behöver dem mest, men i fallet tandvård har regeringens utformning av systemet den motsatta effekten. Sedan 2019 har ungdomar upp till 23 år gratis tandvård i Sverige. Regeringens egen utredare fastslår (SOU 2021:8, s.231) att samma grupp, unga mellan 20 och 23, uppvisade en förbättrad tandhälsa under 2009-2016 - alltså redan innan regeringens aviserade reform. Liberalerna är skeptiska till att unga mellan 19 och 23 som idag har god tandhälsa ska prioriteras framför exempelvis vissa äldre och utrikes födda, där tandhälsoproblemen är betydligt mer omfattande. Liberalerna föreslår därför att anslagna medel ska allokteras efter vårdbehov - inte efter ålder.

12. Årsrika människor – en tillgång.

Människor som har levt ett långt liv har skaffat sig både erfarenheter och kompetenser som samhället i dag är dåligt på att erkänna och ta tillvara på. Detta beror delvis på att årsrika människor alltför länge har betraktats som ett kollektiv som inte sällan döms efter de mest utsatta av gruppens medlemmar.

Vi liberaler ser på årsrika människor på ett annat sätt. Precis som bland andra grupper och i samhället i stort finns det nämligen individer med olika förutsättningar och viljor som politiken måste anpassas efter. Det är dags att en gång för alla göra upp med bilden av årsrika som en enhetlig och passiv grupp människor. Det som saknas i regeringens budgetsatsningar är ett erkännande av årsrika människors kompetens och att många årsrika både vill och kan delta på arbetsmarknaden.

Regeringens budgetförslag innehåller en lång rad satsningar på äldreomsorgen och de som verkar inom den. Många av dessa förslag har Liberalerna tagit fram tillsammans med regeringen, och vi anser således att de är bra politik för landets årsrika. Olyckligt nog innehåller regeringens förslag också flera felprioriteringar. I Liberalernas politik för årsrika finns ett helhetstänkande, där både den som är fullt aktiv och den som är i stort behov av stöd och omsorg finns med. Vi redogör nedan för ett antal av våra förslag.

12.1 JOBBSKATTEAVDRAGET FÖR ÄLDRE FÖRSTÄRKS

Som årsrik har man ofta skaffat sig stora kunskaper och erfarenheter som givetvis kan vara till stor nytta för en arbetsgivare. Det ska givetvis vara upp till varje individ att avgöra när hen väljer att gå i pension, men att stanna kvar några extra år i arbetslivet bidrar förutom allt annat också till att samhällsekonomin fungerar bättre. Därför ska det också synas i plånboken om man väljer att stanna kvar i arbetslivet ytterligare en tid. Vi liberaler föreslår därför i vårt budgetförslag att jobbskatteavdraget för äldre utökas. För reformen anslår vi 1 000 miljoner kronor 2022, 1 000 miljoner kronor 2023 och 1 000 miljoner kronor 2024.

12.2 FAST OMSORGSKONTAKT I HEMTJÄNSTEN

Under mandatperioden har liberalen Barbro Westerholmfått regeringens uppdrag att utreda hur krav på en fast omsorgskontakt kan införas i hemtjänsten. Utredningen presenterades i november 2020 och innehåller förslag som föreslås träda i kraft 1 januari 2022. Utredning har varit ute på remiss och bereds för närvarande på regeringskansliet.

En fast omsorgskontakt ska tjäna som en kontaktperson för den årsrike, agerande samordnande när det kommer till vård och omsorg och hålla kontakt med anhöriga. Rollen innefattar i bästa fall personlig omsorgskontakt med den årsrike och kräver därför kunskap om omsorgsycket det innebär att ta hand om dem i den olika aspekter. Direkt omsorgskontakt är också nödvändig för att bygga den tillitsfulla relation som yrket förutsätter.

Regeringen anför i sitt budgetförslag att de ämnar införa en fast omsorgskontakt i landets samtliga kommuner men anslår begränsade medel för att införliva satsningen. 2022 föreslås 348 miljoner kronor och från 2023 och framåt 686 miljoner kronor för ändamålet. Detta trots att utredningen beräknar den årliga kostnaden till 1 181 miljoner kronor på år. Prioriteringen motiveras inte närmare.

Införandet av en fast omsorgskontakt i vården är viktig reform för att stärka årsrika i sin tillit till samhället och den självständighet som kommer med en sådan tillit. Den innebär också, rätt utbygg, en förbättrad kvalitet i hemtjänsten. Liberalerna menar därför att reformen är av stor vikt och att den behöver finansieras fullt ut. Vi föreslår därför att detta anslag ökas till 590,5 miljoner kronor år 2022 och 1 181 miljoner kronor för 2023 och framåt. Detta innebär en ökning av anslaget om 242,5 miljoner kronor år 2022 och 495 miljoner kronor 2023 och framåt, jämfört med regeringens anslag.

12.3 RUT-AVDRAG FÖR ÅRSRIKA, ETT SÄTT ATT FÖRBÄTTRA LIVET

För många årsrika flyter livet på ungefär som vanligt. Men allteftersom man blir äldre kan fysiska eller psykiska begränsningar så småningom göra att man behöver mer hjälp i tillvaron. Självklart ska den kommunala hemtjänsten alltid finnas för att tillgodose de behov som kan infinna sig sent i livet, men självbestämmandet och livskvaliteten ökar om man också kan anlita tjänsteföretag för olika sysslor man behöver hjälp med, i många fall dessutom saker som inte faller inom hemtjänstens uppdrag. För sådana tjänster vill Liberalerna att äldre ska kunna göra RUT-avdrag.

Rastning av husdjur, trädgårdsskötsel eller bakning och matlagning är alla tjänster som förbättrar en människas liv avsevärt och som man kan behöva hjälp med på senare år. Just dessa exempel, och fler, återfinns i den statliga utredning *Rutavdrag för äldre* (SOU 2020:52) som presenterat förslag på hur en reform som medger avdrag för den här typen av tjänster kan utformas. Förutom att reformen gör det möjligt för årsrika människor att njuta av livet själv på olika vis innebär det samtidigt att många enkla jobb skapas. Vi menar, i likhet med utredningen, att reformen på sikt kan skapa goda effekter i form av exempelvis ökad sysselsättning eller att göra svarta tjänster vita och att reformen på sikt kan bli självfinansierande. Vi avstår dock från att räkna in sådana effekter här. Därför anslår Liberalerna 100 miljoner kronor 2022, 100 miljoner kronor 2023 och 200 miljoner kronor år 2024 för att införa ett *Rutavdrag för äldre* enligt den modell som föreslås i SOU 2020:52.

13. Liberal försvarspolitik för ett starkt försvar.

Sverige verkar idag i en säkerhetspolitiskt orolig tid och i ett geografiskt område med allt mer upptrappade spänningar. Liberalerna har länge arbetat för att regeringen ska inse allvaret i försvarsfrågan och har varit pådrivande i att den försvarsuppgörelse som slöts 2020 inte skulle bli underfinansierad. De kraftiga, årliga anslag som nu förhandlats fram är en god början till återuppbyggnaden av Sveriges totalförsvarförmåga.

Liberalerna kommer alltid vara klara förespråkare av både ett starkt försvar och av att hedra ingångna avtal. Därför tillskjuter vi här inga ytterligare generella försvarsanslag än de vi redan förhandlat fram i försvarsuppgörelsen.

Vi kommer däremot noga se till att det ingångna avtalet följs, särskilt när det gäller uppbyggnaden av de eftersatta markstridstrupperna men också andra nödvändiga områden som cyberförsvaret och återuppbyggnaden av det civila försvaret.

Vi kommer också noga följa hur anslagen används och kommer därför arbeta hårt för ordentliga objektsramar för beställda ubåtar och JAS-plan tas fram och redovisas. De två beställda ubåtarna från Kockums har blivit fem miljarder kronor dyrare. Det är en väsentlig summa som i dagsläget är ofinansierad. Regeringen måste snarast redovisa varifrån dessa miljarder ska tas.

Men ökade försvarsanslag är inte allt. Även om Sverige ökar sin militära förmåga kommer vi ha mycket svårt att ensam stå emot ett angrepp från en yttre makt. Små länder är beroende av samarbete. Därför måste Sverige gå med i Nato.

Liberalerna är nöjda över att det för första gången finns en majoritet i riksdagen för en Nato-option. Även om regeringen ignorerar detta faktum kommer vi fortsätta att driva frågan om ett svenskt medlemskap i världens främsta försvarsorganisation.

Liberalerna kommer också att värna individens frihet, rättigheter och skyldigheter i den allt mer komplexa övervakningen av cyberrymden. Vi arbetar för ett robust försvar av Sverige men ser exempelvis med oro på regeringsförslag som exempelvis vill tillåta andra länder att från svenska myndigheter beställa underrättelser som inte berör svenska säkerhetsintressen.

14. Stöd till kommunerna.

Sverige är ett land som går igenom en stor demografisk befolkningsförändring. Samtidigt som befolkningen i många kommuner lever längre väljer många unga att flytta till centralorter eller större städer för att studera och arbeta. Det här skapar utmaningar för många kommuner vars uppdrag blir svårare ju mindre andel av dess invånare som arbetar och är nettobetalarare av skatt. Liberalerna ställer sig positiva till att kommuner i sådana situationer delar på uppgifter eller upphandlar tjänster tillsammans men vet samtidigt att det är viktigt att staten stöttar upp de kommuner som utifrån sin demografi inte har möjlighet att klara sitt kärnuppdrag. I tidigare samarbeten med regeringen bidrog Liberalerna till att förhandla fram historiskt stora satsningar på kommunerna som en del i de omedelbara åtgärderna mot pandemin. Vi står fast vid att det är nödvändiga satsningar och anslår därför, rörande det statliga stödet till kommuner i stort, medel som ligger i nivå med regeringen.

Under den pågående pandemin har många kommuner fått extra utmaningar. Kommunerna har tvingats till mycket omfattande krishantering och bördan på dem har i och med detta ökat. Skolor har behövt ställa om sin verksamhet, äldreomsorgen har varit särskilt utsatt och många andra verksamheter har behövt anpassas med mycket kort varsel. I kristider är samarbete nyckeln och det är därför centralt att kommunerna ges rätt förutsättningar att klara sitt välfärdsåtagande. Den coronakommission som just nu arbetar med att utvärdera det offentliga hanteringen av pandemin kommer här ge viktiga lärdomar för framtiden.

Liberalernas budget innehåller många satsningar på kommunal verksamhet. Vi har länge varit det parti som prioriterar skolan högst och matchar våra höga ambitionsnivåer med reella satsningar på skolan. Satsningar på skolan är en satsning på den kommunala kärnverksamheten och är pengar som kommer att göra stor nytta, inte minst i utsatta områden.

Det kommunala kärnuppdraget, att bland annat sörja för utbildning, barn- och äldreomsorg, stadsplanering, omsorg om personer med funktionsnedsättning och övrig socialtjänst, är viktiga samhällsbärande uppgifter. Vi är alla beroende av att de fungerar väl, oavsett var vi bor. Det är naturligt att flytta till en ny ort för att man funnit kärleken, arbete eller ska påbörja en utbildning, men ingen ska tvingas flytta stora avstånd, långt från sitt önskade hem, för att det offentliga misslyckas med sitt grundläggande uppdrag. Särskilt påtagligt är det för årsrika, som inte får samma service i en glest befolkad kommun som i en storstad. För att förbättra för just dessa grupper är Liberalernas satsningar på fast omsorgskontakt i äldreomsorgen och en utbyggnad av LSS reformer som kommer att göra stor skillnad.

Liberalernas satsningar på skola, där vi bland annat skjuter till 300 miljoner kronor för läromedel, 500 miljoner kronor på höjda lärarlöner, ger coronastöd på sammanlagt 8 miljarder kronor under 2022 och 2023 och satsningar på fler undervisningstimmar, är därför viktiga inte bara ur utbildningssynpunkt utan också som ett stöd till kärnverksamhet. Den av Liberalerna drivna reformen som nu innebär att staten övertar en del av ansvaret för assistansen är en annan reform som minskar kommunernas välfärdsåtagande. På det stora hela leder våra reformer till att kommunerna får bättre förutsättningar att klara sitt viktiga välfärdsuppdrag.

Sammanställning av förslag.

INKOMSTER

- Den statliga inkomstskatten (post 1111) påverkas av en rad av våra förslag:

- Skiktgränsen för den statliga inkomstskatten höjs med 24 000 kronor per år, vilket minskar intäkterna på posten med 5 000 miljoner kronor 2022 samt med 5 100 miljoner kronor 2023 och 2024. (RUT-pm 2021:1312).

- Liberalerna utvidgar nedsättningen av skatten för experter som kommer till Sverige för att arbeta. Det minskar den statliga inkomstskatten med 20 miljoner kronor 2022, 50 miljoner kronor 2023 och 70 miljoner kronor 2024. (RUT-pm 2021:1138).

- Liberalerna avvisar regeringens föreslagna subventioner till förmåncyklar. Därmed ökar statens skatteintäkter med 90 miljoner kronor 2022, 190 miljoner kronor 2023 och 280 miljoner kronor 2023 (Prop. 2021/22:1).

- Den tillfälliga nedsättningen av arbetsgivaravgifterna, det så kallade växa-stödet, permanentas och utvidgas. Statens inkomstskatteintäkter ökar med 10 miljoner kronor 2023 och 30 miljoner kronor 2024 (RUT-pm 2021:1207).

- Att vi avskaffar plastpåseskatten ger en ökning med 10 miljoner kronor 2022 och 2023 samt 20 miljoner kronor 2024 (RUT-pm 2021:1317).

- De kommunala inkomstskatterna (post 1115) påverkas av en rad av Liberalernas förslag.

- Att vi avvisar förslaget att skattefritt kunna betala ut lön i form av cyklar ökar de kommunala skatteintäkterna med 44 miljoner kronor 2022, 88 miljoner kronor 2023 och 132 miljoner kronor 2024 (Prop. 2021/22:1).

- Den nya karensdagen dag i 15 sänker intäkterna med 100 miljoner kronor per år (RUT-pm 2021:1140).

- Den återinförda bortre gränsen i sjukförsäkringen sänker skatteintäkterna med 300 miljoner kronor per år (RUT-pm 2021:1141).

- Att avskaffa kvalificeringsregeln i sjuk- och aktivitetsersättningen för flyktingar minskar kommunernas skatteintäkter med 100 miljoner kronor per år (RUT-pm 2021:1226).

- Att avskaffa kvalificeringsregeln i garantipensionen för flyktingar minskar även det kommunernas intäkter med 100 miljoner kronor per år (RUT-pm 2021:1225).

- Vi avvisar regeringens förlängning av det höjda taket i arbetslöshetsförsäkringen under 2022. Det sänker intäkterna av kommunalskatt med 1400 miljoner kronor 2022 (RUT-pm 2021:1146).

- Att avskaffa plastpåseskatten ökar kommunernas skatteintäkter med 50 miljoner kronor 2022, 70 miljoner kronor 2023 och 80 miljoner kronor 2024 (RUT-pm 2021:1317).

- Liberalernas utvidgning av skattenedsättningen för experter minskar kommunalskatterna med 40 miljoner kronor 2022, 80 miljoner kronor 2023 och 120 miljoner kronor 2024 (RUT-pm 2021:1138).

- Den tillfälliga nedsättningen av arbetsgivaravgifterna, det så kallade växa-stödet, permanentas och utvidgas. Kommunernas skatteintäkter ökar därigenom med 20 miljoner kronor 2022, 30 miljoner kronor 2023 och 140 miljoner kronor 2024 (RUT-pm 2021:1207).

- De allmänna pensionsavgifterna (post 1120) minskar med 100 miljoner kronor per år till följd av att den bortre gränsen i sjukförsäkringen återinförs. Den ökar också med 10 miljoner kronor per år som en konsekvens av att plastpåseskatten avskaffas (RUT-pm 2021:1141).

- Liberalerna genomför en rad reformer kopplade till olika skattereduktioner (post 1140):

- Vi permanentar och förstärker den tillfälliga skattesänkning för arbetsinkomster riktad mot låg- och medelinkomsttagare som infördes under pandemin. Detta ökar skattereduktionerna med 19 400 miljoner kronor 2022, 23 900 miljoner kronor 2023 och 23 300 miljoner kronor (RUT-pm 2021:1342).

- Liberalerna avvisar regeringens förslag att utöka skattereduktionerna för förvärvsinkomster. Det är viktigt att människor som tar ett arbete får en bättre inkomst än de hade innan. Regeringens förslag är ett steg i fel riktning. Att vi avvisar förslaget i budgetpropositionen och regeringens tidigare aviserade förslag minskar skattereduktionerna med 17 610 miljoner kronor 2022 samt med 24 000 miljoner kronor 2023 och 2024 (Prop. 2021/22:1).

- Vi inför en skattereduktion för bosparande. Det ökar skattereduktionerna med 2600 miljoner kronor per år (RUT-pm 2021:1135).

- Jobbskatteavdraget förstärks för årsrika, vilket ökar skattereduktionerna med 1 000 miljoner kronor per år (RUT-pm 2021:1277).
- Liberalerna inför ett särskilt RUT-avdrag för årsrika, vilket ökar skattereduktionerna med 100 miljoner kronor 2022 och 2023 samt 200 miljoner kronor 2024 (RUT-pm 2021:1208).
- Den särskilda skattenedsättning som finns för en del glesbygdskommuner försvinner men motsvaras av stora satsningar på infrastrukturen i landets glesbefolkade delar. Skattereduktionerna minskar med 1400 miljoner kronor per år (Prop 2019/20:175, egna beräkningar)
- Liberalerna föreslår att skattereduktionen för avgiften till a-kassan avskaffas. Det minskar posten med 810 miljoner kronor 2022 samt med 1620 miljoner kronor under 2023 och 2024 (Prop. 2021/22:1).
- Att vi avvisar regeringens förlängning av det temporärt höjda taket i a-kassan minskar skattereduktionerna med 400 miljoner kronor 2022 (RUT-pm 2021:1146).
- Att plastpåseskatten avskaffas ökar reduktionerna med 10 miljoner kronor per år (RUT-pm 2021:1317)
- En effekt av att permanenta och utvidga växa-stödet är att skattereduktionerna ökar med 30 miljoner kronor 2024 (RUT-pm 2021:1207).
- Arbetsgivaravgifterna (post 1210) påverkas av några av våra liberala förslag
 - Vi inför ett avdrag på arbetsgivaravgiften för personal som är engagerade i forskning och utveckling. Det minskar statens intäkter med 370 miljoner kronor per år (RUT-pm 2021:1139).
 - Att vi permanentar och utvidgar växa-stödet minskar arbetsgivaravgifterna med 160 miljoner kronor 2022 och 2023 samt med 450 miljoner kronor 2024 (RUT-pm 2021:1207).
 - Utvidgningen av expertskatten ger en minskning med 40 miljoner kronor 2022, 80 miljoner kronor 2023 och 110 miljoner kronor 2024 (RUT-pm 2021:1138).
 - Till följd av att den borte gränsen i sjukförsäkringen ökar intäkterna med 300 miljoner kronor per år (RUT-pm 2021:1141).
 - Att plastpåseskatten avskaffas ökar intäkterna med 50 miljoner kronor 2022, 60 miljoner kronor 2023 och 70 miljoner kronor 2024 (RUT-pm 2021:1317).
- Liberalerna föreslår att investeringssparkonton ska vara skattefria upp till en insättning på 300 000 kronor. Detta minskar kapitalbeskattningen av hushållen (post 1310) med 1700 miljoner kronor 2022, 2300 miljoner kronor 2023 och 2600 miljoner kronor 2024 (RUT-pm 2021:1274).
 - Skatterna på företags vinster (post 1320) påverkas av fyra av Liberalernas förslag:
 - Vi avvisar regeringens förslag att försämra möjligheten att periodisera vinster i företag. Detta minskar intäkterna med 550 miljoner kronor per år i förhållande till regeringens budget (Prop. 2021/22:1)
 - Sänkningen av arbetsgivaravgiften för företagets forskning och utveckling ökar intäkterna med 80 miljoner kronor per år (RUT-pm 2021:1139).
 - Den ökade skatten på kommersiella lokaler leder till att företagets vinster minskar. Intäkten från beskattningen av dessa minskar med 1100 miljoner kronor per år (RUT-pm 2021:1144).
 - Att plastpåseskatten försvinner förstärker intäkten med 10 miljoner kronor per år (RUT-pm 2021:1317).
- Liberalerna föreslår en höjning av skatten på kommersiella lokaler och på obebyggd mark. Fastighetsskatteintäkterna (post 1350) ökar med 5400 miljoner kronor per år genom ökningen för de kommersiella lokalerna och med 800 miljoner kronor per år från ökningen för obebyggd mark.
- Stämpelskatten vid registrering av fartyg (post 1360) avskaffas då den missgynnar klimatneutrala fartyg som ofta är dyrare än fossilbränsle drivna och i dagens system då får en högre skatt. Skatten ersätts med en avgift hos Sjöfartsverket för att finansiera inregistreringen. Skatteintäkten minskar med 10 miljoner kronor per år.
- Liberalerna avvisar regeringens förslag till förändring av momsreglerna för små företag till förmån för ett eget förslag som innebär större regelförenklingar för egenföretagarna. Den samlade effekten är att momsintäkterna minskar med 63 miljoner kronor 2022 och med 125 miljoner kronor 2023-2024 (Egna beräkningar).
- Energiskatten för el som förbrukas av bussar sänks till samma nivå som gäller för spårtrafiken (post 1430). Detta minskar statens intäkter med 15 miljoner kronor 2022, 18 miljoner kronor 2023 och 21 miljoner kronor 2024 (Egna beräkningar).

- Liberalerna föreslår att odlingstorv ska beläggas med koldioxidskatt motsvarande en fjärdedel av skattenivån för fossil koldioxid. Detta skulle inbringa 240 miljoner kronor 2022, 192 miljoner kronor 2023 och 154 miljoner kronor 2024 (post 1440).
- Subventionen till diesel i de gröna näringarna minskas med 20 procent per år från och med 2022. Detta ökar koldioxidskatteintäkterna (post 1440) med 150 miljoner kronor 2022, 280 miljoner kronor 2023 och 400 miljoner kronor 2024. En ny subvention till fossilfria drivmedel införs med samma belopp under Utgiftsområde 23.
- Plastpåseskatten avskaffas. Detta minskar intäkterna från miljöskatterna (post 1450) med 370 miljoner kronor 2022, 380 miljoner kronor 2023 och 390 miljoner kronor 2024 (RUT-pm 2021:1317).
- Liberalerna avvisar den extra indexering av skatten på förbränning av avfall (post 1450) som regeringen föreslår. Skatteintäkten minskar med 10 miljoner kronor 2023, och 20 miljoner kronor 2024 i förhållande till regeringens proposition (Prop. 2021/22:1).
- Att Liberalerna avvisar regeringens förslag att förlänga den temporära höjningen av taket i a-kassan minskar posten 2000 inkomster från statens verksamhet med 700 miljoner kronor 2022 (Prop. 2021/22:1).
- I syfte att öka effektiviseringen av den statliga förvaltningen föreslår Liberalerna också att den årliga schablonmässiga pris- och löneomräkningen reduceras med 20 procent på vissa myndigheter. Totalt innebär detta en besparing på 330 miljoner kronor 2022, 823 miljoner kronor 2023 och 1 246 miljoner kronor 2024 (RUT-pm 2021: 1155).

UTGIFTER

UTGIFTSOMRÅDE 1: RIKETS STYRELSE

- Granskningen av den offentliga makten är en av grundbultarna i demokratin. Liberalerna föreslår därför en förstärkning av anslag 2:4 till Riksdagens ombudsmän (justitieombudsmannen) med 5 miljoner kronor per år 2022-2024 för förbättrad rättssäkerhet (Egna beräkningar).
- Länsstyrelserna, anslag 5:1, tillförs 30 miljoner kronor per år för att samordna prognoser för det framtida elbehovet. Länsstyrelserna får också 5 miljoner kronor per år för arbetet mot hedersvåld (Egna beräkningar).
- Liberalerna anser att Institutet för mänskliga rättigheter bör ha en dimensionering som står i bättre proportion till andra organ. Regeringens förslag innebär att institutet får ett anslag som är nästan lika stort som det till Justitiekanslern. Därför föreslår Liberalerna en minskning av anslag 6:6 med 15 miljoner kronor per år 2022-2024 (Egna beräkningar).
- Ambitionerna måste höjas i genomförandet av strategin för romsk inkludering. Därför ökar Liberalerna anslaget 7:2 med 10 miljoner kronor per år 2022-2024 (Egna beräkningar).

UTGIFTSOMRÅDE 3: SKATT, TULL OCH EXEKUTION

- Tullverkets anslag måste ökas för att förstärka den långsiktiga utbyggnaden i enlighet med myndighetens bedömningar. Detta är särskilt viktigt för att stärka Tullverkets brottsförebyggande arbete. Därför ökar Liberalerna anslag 1:2 med 48 miljoner kronor per år 2022, 124 miljoner kronor per år 2023 och 199 miljoner kronor per år 2024 (Tullverkets budgetunderlag 2022–2024).

UTGIFTSOMRÅDE 4: RÄTTSVÄSENDET

- Polisen måste kraftigt förstärkas. Liberalerna därför att anslag 1:1, Polismyndigheten, med 400 miljoner kronor 2022, 800 miljoner kronor 2023 och 1,2 miljarder kronor 2024 för en öronmärkt satsning för höjda polislöner (Egna beräkningar).
- Liberalerna förstärker därutöver anslag 1:1, Polismyndigheten, med 42 miljoner kronor 2023 och 1 764 miljoner kronor 2024 för en långsiktig utbyggnad av Polismyndigheten i enlighet med myndighetens bedömningar (Polismyndighetens budgetunderlag 2022–2024).
- Liberalerna förstärker anslag 1:3, Åklagarmyndigheten, med 32 miljoner kronor 2023 och 57 miljoner kronor 2024 för en långsiktig utbyggnad av Åklagarmyndigheten i enlighet med myndighetens bedömningar (Åklagarmyndighetens budgetunderlag 2022–2024).
- Liberalerna förstärker anslag 1:4, Ekobrottsmyndigheten, med 26 miljoner kronor 2023 och 38 miljoner kronor 2024 för en långsiktig utbyggnad av Ekobrottsmyndigheten i enlighet med myndighetens bedömningar (Ekobrottsmyndighetens budgetunderlag 2022–2024).
- Liberalerna förstärker anslag 1:5, Sveriges Domstolar, med 197 miljoner kronor 2023 och 165 miljoner kronor 2024 för en långsiktig utbyggnad av Sveriges Domstolar i enlighet med myndighetens bedömningar (Sveriges Domstolars budgetunderlag 2022–2024).
- Liberalerna förstärker anslag 1:6, Kriminalvården, med 700 miljoner kronor från och med 2024 för en långsiktig utbyggnad av Kriminalvården i enlighet med myndighetens bedömningar (Kriminalvårdens budgetunderlag 2022–2024).
- Liberalerna förstärker anslag 1:14, Bidrag för lokalt brottsförebyggande arbete, med 500 miljoner kronor 2022, 600 miljoner kronor 2023 och 700 miljoner kronor 2024 för ett riktat trygghetsanslag till kommunerna för kommunala trygghetsvakter (Egna beräkningar).

UTGIFTSOMRÅDE 6: FÖRSVAR OCH SAMHÄLLETS KRISBEREDSKAP

- Anslag 2:1, Kustbevakningen, tillförs 50 miljoner kronor per år för att förstärka arbetet mot den organiserade brottsligheten och särskilt då smugglingen. (Kustbevakningens budgetunderlag 2022-2024)
- Liberalerna stärker Strålsäkerhetsmyndighetens anslag, 3:1, med 60 miljoner kronor per år 2022-2023 och med 55 miljoner kronor 2024 för förberedelser för nybyggnation av kärnreaktorer och för att möjliggöra att det befintliga reaktorerna fortsätter drivas i flera årtionden till. (Egna beräkningar)

UTGIFTSOMRÅDE 7: INTERNATIONELLT BISTÅND

- Liberalerna avvisar det föreslagna ökade förvaltningsanslaget för Folke Bernadotteakademin om 18,5 miljoner kronor 2022, 23,5 miljoner kronor 2023 och 28,5 miljoner kronor 2024 (anslag 1:4). Istället räknas det allmänna anslaget till Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete (Sida) upp med motsvarande belopp (anslag 1:2). (Prop. 2021/22:1)

UTGIFTSOMRÅDE 8: MIGRATION

- För genomförande av språk- och samhällskunskaptest för medborgarskap ökas anslag 1:1 med 23,6 miljoner kronor per år 2023–2024. Samtidigt anser Liberalerna att anslaget kan minskas med 200 miljoner kronor både 2023 och 2024 genom effektiviseringar inom. Migrationsverket (Källa: SOU 2021:2, egna beräkningar).

UTGIFTSOMRÅDE 9: HÄLSOVÅRD, SJUKVÅRD OCH SOCIAL OMSORG

- Liberalerna föreslår en långsiktig satsning på ökat antal sjukhusbäddar. Detta bedöms öka utgifterna för anslag 1:6 varför anslaget ökas med 1 000 miljoner kronor per år 2022-2024 och framåt (Egna beräkningar).
- Liberalerna föreslår ett utökat hembesöksprogram för BVC. För detta ökas anslag 1:6 med 100 miljoner kronor per år 2022-2024.
- Liberalerna föreslår en långsiktig satsning på uppskjuten vård till på grund av covid-19 på 1 200 miljoner kronor 2022, 400 miljoner kronor 2023 och 400 miljoner kronor 2024. I och med detta avvisas regeringens tillfälliga covid-19-insatser på 2 000 miljoner kronor 2022 (anslag 1:6).
- Liberalerna föreslår en uppräknings av schablonersättningen för personlig assistans. Detta bedöms öka utgifterna för anslag 4:4 varför anslaget ökas med 472 miljoner per år 2022-2024. Källa: BP 2020/21:1
- Liberalerna föreslår också ett snabbare införande av de reformer som rör stärkt rätt till assistans. För detta ökas utgifterna under anslag 4:4 med 475 miljoner kronor 2023 och 949 miljoner kronor 2024. Reformen påbörjas 2023 och beräknas, med vårt förslag, vara fullt utbyggd 2025. (Källa SOU 2021:37; egna beräkningar)
- Liberalerna avvisar regeringens kortsiktiga personalsatsning till förmån för egna reformer. Detta innebär en besparing på regeringens poster på 2 000 miljoner kronor 2022 och 2 100 miljoner kronor 2023 (anslag 1:6). (Prop. 2021/22:1)
- Liberalerna skjuter till långsiktiga medel för den nationella stödlinjen för barn i form av 17,5 miljoner på anslag (5:2) kronor 2022 och framåt. (Källa: Bris; Egna beräkningar)
- Liberalerna anslår dessutom medel för en särskild satsning på att motverka att barn utsätts för sexuella övergrepp på nätet samt att hjälpa de som utsätts. För detta anslås 10 miljoner kronor 2022, 10 miljoner kronor 2023 och 10 miljoner kronor 2024. (Källa: Egna beräkningar)

UTGIFTSOMRÅDE 10 EKONOMISK TRYGGHET VID SJUKDOM OCH FUNKTIONSNEDSÄTTNING

- Liberalerna föreslår att en ny karenstdag införs vid dag 15. Detta bedöms minska utgifterna för anslag 1:1, varför anslaget minskas med 300 miljoner kronor per år 2022-2024 (RUT-pm 2021:1140).
- Liberalerna vill återinföra en bortre tidsgräns i sjukförsäkringen vilket väntas minska utgifterna inom anslag 1:1 med 6 100 miljoner kronor per år 2022-2024. (RUT-pm 2021:1141)
- Liberalerna avvisar regeringens förslag om höjt tak i sjukpenningen. Detta bedöms minska utgifterna inom anslag 1:1 med 2 638 miljoner kronor per år 2022-2024 (Prop. 2021/22:1).
- Liberalerna avvisar regeringens förslag om särskilda regler i sjukersättningen för personer över 60 år. Detta bedöms minska utgifterna inom anslag 1:2 med 274,4 miljoner kronor per år 2022 och 1 097,6 miljoner kronor per år 2023-2024. Samtidigt återställs utgifterna under anslag 1:1, vilket innebär en ökning i förhållande till regeringens budgetförslag med 238 miljoner kronor 2022 samt 953 miljoner kronor 2023 och 2024 (Prop. 2021/22:1).
- Liberalerna avvisar regeringens förslag till särskilda regler i sjukpenningen för personer över 62 år. Besparingen blir 70 miljoner kronor per år på anslag 1:1 (Prop. 2021/22:1).
- Liberalerna avvisar regeringens förslag att beviskravet vid dag 365 i sjukförsäkringen ändras. Besparingen blir 120 miljoner kronor 2022 samt 200 miljoner kronor 2023 och 2024 på anslag 1:1 (Prop. 2021/22:1).
- Liberalerna vill slopa kvalificeringsregeln i sjuk- och aktivitetsersättning för flyktingar. Detta bedöms minska utgifterna inom anslag 1:2 med 300 miljoner kronor per år 2022-2024 (RUT-pm 2021:1226).
- Liberalerna avvisar den anslagsökning till Försäkringskassan regeringen anser behövs till följd av alla de nya regelverk man avser införa. Liberalerna avvisar i huvudsak de nya reglerna varför tillskottet inte behövs. Besparingen blir 45 miljoner kronor 2022, 9 miljoner kronor 2023 och 2024 på anslag 2:1 (Prop. 2021/22:1).

UTGIFTSOMRÅDE 11: EKONOMISK TRYGGHET VID ÅLDERDOM

- Liberalerna vill reformera beräkningsgrunderna för garantipension. Detta bedöms minska utgifterna för anslag 1:1 med 800 miljoner kronor per år 2022-2024 (RUT-pm 2021:1225).
- När beräkningsgrunderna för garantipensionen ändras beräknas kostnaderna för äldreförsörjningsstödet öka med 300 miljoner kronor per år på anslag 1:4 (RUT-pm 2021:1225).

UTGIFTSOMRÅDE 12: EKONOMISK TRYGGHET FÖR FAMILJER OCH BARN

- Liberalerna avvisar regeringens förslag om införande av en familjevecka. Detta bedöms minska utgifterna för anslag 1:2 med 3194 miljoner kronor 2022, 3810 miljoner kronor 2023 och 3 888 miljoner kronor år 2024 (Prop. 2021/22:1).
- Anslag 1:8 ökas med 100 miljoner kronor 2022 till följd av sänkt tak i arbetslöshetsförsäkringen (RUT-pm 2021 11:46).

UTGIFTSOMRÅDE 13: JÄMSTÄLLDHET OCH NYANLÄNDA INVANDRARES ETABLERING

- Liberalerna avvisar regeringens anslag till Jämställdhetsmyndighetens fortsatta stöd till universitet och högskolors arbete med jämställdhetsintegrering, och minskar därför anslag 3:2 med 5 miljoner kronor per år 2022 (Källa Prop. 2021/22:1).
- Liberalerna utökar regeringens satsning på arbete mot hedersrelaterat våld och mäns våld mot kvinnor, anslag 1:3, med 70 miljoner kronor 2022, 2023 och 2024 (Egna beräkningar).
- Liberalerna skjuter dessutom till särskilda medel för att motverka våld i ungas partnerrelationer, i synnerhet unga killars våld mot unga tjejer. För detta anslås 10 miljoner kronor 2022, 2023 och 2024, anslag 1:3 (Egna beräkningar).

UTGIFTSOMRÅDE 14: ARBETSMARKNAD OCH ARBETSLIV

- Liberalerna avvisar regeringens tillskott till Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader och minskar därmed anslag 1:1 med 502 miljoner kronor 2022, 620 miljoner kronor per år 2023 och 696 miljoner kronor per år 2024 (Prop. 2021/22:1).
- Liberalerna avvisar regeringens förslag att tillfälligt under 2022 minska antalet karensdagar i a-kassan från sex till två, anslag 1:2. Besparingen blir 345 miljoner kronor 2022 (Prop. 2021/22:1).
- Liberalerna sänker taket i arbetslöshetsförsäkringen och återställer fortsättningsbeloppet till den nivå som gällde innan coronapandemin. Anslag 1:2 minskas med 4 800 miljoner kronor 2022 (RUT-pm 2021 11:46).
- Liberalernas förslag om att återinföra en gräns för sjukskrivning innebär en följdändring under anslag 1:2. Liberalerna tillför därför 4400 miljoner kronor per år 2022-2024 till i förhållande till regeringens budget (Prop. 2021/22:1).
- Liberalerna avvisar regeringens satsning på extratjänster. Anslag 1:2 ökas därför med 437 miljoner kronor per år 2022, 440 miljoner kronor per år 2023 och 370 miljoner kronor per 2024 (Prop. 2021/22:1).
- Liberalerna minskar anslag 1:3 med 340 miljoner kronor per år 2022, 697 miljoner kronor per år 2023 och 829 miljoner kronor per år 2024 till följd av ett avvisande av tillskottet till Arbetsmarknadsutbildning (Prop. 2021/22:1).
- Liberalerna avvisar regeringens satsning på extratjänster. Anslag 1:3 minskas därför med 1 239 miljoner kronor per år 2022, 1 327 miljoner per år 2023 och 1 137 miljoner kronor per år 2024 (Prop. 2021/22:1).
- Liberalerna ökar anslag 1:13 med 650 miljoner kronor per år 2022-2024 för en utbyggnad av antalet nystartsjobb (Prop. 2021/22:1).
- Som en följd av att Liberalerna avvisar regeringens satsning på extratjänster ökar anslag 1:14 med 101 miljoner kronor per 2022, 109 miljoner kronor per 2023 och 90 miljoner kronor per år 2024 (Prop. 2021/22:1).

UTGIFTSOMRÅDE 15: STUDIESTÖD

- Liberalerna avvisar regeringens förslag till ny modell för studiemedelssystemet där alla de som har ett studielån - genom en räntehöjning med runt 1 000 procent - skulle betala för de kreditförluster som uppstår för att staten inte förmår driva in sina skulder. Vi avvisar regeringens förslag till ny modell för studiemedlen. Därmed behöver även fortsatt 1 924 miljoner kronor avsättas 2023 under anslag 1:3. Under 2024 behövs 1 937 miljoner kronor. Samtidigt minskar utgifterna under anslag 1:4 med 558 miljoner kronor 2023 och med 562 miljoner kronor 2024 (Prop. 2021/22:1).

UTGIFTSOMRÅDE 16: UTBILDNING OCH UNIVERSITETSFORSKNING

- Liberalerna ökar anslag 1:1 med 70 miljoner kronor per år 2022 för förberedelser av språk- och samhällskunskapstest för medborgarskap. Därefter ökas samma anslag med 12,4 miljoner kronor per år 2023–2024 för administrering av testerna.
- Liberalerna genomför en rad satsningar på skolan. De flesta ligger under anslag 1:5:
 - Under 2022 tillförs skolan 5 000 miljoner kronor och under 2023 3 000 miljoner för att ta igen det kunskapstapp som uppstått på grund av sämre kvalitet i undervisningen under pandemin (Egna beräkningar).
 - Regeringens neddragning av lovskolan avvisas vilket belastar anslaget med 121 miljoner kronor 2022 samt 242 miljoner kronor 2023 och 2024 (Prop. 2021/22:1).
 - Vi avvisar ytterligare 350 miljoner kronor 2023 och 700 miljoner 2024 för att utöka undervisningstiden i skolan (Prop. 2021/22:1).
 - Liberalerna genomför en satsning på läromedel om 300 miljoner kronor per år för att elever ska ha tillgång till läroböcker av hög kvalitet (Egna beräkningar).
 - Vi avvisar regeringens minskning av anslagen till deltagandet i förskolan. Det stärker förskolans ekonomi med 41 miljoner kronor 2023 och med 80 miljoner kronor 2024 (Prop. 2021/22:1).
 - Liberalerna avvisar regeringens föreslagna neddragning av medel till ett fjärde år på gymnasieskolans tekniska program. Detta handlar om 50 miljoner kronor per år 2022-2024 (Prop. 2021/22:1).
 - Liberalerna avvisar regeringens förslag om ett gemensamt skolvalssystem, vilket innebär

en besparing på 55 miljoner kronor 2022 samt 99 miljoner kronor per år 2023-2024 (Prop. 2021/22:1).

- Liberalerna föreslår att maxtaxan i barnomsorgen höjs genom att indexuppräkningsen ökas med två procent per år. Detta minskar statens utgifter för maxtaxan med 100 miljoner kronor 2022, 200 miljoner kronor 2023 och 300 miljoner kronor 2024 under anslag 1:7. (RUT-pm 2021:1145)
- Liberalerna anvisar 200 miljoner kronor 2022, 300 2023 och 2024 i en generell förstärkning till förskolan, anslag 1:7. Fokus i satsningen är språksatsningar i förskolan för att ge alla barn en tidig kontakt med svenskan. Ytterligare medel tillförs också till kommunerna under anslag 1:1 i UO25 (Egna beräkningar).
- Liberalerna anvisar 200 miljoner kronor under 2024 för utbildning av rektorer och lärare inför att skolan övergår i statlig regi, anslag 1:10 (Egna beräkningar).
- Liberalerna anvisar 500 miljoner kronor per år till höjda lärarlöner i utsatta områden, anslag 1:13 (Egna beräkningar).
- Liberalerna anvisar 60 miljoner kronor per år, anslag 1:14, för att ge skolor bättre möjligheter till undervisning i mindre grupper för elever som behöver det (Prop. 2021/22:1).
- Liberalerna vill bygga ut yrkeshögskolan. Liberalerna ökar därför anslag 1:19 med 250 miljoner kronor per år 2022, 300 miljoner kronor per år 2023 och 230 miljoner kronor 2024 (Egna beräkningar).
- Liberalerna vill utreda en ny utbildningsform: Yrkesskolan. För detta avsätts 5 miljoner kronor per år 2022 till anslag 1:18 (Egna beräkningar).
- Liberalerna vill genomföra ett kvalitetslyft i SFI-undervisningen, öka flexibiliteten och den digitala tillgängligheten till SFI samt stärka jobbperspektivet i SFI. Liberalerna avsätter därför 100 miljoner kronor per år 2022-2024 till anslag 1:17, varav 30 miljoner kronor öronmärks för utbyggnad av yrkessvenska (Egna beräkningar).
- Yrkesutbildningen Yrkesvux, inom anslag 1:17, förstärks med 60 miljoner kronor 2022, 30 miljoner kronor 2023 och 20 miljoner kronor 2024 (Egna beräkningar).
- Liberalerna vill ge Skolverket i uppgift att ta fram föreskrifter för en SFI-undervisning med en tydligare progressionstrappa, kontrollstationer och en individuell studieplan. Liberalerna ökar därför anslag 1:1 med 13 miljoner kronor per år 2022 (Egna beräkningar).

- Liberalerna anslår 2022 5 miljoner kronor till Statens skolinspektion, anslag 1:2, för kvalitetsgranskning av SFI (Egna beräkningar).
- Liberalerna ökar anslag 2:2 med 88 miljoner kronor per år 2022 för förberedelser av språk- och samhällskunskapsstest för medborgarskap. Därefter ökas samma anslag med 22,2 miljoner kronor per år 2023–2024 för administrering av testerna.
- Nationellt centrum för kvinnofrid vid Uppsala universitet, anslag 2:4, får ytterligare 5 miljoner kronor om året (Egna beräkningar).

UTGIFTSOMRÅDE 17: KULTUR, MEDIER, TROSSAMFUND OCH FRITID

- Liberalerna anvisar 20 miljoner kronor (anslag 12:2) under 2022 i ett riktat stöd till scoutrörelsen som har drabbats hårt av coronapandemin men inte nåtts av statliga stöd på det sätt som till exempel sporten och kulturen har. (Egna beräkningar)
- Liberalerna avvisar regeringens förslag om att utöka antalet folkhögskoleplatser under 2022. Det minskar utgifterna på anslag 14:1 med 300 miljoner kronor 2022. (BP 2021/22:1)

UTGIFTSOMRÅDE 18: SAMHÄLLSPLANERING, BOSTADSFÖRSÖRJNING OCH BYGGANDE SAMT KONSUMENTPOLITIK

- Liberalerna ökar anslag 1:4 med 5 miljoner kronor per år 2022-2024 för Boverkets uppdrag att ta fram och utvärdera en ny trångboddhetsnorm (Egna beräkningar).
- Liberalerna avvisar det föreslagna stödet för 1:7 Energieffektiviseringar av flerbostadshus om 1 565 miljoner kronor 2022, 80 miljoner kronor 2023 och 1 130 miljoner kronor 2024. Förslaget är ineffektivt och det är möjligt också kontraproduktiv klimatpolitik (RUT-pm 2021:1302).
- Liberalerna avvecklar anslag 1:8, Investeringsstöd för anordnande av hyresbostäder och bostäder för studerande. Avvecklingen får inte full effekt från första året eftersom redan gjorda åtaganden ska fullföljas. Förslaget innebär en besparing om 400 miljoner kronor 2022, 2000 miljoner kronor 2023 och 2100 miljoner kronor 2024 (RUT-pm 2021:1137).

UTGIFTSOMRÅDE 19: REGIONAL UTVECKLING

- Liberalerna ökar anslag 1:1 med 4 miljoner kronor årligen per år 2022-2024 för inrättande av ett nationellt råd för validering. Samma anslag ökas med 22 miljoner kronor årligen för att stärka de regionala strukturerna för validering (Egna beräkningar).

UTGIFTSOMRÅDE 20: ALLMÄN MILJÖ- OCH NATURVÅRD

- Då ansökan om ett slutförvar för använt kärnbränsle är färdig för regeringsbeslut avvisar Liberalerna det stöd regeringen vill ge till organisationer för att arbeta med ansökningsprocessen. Detta minskar anslaget Miljöövervakning, 1:2, med 3 miljoner kronor per år (Prop. 2021/22:1).
- Liberalerna anser liksom Naturvårdsverket att stödet till miljöorganisationer ligger på en rimlig nivå och avvisar den temporära höjning om 5 miljoner kronor (anslag 1:2) för 2022 som regeringen föreslagit (Naturvårdsverkets budgetunderlag 2022-2024).
- Bonus-malus-systemet ska vara självfinansierande. I regeringens budget är systemet underfinansierat. Dels är anslaget till bonus orimligt lågt och dels är malus-intäkterna lägre än de budgeterade utbetalningarna. Liberalerna föreslår en sänkning av bonusen till 60 000 kronor för att bringa systemet i bättre balans. Detta minskar utgifterna för bonus under 2022 med 500 miljoner kronor på anslag 1:8 (Egna beräkningar).
- Liberalerna ökar satsningen på Klimatklivet markant i förhållande till den ökning som föreslagits av regeringen. För 2022 ökas anslaget med 1800 miljoner kronor utöver regeringens satsning och under 2023 anslår Liberalerna 1200 miljoner kronor mer än regeringen på anslag 1:16. Pengarna behövs för att bygga ut laddinfrastrukturen vid och i befintliga byggnader som kommer att få krav om att parkeringarna ska vara utrustade med laddplatser (Egna beräkningar).
- Liberalerna ökar stödet till utsläppsfria lastbilar och arbetsmaskiner, 300 miljoner kronor satsas 2022. Under 2023 och 2024 - när laddinfrastrukturen har hunnit byggas ut - ökar satsningen till 400 miljoner kronor per år. Liberalerna anvisar ytterligare 100 miljoner kronor till elbussar under 2022, vilket är betydligt mindre än regeringen anvisar. Resten av regeringens satsning (1000 miljoner kronor under 2022) avvisas då klimatnyttan av den är tveksam i och med bussarna i stor utsträckning redan drivs fossilfritt. Den totala påverkan på anslaget till klimatpremier, 1:17, blir minus 900 miljoner kronor 2022 men plus 200 miljoner kronor 2023 och plus 100 miljoner kronor 2024 (Egna beräkningar).
- Liberalerna avsätter ytterligare 10 miljoner kronor per år till driftstöd för bio-CCS, anslag 1:21, detta för att hantera att fler aktörer än staten deltar som köpare i auktionerna för negativa utsläpp (Egna beräkningar).
- Liberalerna sätter upp målet att 10 miljoner ton biogen koldioxid ska fångas in i Sverige 2030. För 2035 är målet 20 miljoner ton. Detta innebär att bemyndigandet för anslag 1:21 på några

års sikt behöver höjas väsentligt. I denna budget behövs en höjning till 60 miljarder kronor för tiden fram till 2042 (Egna beräkningar).

- Liberalerna avsätter i ett nytt anslag 1:23 20 miljoner kronor 2022 och därefter 30 miljoner kronor om året för förberedelser för lagring av koldioxid i Sverige.
- Liberalerna avvisar regeringens aviserade satsning på ett ”kompetenslyft”, anslag 1:22 med hänvisning till att högskolan redan har uppgiften att utbilda människor för en föränderlig framtid. Besparingen blir 100 miljoner kronor per år i förhållande till regeringens budget.

UTGIFTSOMRÅDE 21: ENERGI

- Liberalerna anvisar 400 miljoner kronor under 2022 (anslag 1:8) för att förstärka elberedskapen.
- Liberalerna föreslår ett system med räntefria lån (99:3) för att bygga ut elnäten proaktivt. Systemet beräknas kosta 15 miljoner kronor 2022, 40 miljoner kronor 2023 och 75 miljoner kronor 2024. (Egna beräkningar).
- Liberalerna föreslår att Energimarknadsinspektionens anslag 1:6 ökas med 10 miljoner kronor 2022 och därefter med 20 miljoner kronor per år för att granska och besluta om prognoser för de kommande behoven i elnäten. (Egna beräkningar).
- Liberalerna anser att arbetet inom nätverket Fossilfritt flyg 2045 bör fortsätta. Vi vill också att det ska byggas upp ett samarbete inom Norden för utveckling och etablering av fossilfritt flyg. För dessa två satsningar får Energimyndigheten, anslag 1:1, 12 miljoner kronor extra per år. (Egna beräkningar).
- Liberalerna anslår 20 miljoner kronor per år 2022-2023 och 50 miljoner kronor 2024 i ett nytt anslag 1:12 för att förbereda landets flygplatser för de betydande effektuttag som kommer att bli aktuella när elflyg ska laddas. Svenska kraftnät och Swedavia får uppdraget att genomföra förberedelserna i samarbete med övriga flygplatser. Från 2024 förutses detta också ge en påverkan på Svenska kraftnäts så väl som Swedavias investeringsplaner. (Egna beräkningar).
- Liberalerna omvandlar anslaget ”Insatser för förnybar elproduktion”, 1:3, till ett nytt lika stort (25 miljoner kronor) anslag ”Insatser för fossilfri energiproduktion”. Inom ramen för anslaget öronmärks 20 miljoner kronor per år till insatser för att främja planerbar synkront infasad fossilfri elproduktion. (Egna beräkningar).

- Liberalerna lägger om energiforskningsmedlen i anslag 1:4. De ska användas för klimatomställningen istället för att vara inriktade mot en utfasning av kärnkraften. Under omsvängningen minskas anslaget med 200 miljoner kronor 2022, 300 miljoner kronor 2023 och 400 miljoner kronor 2024 (Prop. 2021/22:1).
- Forskningen kring fossilfritt flyg inom ramen för energiforskningen, anslag 1:4, förlängs genom en öronmärkning av 50 miljoner kronor från 2023. Ytterligare 25 miljoner kronor öronmärks från 2022 för forskning specifikt kring elflyg, vilken än så länge inte har prioriterats. (Egna beräkningar).
- För att snabbt få igång forskning kring hur kärnenergin mest effektivt ska komma till ännu bättre nytta i energisystemet öronmärks under anslag 1:4 100 miljoner kronor 2022 och 200 miljoner kronor 2023-2024 för denna typ av forskning. (Egna beräkningar).
- Liberalerna avvisar förslaget att det ineffektiva satsningen Energisteget ska återupptas. Detta innebär en besparing inom anslag 1:2 om 100 miljoner kronor per år. (Prop. 2021/22:1).

UTGIFTSOMRÅDE 22: KOMMUNIKATIONER

- Liberalerna anvisar 50 miljoner kronor per år 2022-2024 för att anpassa vägnätet för längre lastbilar, anslag 1:1. Trafikverket har visat att detta kan minska utsläppen från de tunga vägtransporterna med 4-6 procent. (Trafikverket 2019:076)
- Det behövs en insats för att förbättra standarden på vägar där hastighetsbegränsningen av trafiksäkerhetsskäl har behövt sänkas från 90 till 80 km/h. Liberalerna aviserar 700 miljoner kronor på anslag 1:2 under 2022 för detta ändamål. Denna satsning görs utöver regeringens aviserade satsning på underhåll av mindre vägar, vilken Liberalerna står bakom. (Egna beräkningar)
- Utbyggnaden av bredband behöver fortsätta. Regeringen har föreslagit en engångssatsning under 2022. Liberalerna anvisar ytterligare 900 miljoner kronor på anslag 2:5 under 2022 och 300 miljoner kronor under 2023. (Egna beräkningar)

UTGIFTSOMRÅDE 23 ARELLA NÄRINGAR, LANDSBYGD OCH LIVSMEDEL

- Liberalerna föreslår att en subvention till fossilfria bränslen införs för de gröna näringarna. Subventionen motsvaras av en utfasning av den nuvarande subventionen på diesel. För 2022 avsätts 150 miljoner kronor, för 2023 280 miljoner kronor och för 2024 400 miljoner kronor. (Egna beräkningar)

UTGIFTSOMRÅDE 25: ALLMÄNNA BIDRAG TILL KOMMUNER

- Flera av Liberalernas reformer påverkar kommunernas intäkter. Detta redovisas under anslag 1:1:
 - Extra karensdag dag 15, ökning av kommunbidragen med 100 miljoner kronor per år (RUT-pm 2021:1140).
 - Återinförande av den bortre gränsen i sjukförsäkringen, ökning 300 miljoner kronor per år (RUT-pm 2021:11:41).
 - Avskaffad kvalifieringsregel i sjuk- och aktivitetsersättningen för flyktingar, ökning 100 miljoner kronor per år (RUT-pm 2021:1226).
 - Avskaffad kvalificeringsregel i garantipensionen för flyktingar, minskning 100 miljoner kronor per år (RUT-pm 2021:1142).
 - Avvisar förlängning av temporär takhöjning i a-kassan, 1600 miljoner kronor under 2022 (RUT-pm 2021:1146).
 - Nycklat statsbidrag för vårdplatser, omfördelning mot UO9, minskning 1000 miljoner kronor per år.
 - Avvisad subvention till förmånscyklar. Minskning, 44 miljoner kronor 2022, 88 miljoner 2023 och 132 miljoner kronor 2024 (Prop. 2021/22:1).
 - Obligatorisk förskola, ökning 20 miljoner kronor 2022, 50 miljoner 2023 och 2024 (SOU 2020:67, egna beräkningar).
 - Plastpåseskatten, minskning 10 miljoner kronor per år (RUT-pm 2021:1317).
 - Skattelättnaden för utländska experter ökas, ökning av kommunernas anslag med 40 miljoner kronor 2022, 80 miljoner kronor 2023 och 120 miljoner kronor 2024 (RUT-pm 2021:1138).